

Länsförsäkringar Liv

Årsredovisning

2018

Länsförsäkringar

Om oss

Innehåll

Inledning

2 Vd har ordet

Verksamheten

4 Förvaltningsberättelse

8 Hållbarhetsrapport

12 Totalavkastningstabell

13 Femårsöversikt

Finansiella rapporter

15 Resultaträkning

15 Rapport över totalresultat

16 Resultatanalys

18 Balansräkning

20 Rapport över förändringar i eget kapital

21 Kassaflödesanalys

22 Noter

49 Revisionsberättelse

Övrig information

52 Bolagsstyrningsrapport

58 Styrelse och revisor

60 Ledning

61 Definitioner

61 Adress

Länsförsäkringar Liv

Förvaltar 109 Mdkr i traditionell livförsäkring

Länsförsäkringar Liv är länsförsäkringsgruppens livförsäkringsbolag för traditionell förvaltning. Länsförsäkringar Liv förvaltar totalt 109 Mdkr fördelat på fyra förvaltningsformer: Nya Trad, Gamla Trad, Nya Världen

och Försäkrad Pension. Verksamheten bedrivs enligt ömsesidiga principer vilket innebär att resultatet inte delas ut till ägarna utan stannar kvar hos bolagets kunder. Bolaget är stängt för nyteckning.

Kort om Länsförsäkringar

Lokala bolag med kunderna som ägare och enda uppdragsgivare

Länsförsäkringar består av 23 lokala och kundägda länsförsäkringsbolag och det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB med dotterbolag. Genom sitt länsförsäkringsbolag får kunderna en helhet inom bank, försäkring, pension och fastighetsförmedling. Länsförsäkringsbolagen ägs av försäkringskunderna. Det finns inga externa aktieägare och kundernas behov och krav är alltid det primära uppdraget. Grundläggande är en långsiktig omsorg om kundernas pengar och trygghet. Länsförsäkringsgruppen har tillsammans 3,9 miljoner kunder och 6 700 medarbetare.

3,9 miljoner kunder

23 lokala länsförsäkringsbolag

Länsförsäkringar AB

Länsförsäkringar
Sak Försäkrings AB

Länsförsäkringar
Bank AB

Länsförsäkringar
Fondliv Försäkrings AB

Länsförsäkringar
Liv Försäkrings AB¹⁾

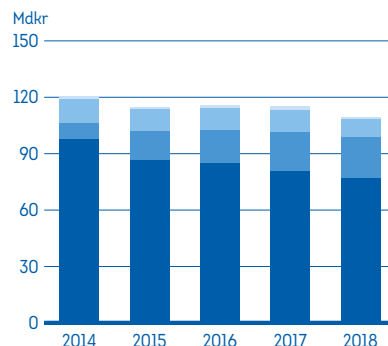
¹⁾Bolaget bedrivs enligt ömsesidiga principer och konsolideras inte i Länsförsäkringar AB.

Det finansiella året 2018

Årets resultat Uppgifter inom parentes avser 2017

- Svaga kapitalmarknader med låga räntor och fallande börser i slutet av året har inneburit utmaningar för traditionell försäkring. Trots detta redovisade Länsförsäkringar ett positivt resultat och en fortsatt stabil kapital situation.
- Resultatet i Länsförsäkringar Liv uppgick till 609 (3 121) Mkr. Ett positivt riskresultat, villkorsändringar till Nya Trad och ändrade antaganden för beräkning av försäkringstekniska skulden bidrog positivt till resultatet. Resultatförändringen jämfört med föregående år berodde främst på en lägre kapitalavkastning.
- Avkastningen i Nya Trad uppgick till -0,6 (6,4) procent och för Gamla Trad 0,9 (2,7) procent. Konsolideringsgraden för Nya Trad uppgick till 105 (117) procent och för Gamla Trad till 124 (123) procent.
- Återbäringsräntan i Nya Trad sänktes från 6 till 5 procent per den 1 oktober. I samband med sänkningen gjordes en extra tilldelning av återbäring med 5 procent. I Gamla Trad höjdes återbäringsräntan per den 1 september från 2 till 3 procent.
- Villkorsändringar till Nya Trad har fortsatt varit en prioriterad aktivitet i arbetet med att stärka bolagets balansräkning. Totalt har försäkringar med ett samlat försäkringskapital om över 17 Mdkr villkorsändrats till Nya Trad sedan 2013.
- Kapitalkvoten mätt enligt Solvens II uppgick till 200 procent och kapitalbasen uppgick till 23 485 Mkr.

Förvalt kapital per förvaltningsform¹⁾

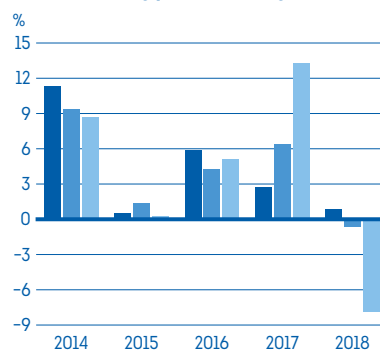

Länsförsäkringar Livs förvaltningsform Nya Trad har sedan starten 2013 ökat till 22 Mdkr.

● Nya Världen ● Nya Trad ● Gamla Trad

¹⁾ Exklusive Försäkrad Pension.

Totalavkastning per förvaltningsform¹⁾

Ovanstående diagram visar totalavkastningen för de fem senaste åren per förvaltningsform.

● Nya Världen ● Nya Trad ● Gamla Trad

¹⁾ Exklusive Försäkrad Pension.

Förvalt kapital, Mdkr

109

Antal försäkringar, tusen

650

Nyckeltal

Mkr	2018	2017	2016	2015	2014
Placeringsstillgångar Nya Trad	21 836	20 803	17 983	15 004	8 591
Placeringsstillgångar Gamla Trad	76 631	80 572	84 718	86 636	97 572
Placeringsstillgångar Nya Världen	9 890	11 881	11 349	11 737	12 703
Kapitalkvot, %	200	207	195	182 ¹⁾	-
Kollektiv konsolideringsgrad Nya Trad, %	105	117	114	114	120
Kollektiv konsolideringsgrad Gamla Trad, %	124	123	125	120	120
Avkastning Nya Trad, %	-0,6	6,4	4,3	1,4	9,4
Avkastning Gamla Trad, %	0,9	2,7	5,9	0,5	11,3
Avkastning Nya Världen, %	-7,8	13,3	5,1	0,3	8,7

¹⁾ Öppningsbalans per 2016-01-01 under Solvens II.

Fortsatt goda förutsättningar för våra kunder

Vd har ordet En traditionell livportfölj med god balans och diversifiering ska prestera även i en volatil marknad. Ett medvetet risktagande i kombination med goda reserver ska ge en jämn och stabil utdelning till våra kunder.

Marknadsutveckling

Först några ord om kapitalmarknaderna, vilka präglats av stora svängningar under året och osäkerhet om vart konjunkturen är på väg. De globala aktiemarknaderna steg i början av året, följt av en korrektion i februari och därefter en uppgång fram till september. Under det sista kvartalet skedde en kraftig nedgång på världens börser till följd av ökad oro för protektionism och en avmattning i den globala konjunkturen.

Vi har sett tecken på avmattning i tillväxten i världsekonomin och ökade skillnader mellan regioner. USA-konjunkturen växer som en konsekvens av den expansiva finanspolitiken, medan Europa och tillväxtmarknadsländer har mattats av. Den svenska tillväxten dämpades under året till följd av minskade bostadsinvesteringar och en lägre privat konsumtion. Inflationen steg fram till september till följd av högre energipriser, men dämpades under slutet av året.

Räntemarknaden, som spelar stor roll för ett bolag som vårt, präglades av stigande räntor i USA till följd av centralbankens räntehöjningar, medan långa räntor föll i Europa till följd av konjunkturoro. I Sverige steg korta räntor då Riksbanken höjde styrräntan i december. Globala räntor föll dock under det sista kvartalet till följd av den tilltagande börsoran. Valutemarknaden präglades av en starkare amerikansk dollar då ränteskillnader mot omvärlden ökade. Den svenska kronan försvagades under året, men stabiliserades något under december efter Riksbankens räntehöjning.

Sammantaget ett relativt volatilt år på de finansiella marknaderna.

Året som gått

Avkastningen i våra tre större portföljer påverkades av den oro och turbulens som uppstod i slutet av året. Den aktietunga portföljen Nya Världen avkastade minus 7,8 procent, den räntetunga portföljen Gamla Trad plus 0,9 procent och den blandade portföljen Nya Trad minus 0,6 procent. Resultaten påverkades av börsfallen men också av den starka dollarn där vi valt att valutasäkra framförallt delar av Nya Världen portföljen.

Genom en stark konsolideringsnivå har vi under året ändå kunnat tilldela en bra återbäringsränta i de traditionella portföljerna. I Nya Trad har vi haft sex respektive fem procent under året och dessutom en extra engångstilldelning på fem procent till de kunder som valt att lämna Gamla Trad för Nya Trad. Ett bra år för dessa sparare.

I Gamla Trad kunde vi för första gången sedan 2011 höja återbäringsräntan till tre procent trots dess höga garantinivåer genom en försiktighet i risktagande och placeringsmix.

En traditionell livportfölj med god balans och diversifiering som exempelvis Nya Trad ska prestera även i en volatil marknad. Ett medvetet risktagande i kombination med goda reserver ska ge en jämn och stabil utdelning till våra kunder.

Vi utvecklade ytterligare möjligheter att konvertera till Nya Trad och då gällde det framförallt portföljerna Nya Världen och Försäkrad Pension. Dessa erbjudanden har mött stort intresse och anslutningsgraden har varit hög. Det är ett stort mått av kundnytta och kundvård att kunna låta kunderna frivilligt välja ett alternativ baserat på fakta kring var och ens förutsättningar.

Hållbarhet är en del av affären

Arbetet med att bli ännu mer hållbara och utveckla vår investeringsstrategi kring hållbara investeringar fortgår och ska ytterligare förbättras. Intresset för gröna investeringar är stort på marknaden och utbudet till viss del begränsat, men våra portföljer och vårt fokus ska sträva mot en större andel hållbara investeringar. Vi vet att det över tid är nödvändigt och att vi har ett stort ansvar kring detta vilket också kommer att skapa goda förutsättningar för en bra avkastning för våra kunder. Vi ser inget motsatsförhållande kring avkastning och hållbarhet, tvärtom.

Länsförsäkringar har ett starkt varumärke avseende hållbarhet och utsågs för fjärde gången av Sustainable Brand Index till Sveriges mest hållbara försäkringsbolag och detta präglar även investeringsverksamheten.

Framtiden

Vi stängde för nyteckning i september 2011 efter de kraftiga räntefall som uppstod i samband med den europeiska skuldkrisen. Det var inte försvarbart att ta in nya kunder med de höga garantiräntor som vår traditionella portfölj erbjöd och som inte gick att justera. Sedan dess har bolaget arbetat hårt och målmedvetet med att stabilisera våra viktigaste nyckeltal, omstrukturera i de fyra pensionsportföljerna, och anpassa organisation och kostnader efter det rådande ränteläget och de förväntade framtida avkastningsmöjligheterna.

Nu har vi en bra balans utifrån risk kontra avkastning. Vi har en framgångsrik förflyttning från Gamla Trad, med höga garantiutfästelser med begränsade avkastningsmöjligheter långsiktigt, till Nya Trad, med lägre garantinivåer och en bra och diversifierad tillgångsmix.

Med tiden kommer antalet kunder och förvaltad kapital av naturliga skäl att minska i och med att nyteckning inte är möjligt. Det ska-

” Allt fokus ligger nu på att fortsätta skapa så goda förutsättningar som möjligt för våra befintliga kundgrupper. Vi är väl rustade för att möta framtiden!

par nya utmaningar kring kostnadseffektivitet och möjligheter till väldiversifierade förvaltningsportföljer.

Allt fokus ligger nu på att fortsätta skapa så goda förutsättningar som möjligt för våra befintliga kundgrupper med de förutsättningar som finns i respektive portfölj. Det ska ske med ett väl avvägt risktagande, med en effektiv organisation och med ett hållbarhetsperspektiv i allt vi gör.

Vi är väl rustade för att möta framtiden!

Efter 15 år på Länsförsäkringar, varav 11 år som vd för Länsförsäkringar Liv, slutar jag enligt avtal, men jag är väldigt tacksam för att få ha varit en del i Länsförsäkringars utveckling under en så lång och spännande tid. Den 1 maj efterträds jag av vår nuvarande CFO, Jakob Carlsson, som med sina 10 år på Länsförsäkringar har en gedigen erfarenhet för att kunna leda Länsförsäkringar Liv.

Stockholm i mars 2019

Jörgen Svensson
Vd Länsförsäkringar Liv

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ), organisationsnummer 516401-6627, avger härmed årsredovisning för räkenskapsåret 2018.

Ägarförhållande och koncernens struktur

Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ), nedan kallat Länsförsäkringar Liv, är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar AB (organisationsnummer 556549-7020), som i sin tur ägs av 23 länsförsäkringsbolag tillsammans med 16 socken- och häradsbolag. Verksamheten drivs enligt ömsesidiga principer, vilket innebär att resultatet stannar hos kunderna. Bolaget konsolideras inte in i Länsförsäkringar AB-koncernens resultat- och balansräkning.

Verksamhetsinriktning

Länsförsäkringar Liv har tillstånd för liv och skadeförsäkringsrörelse. Bolaget bedriver livförsäkringsrörelse med blandade spar och riskförsäkringar inom tre förvaltningsformer: Nya Trad, Gamla Trad och Nya Världen, renodlade sparförsäkringar i förvaltningsformen Försäkrad Pension samt renodlad riskaffär med sjuk- och dödsfallsprodukter. Bolagets skadeförsäkringsförpliktelser, vilka utgör en mindre del av bolagets verksamhet, består av produkter inom olycksfallsskydd samt sjukkapital. Bolaget är stängt för nyteckning men tar emot premier på befintliga försäkringar.

I traditionell livförsäkring placeras kundernas kapital normalt i räntebärande värdepapper, aktier samt fastigheter och alternativa investeringar. I Gamla Trad, där främsta fokus är att långsiktigt leva upp till relativt sett höga garantinivåer, består placeringarna till stor del av räntebärande tillgångar. I Nya Trad som har lägre garanterad ränta finns mer utrymme för flexibilitet i placeringarna vilket på kort sikt förväntas ge högre avkastning. I Nya Världen utgörs placeringarna normalt av 30 procent räntebärande värdepapper och 70 procent aktier, men andelen aktier kan variera mellan 60 och 80 procent. Vid årsskiftet uppgick aktieandelen till 66 procent.

Finansiella marknader

Den globala konjunkturen inledde 2018 starkt och tillväxten för helåret uppgick

till knappt 4 procent. Efter flera år av stark ekonomisk utveckling med hög BNP-tillväxt dämpades dock den globala tillväxten under det andra halvåret. USA uppvisade den starkaste utvecklingen med god BNP-tillväxt och starkt förtroende bland såväl hushåll som företag. En starkt bidragande faktor var den expansiva finanspolitiken i form av bland annat skattesänkningar. Den amerikanska centralbanken, FED, höjde under året styrräntan med 0,25 procentenheter vid fyra tillfällen och har indikerat för ytterligare två höjningar under 2019. USAs konjunktur väntas bli svagare framöver i takt med att både finanspolitiken och penningpolitiken blir mindre expansiv. I Kina minskade tillväxten något under 2018, främst drivet av nya regleringar som dämpade kreditväxten. På grund av den försämrade konjunkturbilden lades både finans- och penningpolitiken om i en mer expansiv riktning för att stimulera ekonomin. I Eurozonen dämpades tillväxttakten tydligt, men landade fortfarande nära 2 procent. Den europeiska centralbanken, ECB, lämnade under året styrräntan oförändrad på 0 procent och indikerade att den första höjningen kommer tidigast under det andra halvåret 2019. ECB minskade emellertid den penningpolitiska stimulansen genom att successivt minska sina nettoköp av obligationer för att sedan avsluta dem i samband med årsskiftet.

På de finansiella marknaderna var 2018 ett betydligt mer dramatiskt år än vad real ekonomin gav sken av. De tre första kvartalen var utvecklingen på de finansiella marknaderna relativt stabil men årets sista månader präglades av osäkerhet och betydligt högre volatilitet. Det förändrade sentimentet drevs av faktorer som tillväxtoro relaterad till handelskriget mellan USA och Kina, osäkerhet kring Storbritanniens utträde ur EU samt den statsfinansiella situationen i Italien. Börserna föll kraftigt under det fjärde kvartalet och Stockholmsbörsen stängde helåret på nästan minus 8 procent. Utvecklingen har inneburit nedställda förväntningar om framtida styrräntor

och fallande långa statsobligationsräntor samt större skillnader mellan räntor på företagsobligationer och statsobligation. Även räntorna på säkerställda obligationer sjönk under året.

I Sverige var den ekonomiska utvecklingen förhållandevis god, både tillväxt och sysselsättning utvecklades väl och arbetslösheten sjönk trots en växande arbetskraft. Bostadsmarknaden stabiliserades under året efter en svagare utveckling inledningsvis och bostadspriserna steg svagt, sett till landet som helhet. Bostadsbyggandet var på fortsatt relativt höga nivåer och det färdigställdes fler bostäder under 2018 jämfört med 2017, däremot minskade antalet påbörjade bostäder. I december höjde Riksbanken styrräntan med 0,25 procentenheter till -0,25 procent då inflationen och inflationsförväntningarna ansågs ha etablerats kring två procent.

Väsentliga händelser under året

De svenska långa räntorna som påverkar skuldens värde har fortsatt varit på historiskt låga nivåer under 2018. Den svenska 10-åriga räntan föll med runt 20 baspunkter vilket ökade skuldens värde. Därtill drabbades avkastningen i framför allt Nya Trad och Nya Världen av fallande börsmarknader under slutet av året.

Under 2018 har arbetet fortsatt med åtgärder för att stärka balansräkningen och nyckeltalen. En av de viktigaste delarna i detta arbete är villkorsändringar till Nya Trad. Villkorsändring till Nya Trad erbjuds de kundgrupper där det förväntas vara fördelaktigt för kunden att genomföra bytet. På så vis gynnar villkorsändringar både de kunder som genomför bytet och bolagets samtliga kunder genom stärkta nyckeltal.

Erbjudandet om Nya Trad har nått ut till kunder med ett sammanlagt försäkringskapital om 38 Mdkr. Totalt har kunder med sammantaget över 17 Mdkr i försäkringskapital villkorsändrat sina försäkringar till Nya Trad, varav 1,7 Mdkr under 2018. Under 2018 har även kunder med försäkringar

i Nya Världen och Försäkrad Pension erbjudits att villkorsändra sina försäkringar. Intresset har varit stort och sammantaget har 1,4 Mdkr villkorsändrats från dessa förvaltningsformer.

I och med att bolaget är stängt för nyteckning och försäkringsbeståndet successivt minskar behöver driftskostnaderna följa samma utveckling för att inte belastningen per försäkring ska öka över tid. Som ett led i detta arbete har beslut tagits om att ingå ett långsiktigt serviceavtal med Länsförsäkringar AB och Länsförsäkringar Fondliv om leveranser av tjänster till ett fast pris per år.

Länsförsäkringar Liv har, som en av flera delägare, deltagit i omstruktureringen av Bergvik Skog. Omstruktureringen innebär att de svenska skogstillgångarna i Bergvik Skog AB delas upp mellan delägarna. Vidare har Länsförsäkringar Liv tillsammans med ett konsortium bestående av flertalet av de större delägarna i Bergvik Skog ingått ett avtal med Stora Enso om att avyttra en del av innehavet i Bergvik Skog. Omstruktureringen och försäljningen förväntas slutföras under 2019 och bidra positivt till Länsförsäkringar Livs avkastning.

Resultat och ekonomisk ställning

Länsförsäkringar Livs resultat uppgick till 609 (3 121) Mkr. Resultatförändringen jämfört med 2017 berodde till stor del på lägre kapitalavkastning på grund av svaga börsmarknader under fjärde kvartalet och negativ ränteutveckling under 2018.

Trots svaga kapitalmarknader i slutet av året var resultatet för 2018 positivt, främst på grund av ett riskresultat om 503 Mkr, villkorsändringar till Nya Trad samt ändrade antaganden för beräkning av den försäkringstekniska skulden. Villkorsändringar till Nya Trad bidrog positivt till resultatet under 2018 genom minskade försäkringstekniska avsättningar. Utöver detta bidrog även värdeökningar på alternativa tillgångar, främst fastigheter och skog, till årets resultat. Resultatet påverkades negativt av att dis-

konteringsräntan för skulden minskade under året. Förändringar i marknadsräntor påverkar resultatet i Länsförsäkringar Liv, där fallande marknadsräntor leder till ökade skulder, eftersom framtida åtaganden diskonteras med marknadsräntan. Bolaget skyddar sig dock i stor utsträckning mot resultateffekten av ränteförändringar genom en strategi där tillgångar och skulder matchas mot varandra. Effekten uppnås genom att matcha placeringstillgångarna mot skulden med syftet att skydda resultatet mot fallande räntor. Cirka 75 procent av den regulatoriska ränterisken skyddas genom denna strategi. Skyddsstrategin innebär också att under perioder med stigande räntor kommer matchningen att minska de positiva effekter en ränteuppgång annars skulle ha på resultatet. Förutom fallande marknadsräntor påverkades diskonteringen negativt av att den långsiktiga jämviktsräntan (UFR) sänktes med 0,15 procentenheter, från 4,2 procent till 4,05 procent. UFR påverkar diskonteringen av skulden för löptider över 10 år. Totalt sett innebär fallande räntor, negativa räntor och reducerad UFR en resultateffekt netto om -0,9 Mdkr för 2018.

Kapitalavkastningen netto i resultaträkningen uppgick till -527 (5 479) Mkr. Totalavkastningen i Länsförsäkringar Livs bestånd Gamla Trad uppgick till 0,9 (2,7) procent. Totalavkastningen i Nya Trad uppgick till -0,6 (6,4) procent och i Nya Världen till -7,8 (13,3) procent.

Premieinkomst

Premieinkomsten i Länsförsäkringar Liv uppgick 2018 till 1 685 (1 711) Mkr, en minskning med 2 procent. Bolaget har sedan 2011 varit stängt för nyteckning vilket inneburit att beståndet av premiebetalande försäkringar har stadigt minskat. Slutbetalda försäkringar och utflyttar i kombination med att inga nya försäkringar tillkommer har inneburit att beståndet har fortsatt att minska.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningarna uppgick till 4 939 (5 404) Mkr. I beloppet ingår värdet av flyttar från Länsförsäkringar Liv med 358 (492) Mkr.

Förändring i försäkringstekniska avsättningar

Den försäkringstekniska avsättningen minskade under 2018 med 3 433 Mkr till 80 863 (84 296) Mkr. Minskningen förklaras främst av ett negativt kassaflöde där utbetalningar och utflyttat kapital översteg premieinkomsten. Även villkorsändringar till Nya Trad och ändrade antaganden bidrog till minskningen.

Nya Trad

Befintliga kunder i Länsförsäkringar Liv har möjlighet att villkorsändra sina försäkringar till Nya Trad. En villkorsändring innebär att försäkringen får nya villkor med bland annat lägre avgifter och lägre garantier än i Gamla Trad. Sänkningen av garantin möjliggör att kapitalet placeras i andra tillgångar vilka har högre förväntad avkastning.

Nya Trad hade per årsskiftet ett förvalt kapital om 21,8 (20,8) Mdkr. Per den 31 december 2018 var placeringstillgångarna i Nya Trad fördelade på 59 procent räntebärande värdepapper, 34 procent aktier, 5 procent alternativa investeringar och 2 procent fastigheter. Avkastningen var för de olika tillgångsslagen: räntebärande värdepapper 0,9 (2,5) procent, aktier -5,6 (17,3) procent, alternativa investeringar 7,7 (1,2) procent och fastigheter 16,8 (19,7) procent. Kapitalavkastningen i Nya Trad uppgick under 2018 till -0,6 (6,4) procent. Räntebärande placeringar bidrog positivt med 0,6 procent medan aktier bidrog negativt med 1,9 procent. Sedan starten 2013 har avkastningen i genomsnitt uppgått till 4,9 procent per år.

Konsolideringsgraden i Nya Trad uppgick per årsskiftet till 105 (117) procent.

Återbäringräntan i Nya Trad var per 31 december 2018 5 (6) procent. Återbäringräntan sänktes från 6 till 5 procent per den 1 oktober 2018. I samband med detta gjordes

en extra tilldelning av återbäring med 5 procent. Per den 1 januari 2019 sänktes återbäringsräntan i Nya Trad från 5 till 3 procent.

Sedan starten 2013 har återbäringsräntan i genomsnitt varit 7,1 procent.

Gamla Trad

Rishtagandet i placeringsportföljen i Gamla Trad syftar i första hand till att säkerställa att de garanterade pensionsnivåerna kan infrias även vid en negativ marknadsutveckling. Samtidigt tas en balanserad risk i syfte att möjliggöra en rimlig avkastning på kundernas sparade kapital. Osäkerheten på de finansiella marknaderna i kombination med låga marknadsräntor har gjort att andelen ränteplaceringar behållits på en hög nivå i Gamla Trad. Den totala risknivån minskades något under slutet av året. Per den 31 december 2018 var fördelningen i Gamla Trad 88 procent räntebärande värdepapper, 6 procent aktier, 4 procent alternativa investeringar och 2 procent fastigheter. Avkastningen var för de olika tillgångsslagen: räntebärande värdepapper 0,9 (2,2) procent, aktier -1,8 (14,6) procent, alternativa investeringar 7,4 (1,2) procent och fastigheter 15,7 (21,7) procent. Förvaltad kapital i Gamla Trad uppgick till 76,6 (80,6) Mdkr och kapitalavkastningen uppgick till 0,9 (2,7) procent.

Konsolideringsgraden i Gamla Trad uppgick per årsskiftet till 124 (123) procent.

Återbäringsräntan i Gamla Trad var per den 31 december 2018 3 (2) procent. Återbäringsräntan höjdes från 2 till 3 procent den 1 september 2018. Den genomsnittliga återbäringsräntan för Gamla Trad de senaste tio åren har varit 2,2 procent.

Nya Världen

Nya Världen är en traditionell försäkring där kunderna tar del av uppgångar på aktiemarknaden och samtidigt är garanterade att få tillbaka minst de premier som betalats in, efter avdrag för driftskostnader och avkastningsskatt.

I förvaltningsformen Nya Världen kan placeringsmixen variera inom fastställda

intervall där andelen aktier utgör 60-80 procent, resterande del utgörs av räntebärande placeringar. Per den 31 december 2018 uppgick aktieandelen till 66 procent. Aktieandelen minskades med 4 procentenheter under november.

Förvaltad kapital uppgick till 9,9 (11,9) Mdkr och kapitalavkastningen uppgick till -7,8 (13,3) procent.

Försäkrad Pension

I Försäkrad Pension består sparandet av två delar, dels av en obligation som löper under hela spartiden och dels av en aktiederivatfond som följer utvecklingen på aktiemarknaden. Försäkrad Pension ger därför spararna en möjlighet att vara med i börsuppgångar och samtidigt vara skyddad mot börsfall. Sparandet utvecklas olika för olika sparare beroende på andelen obligationer i respektive försäkring. För en typkund med 12 år kvar till pension blev avkastningen under året -2,4 procent. Under 2018 har kunder med Försäkrad Pension erbjudits att flytta till Nya Trad. Erbjudandet har mottagits positivt och kunder med totalt över 800 Mkr har flyttat sina försäkringar till Nya Trad. Förvaltad kapital i Försäkrad Pension uppgick till 1,0 (1,9) Mdkr.

Riskaffären

Riskaffären i Länsförsäkringar Liv består av produkter för livskydd, efterlevandeskydd, sjuk- och olycksfallsskydd samt sjukkapital. Riskaffären är till stor del integrerad med bolagets spar- och tjänstepensionsprodukter. Riskresultatet efter återförsäkring uppgick till 503 (218) Mkr. Skadeprocenten uppgick till 13 (50). Resultatet påverkades positivt av reservupplösningar på cirka 300 Mkr under året. Bolagets avtal om kvot-återförsäkring av sjuk- och dödsfallsrisker sades upp inför 2018. Skador som inträffat under avtalet före 2018 kommer att hanteras i run-off, det vill säga Länsförsäkringar Liv och återförsäkraren delar ansvaret för dessa skador i enlighet med avtalet. Premieinkomsten för egen räkning har ökat jämfört med

föregående år, premieinkomsten uppgick till 656 (525) Mkr.

Kapitalsituation

Länsförsäkringar Livs mått på kapitalsituationen utgörs sedan 2016 av en kapitalkvot enligt Solvens II. Nyckeltalet visar relationen mellan kapitalbas och ett riskbaserat kapitalkrav enligt en godkänd partiellt intern modell. Bolaget har under flera år arbetat aktivt med åtgärder för att stärka bolagets balansräkning och kapitalbas. Bolaget har följt en plan innehållande ett flertal aktiviteter i syfte att effektivisera bolagets verksamhet och stärka balansräkningen. En stärkt balansräkning ger bolaget en större flexibilitet och möjlighet till placeringar i tillgångsslag med högre förväntad avkastning. Arbetet har bidragit till att bolagets egna kapital stärkts från 10,9 Mdkr till 24,0 Mdkr under perioden 2012 till 2018.

För att skydda bolagets överskott vid fallande räntor har bolaget följt en strategi där placeringsportföljen i stor utsträckning matchas mot skuldsidan. En del i matchningsstrategin innebär att generera ett visst överskott vid stigande räntor. ALM-analyser används för att optimera placeringsportföljerna så att förhållandet mellan risk och avkastning blir så fördelaktigt som möjligt. Villkorsändringar till Nya Trad har sedan 2013 varit en viktig del i arbetet med att stärka balansräkningen. Lägre garantier och därmed minskat behov av reserveringar har gett ett ökat överskott.

Kapitalbasen enligt Solvens II i Länsförsäkringar Liv minskade under året med 1,6 Mdkr från 25 129 Mkr till 23 485 Mkr bland annat beroende på utbetalt överskott. Överskott betalas tillsammans med pensionsutbetalningar och påverkar bolagets kapitalbas. Under 2018 har överskott om 1,1 Mdkr utbetalats. Kapitalkravet uppgick till 11 742 (12 170) Mkr. Kapitalkravet minskade som en följd av ett minskat förvaltad kapital och lägre andel aktier. Kapitalkvoten uppgick till 200 procent, en minskning med 7 procentenheter under 2018.

Risker och riskhantering

En central uppgift för Länsförsäkringar Liv är att säkerställa att bolaget kan infria sina garanterade åtaganden till kunderna med marginal. Detta gäller i synnerhet förvaltningsformen Gamla Trad där garantierna är höga. De fortsatt låga räntorna ställer extra höga krav på bolagets riskhantering. Styrningen av risktagandet är därför en integrerad del i verksamhetsstyrningen och har som mål att en betryggande avvägning nås mellan risknivå och förutsättningar för avkastning. Bolaget arbetar även med framåtblickande analys för att säkerställa kapitaliseringen på sikt. Länsförsäkringar Liv är exponerat mot främst marknadsrisker och livförsäkringsrisker. Bland marknadsriskerna är aktierisk, kreditrisk (spreadrisk) och ränterisk de risker som medför störst kapitalkrav. Marknadsriskerna begränsas genom limiter för kapitalkraven från placeringsverksamheten. Verksamheten kännetecknas av en låg riskprofil och Länsförsäkringar Liv uppfyller legala och tillsynsbaserade kapitalkrav med god marginal. Länsförsäkringar Liv tillämpar Solvens II för hela verksamheten och beräknar solvenskapitalkrav för marknadsrisk enligt den av Finansinspektionen godkända partiella interna modellen och kapitalkrav för övriga risker beräknas enligt standardformeln. En mer ingående beskrivning av de risker bolaget är exponerade mot, samt hur dessa risker hanteras, finns beskrivna i not 2 Risk- och riskhantering.

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

Nya antaganden om långsiktig diskonteringsränta: den diskonteringsräntekurva som används vid beräkning av försäkrings tekniska avsättningar, vad gäller längre löptider, baseras på ett antagande om en långsiktig jämviktsränta (UFR). Beräkningen av långa försäkringstekniska avsättningar för såväl redovisningsändamål enligt IFRS som för solvensberäkning enligt Solvens II utgår från denna långsiktiga jämviktsränta. Reglerna för fastställande av den lång-

siktiga jämviktsräntan enligt Solvens II har uppdaterats varpå den långsiktiga räntan sänkts med 0,15 procentenheter per den 1 januari 2019. Räntesänkningen kommer att öka de försäkringstekniska skulderna enligt IFRS såväl som enligt Solvens II med cirka 320 Mkr.

Ny vd för Länsförsäkringar Liv

Den 1 maj 2019 avgår Jörgen Svensson i enlighet med avtal som vd för Länsförsäkringar Liv. Till ny vd har styrelsen utsett Jakob Carlsson, nuvarande CFO och vice vd för bolaget. Jakob Carlsson har arbetat inom Länsförsäkringar i 10 år varav de senaste 8 åren i sin nuvarande roll som CFO för Länsförsäkringar Liv.

Förväntningar avseende den framtida utvecklingen

Bolaget har under flera år arbetat för att stärka balansräkningen och förbättra möjligheten till framtida avkastning. Arbetet inleddes 2011 och sedan dess har situationen förbättrats avsevärt. Balansräkningen har stärkts och riskutrymmet i framför allt Gamla Trad har ökat. Bolagets kapital situation är dock fortsatt känslig för kraftigt negativa scenarier. Under 2019 kommer arbetet därför att fortsätta med aktiviteter för att ytterligare stärka bolagets balansräkning.

En översyn av konsolideringsfondens fördelning mellan verksamhetsgrenar har initierats. Bedömningen är att översynen färdigställs under 2019 och att bolaget på totalnivå inte påverkas men att fördelningen mellan verksamhetsgrenar kan komma att justeras.

Ett arbete har påbörjats i syfte att rabattera vissa premier inom riskaffären. Ett överskott inom riskaffären har ackumulerats vilket innebär att en rabatt är motiverad för flertalet av bolagets riskprodukter för att på så vis minska det ackumulerade överskottet.

Förslag till vinstdisposition

Förslag till dispositioner avses att läggas fram vid årsstämman i maj 2019.

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att årets resultat disponeras enligt följande, kronor:

Årets resultat	609 032 192
Summa	609 032 192

Av ovanstående netto föreslås uttag ur (-) respektive avsättning till (+) konsolideringsfonden med följande fördelning, kronor.

Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring	266 769 660
Tjänsteanknuten sjukförsäkring och premiebefrielseförsäkring	186 250 421
Individuell traditionell livförsäkring	77 713 189
Ouppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring samt premiebefrielseförsäkring	71 247 833
Sjuk och olycksfall	7 051 089
Summa	609 032 192

Styrelsen föreslår bolagsstämman att bemyndiga styrelsen att med avseende på verksamhetsåret 2019 använda upp till 1 200 Mkr av konsolideringsfondens medel för slutlig tilldelning till försäkringstagarna i samband med utbetalning av pension och annan försäkringsersättning, överföring av försäkringskapital (flytt) och återköp samt upp till 300 Mkr för rabatter av premier för vissa riskprodukter.

Hållbarhetsrapport

Hållbarhetsrapport för Länsförsäkringar Liv för verksamhetsåret 2018

Denna hållbarhetsrapport är upprättad utifrån kraven i årsredovisningslagen (ÅRL) 6 kapitel 11§ avseende hållbarhetsrapportering.

Styrdokument

Länsförsäkringar ABs, inklusive Länsförsäkringar Livs, styrdokument ligger till grund för arbetet med hållbarhet och dess relaterade risker. Styrdokument som inkluderar hållbarhet omfattar:

- Hållbarhetspolicy
- Uppförandekod för medarbetare
- Personalpolicy
- Jämställdhets- och mångfaldsplan
- Inköps och upphandlingspolicy
- Uppförandekod för leverantörer
- Policy för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism
- Riktlinjer för identifiering och hantering av intressekonflikter
- Policy mot otillåtna förmåner

Hållbarhetspolicyen inkluderar de väsentliga hållbarhetsfrågorna och syftar till att ge chefer och medarbetare vägledning i det dagliga hållbarhetsarbetet. Hållbarhetspolicyen uppdaterades under 2018 för att förtydliga kopplingen till de FN-initiativ som Länsförsäkringar AB har undertecknat, koppling till interna riktlinjer och policyer samt var ansvaret ligger för hållbarhet i verksamheten.

Länsförsäkringar AB har för Länsförsäkringar Livs räkning undertecknat FN Global Compacts 10 principer kring arbetsrätt, mänskliga rättigheter, miljö och affärsetik och verkar för att principerna följs i verksamheten. Hållbarhetspolicyen, uppförandekoden för medarbetare samt uppförandekoden för leverantörer inkluderar FN Global Compacts principer. Länsförsäkringar AB har även undertecknat FNs Principer för ansvarsfulla investeringar (PRI) som tillsammans med FN Global Compact utgör basen i

ägarpolicyen som styr investeringarna. En årlig översyn över policyer och riktlinjer görs.

Väsentliga hållbarhetsrisker identifieras och prioriteras i samverkan med prioriterade intressenter: ägare och styrelse, kunder, medarbetare, leverantörer, samarbetspartners, bransch- och intresseorganisationer, myndigheter och investerare.

Uppföljning

Medarbetare informeras om innehållet i hållbarhetspolicyen och andra relevanta riktlinjer i introduktionsprogrammet för nya medarbetare. Alla medarbetare ska göra en årlig obligatorisk e-utbildning som inkluderar uppförandekoden, säkerhet och hållbarhet. Uppförandekoden och e-utbildningen finns tillgängliga på svenska och engelska. E-utbildningen uppdaterades inför 2018 års utbildning.

Löpande uppföljning av policyer och riktlinjer följs i verksamheten görs genom egenkontroller och rutiner i verksamheten.

Styrning av hållbarhetsarbetet

Länsförsäkringar Livs styrelse har det övergripande ansvaret för styrningen av hållbarhetsarbetet och beslutar om de policyer som ligger till grund för hållbarhetsarbetet. En hållbarhetskommitté, bestående av koncernledningen för Länsförsäkringar AB och hållbarhetschefen för Länsförsäkringar AB, sammanträder minst fyra gånger per år för att diskutera, besluta om och följa upp prioriterade hållbarhetsfrågor. Vd för Länsförsäkringar Liv ingår i koncernledningen och i hållbarhetskommittén.

Generella hållbarhetsrisker inom investeringsverksamheten

Länsförsäkringar Liv investerar i Länsförsäkringars egna fonder, i externt förvaltade fonder och i diskretionära mandat. Investeringsfilosofin bygger på att använda ledande förvaltare med olika förvaltningsinriktningar. Vid upphandling av nya förvaltare ställs hållbarhetskrav och förvaltarnas arbete betyg-

sätts utifrån olika kriterier. Målsättningen är att välja externa förvaltare som integrerar hållbarhet i förvaltningen och ägararbetet. Förvaltare följs upp årligen med målsättning att de ständigt ska förbättra sitt arbete med att integrera hållbarhet i förvaltningen.

Utgångspunkten för investeringsstrategin är en övertygelse om att välskötta bolag som arbetar systematiskt och integrerat med hållbarhetsfrågor är de bästa investeringarna över tid och kommer att vara de bolag som bäst hanterar risker och identifierar lösningar på lokala och globala samhällsutmaningar.

Länsförsäkringar Livs investeringar medför en indirekt påverkan på människor, samhälle och miljö genom de enskilda bolagens verksamhet. Länsförsäkringar Liv försöker minska den indirekta påverkan genom en systematisk process för förvaltarurval, investeringsanalyser, val av investeringar, genomlysning av bolag och påverkansdialoger.

Genomlysning av bolag och påverkansdialoger

Arbetet med ansvarsfulla investeringar utgår från FN Global Compacts principer och de internationella konventioner som Sverige har undertecknat inom miljö, mänskliga rättigheter, arbetsrätt, korruption och kontroversiella vapen. Samarbete sker med ett konsultbolag för att genomlysning och analysera noterade bolagsinnehav utifrån konventioner. Med analysen som utgångspunkt försöker Länsförsäkringar Liv att påverka bolag som bryter mot konventioner genom dialog. Målet är att det analyserade bolaget ska upphöra med kränkningen och vidta förebyggande åtgärder för att förhindra att liknande incidenter upprepas. Om dialogen inte når avsett resultat kan innehavet som en sista utväg avyttras. Genom att verka för att bolag följer FN Global Compacts principer försöker Länsförsäkringar bidra till att bolagens negativa påverkan på människor, samhälle och omgivande miljö minskar.

Länsförsäkringar för även förebyggande dialoger kring hållbarhetsfrågor i olika bolag samt samarbetar ofta med andra investerare i bolagsdialogerna.

Miljö- och klimatrisker

Klimatrisk är den största hållbarhetsrisken för Länsförsäkringar. Klimatförändringar kan påverka bolag genom förändrade marknadsförhållanden och genom fysiska klimatförändringar. Från ett omvänt perspektiv finns det investeringsmöjligheter i bolag som begränsar klimatförändringar och har lösningar för klimatanpassning. Genom att integrera hållbarhetsfrågor i investeringsanalyser och beslut kan investeringsmöjligheter identifieras. Målet är att inom ramen för fastställda förvaltningsmål bidra till en hållbar samhällsutveckling. Genom investeringar och bolagspåverkan kan Länsförsäkringar Liv bidra till flera av FN:s globala mål för en hållbar utveckling.

Exkludering av kolbolag

Länsförsäkringar ser finansiella risker i att investera i bolag som baserar sin verksamhet på fossila bränslen och andra bolag med stor klimatpåverkan. I Länsförsäkringars egna fonder och i diskretionära mandat i Liv-portföljerna exkluderas gruv- och energibolag där mer än 20 procent av omsättningen kommer från förbränningskol. Vid utgången av 2018 var 134 kolbolag exkluderade.

Gröna obligationer

Länsförsäkringar försöker även att minska klimatrisker i investeringar genom påverkansdialoger med bolag och genom att öka andelen klimatsmarta investeringar. Investeringar i gröna obligationer är ett exempel på investeringar som syftar till att finansiera klimat- och miljörelaterade projekt. Under 2018 ökade andelen investeringar i gröna obligationer från 1,4 Mdkr till 2,6 Mdkr.

Målsättningen för 2019 är att öka andelen investeringar i gröna obligationer ytterligare och att utvidga investeringsinriktningen till att även omfatta andra hållbara obligationer än enbart gröna.

Koldioxidavtryck i investeringar

Koldioxidavtrycket för aktieinvesteringarna i Liv-portföljerna mäts årligen och redovisas på hemsidan. Resultatet för 2017 återfinns på www.lansforsakringar.se/koldioxidavtryck.

Resultatet för koldioxidavtrycket i Liv-portföljerna per 31 december 2018 kommer att publiceras under första halvåret 2019.

Scenarioanalys kring klimatrisk

Under 2018 gjordes en klimatscenarioanalys av investeringsportföljerna med stöd av tankesmedjan "2 degree initiative". Analysen fokuserade på aktie- och kreditportföljens nuvarande sammansättning av utvalda sektorer. Sektors vikt jämfördes mot framtidsscenario och målet att begränsa jordens uppvärmning under två grader. För fossila bränslen var portföljens samlade sammansättning i linje eller väl under 2-graders målet. Kraftförsörjning visade ett blandat resultat, där gasbolag låg i nivå med målet medan förnybar energi hade en lägre vikt än vad som spås krävas för att nå klimatmålet.

En analys gjordes av bolag i två amerikanska kreditportföljer för att bedöma klimatrisker. En utmaning med klimatanalyser är bristen på data. Av cirka 300 bolag som analyserades fanns koldioxiddata inrapporterat för en tredjedel av bolagen i det externa analysystemet. Av denna tredjedel stod tio bolag för drygt 50 procent av koldioxidavtrycket i kreditportföljerna. Under 2018 gick Länsförsäkringar med i investerarsinitiativet Climate Action 100 för att påverka de 100 största utsläpparna av växthusgaser globalt, varav ett par av bolagen återfinns i kreditportföljerna. En mer omfattande klimatscenarioanalys kommer att göras på de institutionella portföljerna framgent.

Investeringar	2018	2017
Antal exkluderade fossila bolag från investeringar	134	129
Antal reaktiva och proaktiva bolagsdialoger rörande miljö	37	33
Antal reaktiva och proaktiva bolagsdialoger rörande mänskliga rättigheter	83	87
Antal reaktiva och proaktiva bolagsdialoger rörande affärsetik	20	21

Tabellen ovan visar uppgifter för Länsförsäkringar AB-koncernen. Dialoger förs i egen regi eller via etikkonsult.

Egen miljöpåverkan

Länsförsäkringar Livs egna direkta miljöpåverkan är relativt begränsad och består främst av tjänsteresor, uppvärmning och el i kontorslokaler samt pappersutskriften.

Kontorsfastigheterna för Länsförsäkringar AB, inklusive Länsförsäkringar Liv, är miljöklassade som lågenergiförbrukande. Förnybar el används i fastigheterna och fjärrvärme används för uppvärmning. Kontinuerligt ses arbetssätten över för en mer energieffektiv elförbrukning och uppvärmning bland annat. Ett löpande effektiviseringsarbete genomförs i kontorsverksamheten för att minska negativ miljöpåverkan inom flera områden vad gäller material, återvinning och avfall.

I riktlinjerna för tjänsteresor rekommenderas digitala möten som första alternativ. Om en resa ändå behövs ska den göras med tåg istället för flyg om möjligt. Tjänsteresor som understiger 3,15 timmar ska alltid göras med tåg och taxiresor ska göras med miljötaxi.

Genom ett ökat digitalt tjänsteerbjudande kan andelen pappersutskick till kunder minska, vilket minskar miljöpåverkan samtidigt som informationen blir mer tillgänglig för kunderna.

Sociala och personalrelaterade risker

Medarbetarna är Länsförsäkringar Livs viktigaste resurs. De har olika specialist- och yrkeskompetenser som är avgörande för att driva och utveckla verksamheten. Att vara en attraktiv arbetsgivare är ett fokusområde för Länsförsäkringar Liv. Mångfald och jämställdhet, kompetensutveckling och lärande och hälsa och arbetsmiljö bedöms som viktigt för att bidra till att vara en attraktiv arbetsgivare. Arbetet med mångfald handlar om affärsnytta, bidrar till stärkt konkurrenskraft och därmed lönsamhet.

Personalpolicyn, uppförandekoden för medarbetare och jämställdhets- och mångfaldsplanen utgör grunden för arbetet med personalrelaterade frågor. Jämställdhets- och mångfaldsplanen inkluderar hur jämställdhets- och diskrimineringslagen tillämpas samt mål, handlingsplaner och hur uppföljning sker.

Mångfald och jämställdhet

Länsförsäkringars definition av mångfald och inkludering är de sju diskrimineringsgrunderna och allt det som gör människor olika och unika. Vikten av en inkluderande kultur ses som avgörande för att dra nytta av olikheter och välkomna olika perspektiv och synsätt. Oliktänkande är en viktig framgångsfaktor för lärande och innovation och skapar affärsnytta, bidrar till stärkt konkurrenskraft och lönsamhet. Mångfaldsarbetet är även av stor betydelse för att vara en attraktiv och ansvarsfull arbetsgivare samt för att möjliggöra breddning av rekryteringsbasen.

Årligen görs en lönekartläggning för att säkerställa att ingen könsdiskriminering föreligger för lika befattningar. Medarbetare har möjlighet att få en löneutfyllnad som är en kompletterande ersättning till den allmänna föräldrapenningen. Vid rekrytering är målsättningen att en jämnare könsfördelning uppnås i arbetsgrupper och inom olika chefsbefattningar.

Under 2018 hölls flera interna informa-

tionsmöten för att öka insikten om vikten av mångfald. Filmer och en checklista för mångfald vid rekrytering togs fram. Ett rekryteringsteam med tre personer anställdes 2018 på Länsförsäkringar AB och detta team har Länsförsäkringar Liv tillgång till vid sina rekryteringar. Teamet ska bland annat säkerställa att mångfald är en integrerad del av rekryteringsprocessen.

I Länsförsäkringar AB-koncernens affärsplan för 2019 har alla affärsenheter och avdelningar aktiviteter kopplade till mångfald. Arbetet med jämställda arbetsgrupper fortsätter. Ett aktivitetsbaserat arbetssätt där människa, IT och flexibilitet står i centrum kommer att börja implementeras.

Hälsa och arbetsmiljö

Länsförsäkringar AB har under en lång tid arbetat långsiktigt med hälsa och organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Ett aktivt arbete sker för att skapa förutsättningar för medarbetarna att må bra och att trivas i en sund arbetsmiljö där alla kan bidra med engagemang, goda prestationer och effektivitet för att nå affärsmålen.

Chefer ansvarar för medarbetarfrågor inom arbetsmiljö- och hälsofrågor enligt det systematiska arbetsmiljöarbetet samt för jämställdhets-, mångfalds- och diskrimineringsfrågor. Samverkan kring arbetsmiljöfrågor sker mellan arbetsgivare, chefer, medarbetare och arbetsmiljöombud. Uppföljning av den organisatoriska och sociala arbetsmiljön görs regelbundet i syfte att motverka stress och arbetsbelastning i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 2015:4.

Alla medarbetare erbjuds en sjukvårdsförsäkring där sjukvårdsrådgivning, samtalsstöd, förebyggande hälsojourer och rehabilitering ingår. Avtal finns med företagshälsovård för stöd i rehabilitering, arbetsrelaterad ohälsa samt för ergonomisk rådgivning och regelbundna hälsokontroller. En friskvårdstimme per vecka erbjuds på arbetstid. I Länsförsäkringar ABs egna lokaler,

där majoriteten av medarbetarna arbetar, finns träningslokal samt en personalrestaurang som drivs med hållbarhetsinriktning. Medarbetare på andra tjänsteorter erbjuds friskvårdsbidrag.

I arbetsmiljö- och jämställdhetskommittén sker övergripande uppföljning av jämställdhets- och mångfaldsplanen, sjukfrånvaro, arbetsskador och tillbud samt medarbetarundersökningen. Sjukfrånvaro uppgick till 0,9 procent för 2018.

Mänskliga rättigheter

Risker kopplade till mänskliga rättigheter i investeringsverksamheten

Det finns en marknads- och affärsrisk att de bolag som Länsförsäkringar Liv har investerat i kan kopplas till kränkning av mänskliga rättigheter. För att minska risken genomlysas alla innehav och bolagspåverkan används som främsta verktyg för att påverka bolag att upphöra med kränkning, ta ansvar och vidta förebyggande åtgärder så att de inte sker igen. Länsförsäkringar ställer även krav och följer upp förvaltarnas arbete med att integrera hållbarhetsaspekter, inklusive mänskliga rättigheter, i sina investeringsanalyser. Länsförsäkringar AB uppmanar även förvaltarna att de ska engagera sig i påverkansdialoger med bolag.

Risker i leverantörsledet

Länsförsäkringar AB har en inköpsavdelning vars funktion är att dra nytta av Länsförsäkringars totala köpkraft. Inköp görs genom upphandlingar i syfte att hitta de leverantörer som erbjuder de tjänster och produkter som har rätt kvalitet och med minsta möjliga miljöpåverkan till en kostnad som är långsiktigt mest ekonomiskt fördelaktigt.

Länsförsäkringar Livs inköp består främst av tjänster inom IT och telekom, ekonomi, investering samt konsulttjänster. Arbetsvillkor är det område där störst hållbarhetsrisk bedöms finnas.

Inköps- och upphandlingspolicy anger regler och förhållningssätt för inköp och

upphandlingar. Uppförandekoden för leverantörer är sedan 2016 en del av inköpsavtalet för alla nya leverantörer. Koden definierar krav om mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden, miljö och affärsetik och baseras på FN Global Compacts principer. Uppförandekoden gäller både för potentiella och befintliga leverantörer och dess underleverantörer. Leverantörer förväntas följa uppförandekoden. Respektive avtalsansvarig i verksamheten är huvudansvarig för uppföljning av leverantörer.

Under 2018 gjordes en kartläggning av hållbarhetsrisker för de största inköpskategorierna för Länsförsäkringar AB. Baserat på den kartläggningen togs ett självskattningsformulär med tillhörande riskbedömningsmodell fram. Formuläret ska fungera som grundläggande riskbedömning av stora leverantörer. Modellen testkördes under hösten 2018.

Risker kopplade till affärsetik och korruption

Penningtvätt och finansiering av terrorism är internationella problem som utgör allvarliga hot mot det finansiella systemet och dess institutioner, samt i förlängningen den reala ekonomin och den allmänna säkerheten. Förtroendet för det finansiella systemet kan snabbt skadas om finansiella institutioner förknippas med illegala tillgångar och penningtvätt eller används för att finansiera terrorism. Finansbranschen omfattas av regelverk som syftar att förhindra och motverka att finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Finansbranschen lyder under strikta regler och lagkrav som syftar till att skydda våra kunder, samt upprätthålla förtroende och stabilitet på den finansiella marknaden.

Regelverken syftar också till att förhindra och motverka att det finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Vägledande styrdokument är upp-

förandekod för medarbetare, policy och riktlinjer för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, riktlinjer för identifiering och hantering av intressekonflikter och policy mot otillåtna förmåner.

För Länsförsäkringar Liv är det väsentligt att ha en god regelefterlevnad och på bästa möjliga sätt förhindra att verksamheten utnyttjas för korruption, bedrägerier, penningtvätt och finansiering av terrorism.

Inom Länsförsäkringar Liv bedrivs ett omfattande arbete för att begränsa dessa risker. Genom att bland annat upprätta en god kännedom om kunderna och genom aktiv övervakning och rapportering av transaktioner sker ett systematiskt arbete för att minska risk för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Den allmänna riskbedömningen, vilken utvärderas regelbundet och uppdateras när så behövs, som görs inom verksamheten utgör grunden för styrdokument, rutiner och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Compliance-enheten övervakar och kontrollerar dess efterlevnad. När nya produkter, tjänster eller distributionskanaler introduceras samt vid omorganisationer görs en ny riskbedömning.

Ett gemensamt system finns inom länsförsäkringsgruppen för avvikelserapportering.

Samtliga anställda och uppdragstagare som är verksamma inom livverksamheten ska ha kännedom om innehåll i styrdokument och om de rutiner angående arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism som är relevanta för medarbetaren. Anställda inom livverksamheten genomgår en årlig obligatorisk och fortlöpande utbildning inom området.

Korruptionsrisker i investeringsverksamheten

Korruptionsrisker utgör en risk i alla bolag oavsett bransch och land. Det finns en marknads- och affärsrisk att de bolag som Länsförsäkringar Liv har investerat i kan kopplas till korruption. För att minska risken

genomlyses alla innehav och bolagspåverkan används som främsta verktyg för att påverka bolag att ta ansvar och vidta förebyggande åtgärder så att det inte sker igen. Länsförsäkringar ställer även krav och följer upp förvaltarnas arbete med att integrera hållbarhetsaspekter, inklusive affärsetik, i sina investeringsanalyser. Länsförsäkringar Liv uppmanar även förvaltarna att de ska engagera sig i påverkansdialoger med bolag.

Korruptionsrisker i den egna verksamheten

Länsförsäkringar Liv tar avstånd från all form av korruption och otillåtna förmåner, vilket tydliggörs i uppförandekoden och i policy mot otillbörliga förmåner. Institutet Mot Mutor (IMM) rekommendation om hur gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet får användas är en del av policyn mot otillbörliga förmåner. Det övergripande syftet med Länsförsäkringars anti-korruptionsarbete är att vägleda medarbetarna i hur de undviker att ge och ta emot gåvor och representation som kan väcka misstanke om att syftet är för privat vinning eller för att främja tredje mans intresse.

Inom Länsförsäkringar AB och respektive dotterbolag genomför Compliance-enheten regelbundet en risk- och sårbarhetsanalys i syfte att utvärdera risken för förekomst av mutor och annan otillåten påverkan. De områden som beaktas är respektive bolags verksamhet, storlek och organisation, marknad, kunder, distributionskanaler, samarbetspartners, sponsring samt inköp. Bedömningen i den risk- och sårbarhetsanalys som gjordes 2018 var att Länsförsäkringar AB och respektive dotterbolag är utsatta för låg risk att utsättas för mutbrott.

Totalavkastningstabell

Placeringsstillgångar i Gamla Trad, Mkr	Total-avkastning, %	Marknadsvärde 2018-12-31	%	Marknadsvärde 2017-12-31	%
Räntebärande	0,9	67 149	87,6	70 029	86,9
Aktier	-1,8	4 607	6,0	5 923	7,4
Alternativa investeringar ¹⁾	7,4	3 361	4,4	3 382	4,2
Fastigheter	15,7	1 514	2,0	1 238	1,5
Totalt	0,9	76 631	100	80 572	100

Placeringsstillgångar i Nya Trad, Mkr	Total-avkastning, %	Marknadsvärde 2018-12-31	%	Marknadsvärde 2017-12-31	%
Räntebärande	0,9	12 768	58,5	12 491	60,0
Aktier	-5,6	7 419	34,0	7 048	33,9
Alternativa investeringar ¹⁾	7,7	1 118	5,1	843	4,1
Fastigheter	16,8	531	2,4	421	2,0
Totalt	-0,6	21 836	100	20 803	100

Placeringsstillgångar i Nya Världen, Mkr	Total-avkastning, % ²⁾	Marknadsvärde 2018-12-31	%	Marknadsvärde 2017-12-31	%
Räntebärande	1,2	3 402	34,4	3 610	30,4
Aktier	-9,1	6 488	65,6	8 271	69,6
Totalt	-7,8	9 890	100	11 881	100
Summa		108 357		113 256	

¹⁾ Värderingen per den 31 december för alternativa investeringar bygger på senast kända information från fondförvaltarna.

²⁾ Totalavkastningen baseras på portföljens Net Asset Value (NAV) medan avkastningen per tillgångslag är beräknad med utgångspunkt i respektive marknads stängningskurser.

Avstämning totalavkastningstabell mot balansräkning

	2018-12-31	2017-12-31
Aktier och andelar i koncernföretag	30	30
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	3 056	3 128
Aktier och andelar i intresseföretag	0	0
Aktier och andelar	21 279	21 791
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	76 644	78 793
Derivat	5 666	5 766
Summa placeringstillgångar enligt balansräkningen	106 675	109 508
Tillgångar för villkorad återbäring	3 987	5 869
Kassa och bank	3 978	5 381
Derivat, skulder	-3 828	-3 804
Aktier och andelar i koncern och intresseföretag samt lån till koncernföretag	-33	-38
Ej likidavräknade köp och försäljningar av placeringstillgångar	-1 360	-1 790
Ej medtagna likvida medel i TAT	-32	-15
Försäkrad pension	-1 015	-1 872
Övrigt	-15	17
Summa enligt Totalavkastningstabell	108 357	113 256

Femårsöversikt

	2018	2017	2016	2015	2014
Resultatmätt, Mkr					
Premieinkomst, för egen räkning	1 684	1 533	1 720	1 919	2 639
Kapitalavkastning, netto	-527	5 479	5 652	373	12 075
Försäkringsersättningar	-4 939	-5 404	-5 683	-5 959	-6 627
Utbetald och tillgodoförd återbäring	-1 075	-1 012	-1 032	-1 222	-1 475
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	798	3 182	2 463	5 386	2 302
Årets resultat	609	3 121	2 359	5 143	1 966
Ekonomisk ställning, Mkr					
Placeringsstillgångar värderade till verkligt värde	110 662	115 377	116 753 ⁴⁾	115 128	122 188
Försäkringstekniska avsättningar	84 850	90 165	92 218	93 498	103 009
Konsolideringskapital	24 043	24 477	23 142	21 503	17 651
Varav övernärden i koncern- och intresseföretag	0	0	716	334	341
Varav uppskjuten skatt	-	-	-	-	-
Kollektivt konsolideringskapital	14 542	16 753	17 956	15 471	16 895
Kapitalbas	23 485	25 129	22 308	20 606 ²⁾	-
Kapitalbas (enligt FRL lydelse per 2015-12-31) ³⁾	-	-	-	21 169	17 310
Minimikapitalkrav	2 964	3 042	3 238	3 246 ²⁾	-
Solvenskapitalkrav	11 742	12 170	11 433	11 345 ²⁾	-
Kapitalbas, gruppen (Länsförsäkringar AB) ¹⁾	43 870	44 172	40 602	36 905 ²⁾	-
Solvenskapitalkrav, gruppen (Länsförsäkringar AB) ¹⁾	33 874	33 441	30 121	28 233 ²⁾	-
Erforderlig solvensmarginal (enligt FRL lydelse per 2015-12-31) ³⁾	-	-	-	3 872	4 214
Kapitalbas, försäkringsgrupp (enligt FRL lydelse per 2015-12-31) ³⁾	-	-	-	9 437	7 619
Erforderlig solvensmarginal, försäkringsgrupp (FRL 2010:2043 enl. lydelse 2015-12-31) ³⁾	-	-	-	6 072	6 293
Nyckeltal, procent om ej annat anges					
Förvaltningskostnadsprocent	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4
Direktavkastning	0,8	0,9	1,3	1,8	1,5
Totalavkastning, Gamla Trad	0,9	2,7	5,9	0,5	11,3
Totalavkastning, Nya Världen	-7,8	13,3	5,1	0,3	8,7
Totalavkastning, Nya Trad	-0,6	6,4	4,3	1,4	9,4
Kollektiv konsolideringsgrad, Gamla Trad	124	123	125	120	120
Kollektiv konsolideringsgrad, Nya Trad	105	117	114	114	120
Solvensgrad (enligt FRL lydelse per 2015-12-31)	-	-	-	128	122
Solvenskvot, ggr (enligt FRL lydelse 2015-12-31) ³⁾	-	-	-	5,6	4,2
Kapitalkvot	200	207 ⁵⁾	195	182 ²⁾	-
Återbäringsränta före skatt och kostnader, i genomsnitt, Gamla Trad	2,3	2,0	2,0	2,0	1,0
Återbäringsränta efter skatt i genomsnitt, Gamla Trad					
Kapitalförsäkringar (skattesats 30%)	1,9	1,6	1,6	1,7	0,4
Pensionsförsäkringar (skattesats 15%)	2,2	1,9	1,9	1,8	0,7
Återbäringsränta före skatt och kostnader, i genomsnitt, Nya Trad	10,8 ⁶⁾	5,0	5,5	9,2	6,6
Återbäringsränta efter skatt i genomsnitt, Nya Trad					
Pensionsförsäkringar (skattesats 15%)	10,7	4,9	5,4	8,9	6,3

¹⁾ Gruppen enligt försäkringsrörelsebegreppet består av moderbolaget Länsförsäkringar AB, samtliga försäkringsföretag i koncernen, Länsförsäkringar Bank AB, Wasa kredit AB, Länsförsäkringar Hypotek AB, Länsförsäkringar Fondförvaltning AB och Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB, trots att Länsförsäkringar Liv-koncernen inte konsolideras i Länsförsäkringar AB-koncernen. Beräkningarna sker enligt den konsolideringsmetod som anvisas i EUs Solvens II-direktiv förutom att försäkringsrörelsebegreppet kräver att avdrag sker för överskott i dotterbolag som inte är överförbart till annat företag i gruppen endast om dotterbolaget i fråga är ett försäkringsföretag.

²⁾ Öppningsbalans 2016-01-01 enligt Solvens II. Jämförelsesifforn finns ej då regelverket trädde i kraft 2016-01-01.

³⁾ En försäkringsgrupp för Länsförsäkringar AB (publ) tillsammans med Länsförsäkringar Liv, Länsförsäkringar Sak och Länsförsäkringar Fondliv med anledning av ändring av försäkringsrörelselagen (2010:2043) som började gälla 1 januari 2014.

⁴⁾ Jämförelsetal för 2016 (men inte 2014-2015) har omräknats på grund av att upplupen ränta redovisats tillsammans med finansiella instrument värderade till verkligt värde. Se not 1 för ytterligare information.

⁵⁾ Exklusive ändrat antagande om driftskostnader, inklusive ändrat antagande uppskattas kapitalkvoten uppgå till 200 procent.

⁶⁾ Varav fem procent avser en engångstilldelning som gjordes i september 2018.

Finansiella rapporter

Resultaträkning	15
Rapport över totalresultat	15
Resultatanalys	16
Balansräkning	18
Rapport över förändringar i eget kapital	20
Kassaflödesanalys	21
Not 1 Redovisningsprinciper	22
Not 2 Risker och riskhantering	27
Not 3 Premieinkomst	33
Not 4 Kapitalavkastning per värderingskategori	33
Not 5 Kapitalavkastning, intäkter	33
Not 6 Orealiserade vinster på placeringstillgångar	33
Not 7 Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	33
Not 8 Driftskostnader	34
Not 9 Arvoden och kostnadsersättningar till revisorer	34
Not 10 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar	34
Not 11 Kapitalavkastning, kostnader	36
Not 12 Orealiserade förluster på placeringstillgångar	36
Not 13 Skatter	36
Not 14 Aktier och andelar i koncernföretag	37
Not 15 Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	37
Not 16 Aktier och andelar i intresseföretag	38
Not 17 Aktier och andelar	38
Not 18 Obligationer och andra räntebärande värdepapper	38
Not 19 Derivat	39
Not 20 Upplysning om kvittning	39
Not 21 Tillgångar och avsättningar för villkorad återbäring	39
Not 22 Övriga fordringar	39
Not 23 Förutbetalda anskaffningskostnader	40
Not 24 Aktiekapital	40
Not 25 Livförsäkringsavsättning	40
Not 26 Avsättning för oreglerade skador	40
Not 27 Skulder avseende direkt försäkring	40
Not 28 Övriga skulder	40
Not 29 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder	41
Not 30 Värderingsmetoder för verkligt värde	42
Not 31 Övergång till IFRS 9 Finansiella instrument	43
Not 32 Återvinningstidpunkter	44
Not 33 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser	44
Not 34 Upplysningar om transaktioner med närstående med mera	45
Not 35 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång	47
Not 36 Förslag till vinstdisposition	47
Styrelsens undertecknande	48
Revisionsberättelse	49

Resultaträkning

Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelse, Mkr	Not	2018	2017
Premieinkomst			
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	3	1 685	1 711
Premier för avgiven återförsäkring		-1	-178
Summa premieinkomst efter avgiven återförsäkring		1 684	1 533
Kapitalavkastning, intäkter	4, 5	2 524	6 281
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	4, 6	47	952
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	7	- 5 224	-5 579
Återförsäkrars andel		56	114
Summa utbetalda försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		-5 168	-5 465
Förändring i avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring		304	66
Återförsäkrars andel		-75	-5
Summa förändring i avsättning för oreglerade skador efter avgiven återförsäkring		229	61
Summa försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		-4 939	-5 404
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar efter avgiven återförsäkring			
Livförsäkringsavsättning	25	3 128	3 052
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Villkorad återbäring		1 864	-1 062
Driftskostnader	8, 9, 10	-412	-417
Kapitalavkastning, kostnader	4, 11	-1 978	-1 579
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	4, 12	-1 120	-175
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		798	3 182
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		798	3 182
Övriga icke-tekniska kostnader		-	-
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		798	3 182
Periodiseringsfond		-14	61
Resultat före skatt		784	3 243
Skatt	13	-175	-122
ÅRETS RESULTAT		609	3 121

Rapport över totalresultat

Mkr	2018	2017
Årets resultat	609	3 121
Övrigt totalresultat	0	-
Poster som inte kan omföras till periodens resultat		
Förändring i verkligt värde på egetkapitalinstrument som värderas till verkligt värde över övrigt totalresultat	0	-
Summa övrigt totalresultat för året, netto efter skatt	0	-
Årets totalresultat	609	3 121

Resultatanalys 2018

Direktförsäkring i Sverige			
Tjänstepensionsförsäkring			
Mkr	Totalt	Avgiftsbestämd traditionell försäkring	Sjukförsäkring & premiebefrielseförsäkring
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	1 685	839	290
Premier för avgiven återförsäkring	-1	-	-1
Summa premieinkomst efter avgiven återförsäkring	1 684	839	289
Kapitalavkastning, intäkter	2 524	1 293	39
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	47	19	-
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	-5 224	-2 526	-181
Återförsäkrares andel	56	2	30
Summa utbetalda försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-5 168	-2 524	-151
Förändring i avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring	304	-	180
Återförsäkrares andel	-75	-	-56
Summa förändring i Avsättning för oreglerade skador efter avgiven återförsäkring	229	-	124
Summa försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-4 939	-2 526	-27
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring			
Livförsäkringsavsättning	3 128	1 399	1
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Villkorad återbäring	1 864	1 093	-
Driftskostnader	-412	-169	-53
Kapitalavkastning, kostnader	-1 978	-1 016	-
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-1 120	-623	-
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	798	311	249
Periodiseringsfond	-14	-	-10
Skatt	-175	-44	-53
ÅRETS RESULTAT	609	267	186
Avvecklingsresultat	321	-	229
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring			
Livförsäkringsavsättningar	79 012	43 996	2
Avsättning för oreglerade skador	1 851	26	1 026
Summa	80 863	44 022	1 028
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär försäkringsrisken			
Villkorad återbäring	3 987	2 932	-
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador	397	2	246
Konsolideringsmedel	23 695	6 253	1 857

Resultatanalys 2018, forts.

Mkr	Direktförsäkring i Sverige		
	Övrig livförsäkring		Sjuk- och olycksfallsförsäkring
	Individuell traditionell försäkring	Sjuk- och premiefrielseförsäkring	Sjuk- och olycksfall
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	457	75	24
Premier för avgiven återförsäkring	0	-	-
Summa premieinkomst efter avgiven återförsäkring	457	75	24
Kapitalavkastning, intäkter	1 166	24	2
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	28	-	-
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	-2 403	-101	-13
Återförsäkrarens andel	1	23	-
Summa utbetalda försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-2 402	-78	-13
Förändring i avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring	-1	117	8
Återförsäkrarens andel	-	-19	-
Summa förändring i Avsättning för oreglerade skador efter avgiven återförsäkring	-1	98	8
Summa försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-2 401	20	-5
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring			
Livförsäkringsavsättning	1 728	0	-
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Villkorad återbäring	771	-	-
Driftskostnader	-154	-24	-12
Kapitalavkastning, kostnader	-962	-	-
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-497	-	-
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	134	95	9
Periodiseringsfond	0	-4	0
Skatt	-56	-20	-2
ÅRETS RESULTAT	78	71	7
Avvecklingsresultat	-	92	-
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring			
Livförsäkringsavsättningar	35 012	2	-
Avsättning för oreglerade skador	46	682	71
Summa	35 058	684	71
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär försäkringsrisken			
Villkorad återbäring	1 055	-	-
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador	5	144	-
Konsolideringsmedel	14 473	1 047	65

Balansräkning

TILLGÅNGAR, Mkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
Placeringstillgångar			
Placeringar i koncernföretag och intresseföretag			
Aktier och andelar i koncernföretag	14	30	30
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	15	3 056	3 128
Aktier och andelar i intresseföretag	16	0	0
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	17	21 279	21 791
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	18	76 644	78 793
Derivat	19, 20	5 666	5 766
Summa placeringstillgångar		106 675	109 508
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken			
Tillgångar för villkorad återbäring	21	3 987	5 869
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador		397	472
Fordringar			
Övriga fordringar	22	1 399	1 217
Summa fordringar		1 399	1 217
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar		1	2
Aktuell skattefordran		-	39
Kassa och bank		3 978	5 381
Summa andra tillgångar		3 979	5 422
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Förutbetalda anskaffningskostnader	23	71	102
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		1	3
Summa förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		72	105
SUMMA TILLGÅNGAR		116 509	122 594

Balansräkning, forts.

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER, Mkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
Eget kapital			
Aktiekapital	24	8	8
Konsolideringsfond		23 082	21 021
Fond för verkligt värde		4	-
Årets resultat		609	3 121
Summa eget kapital		23 703	24 150
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond		340	327
Försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring			
Livförsäkringsavsättning	25	79 012	82 140
Avsättning för oreglerade skador	26	1 851	2 157
Summa försäkringstekniska avsättningar		80 863	84 296
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken före avgiven återförsäkring			
Villkorad återbäring	21	3 987	5 869
Avsättningar för andra risker och kostnader			
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser		23	22
Övriga avsättningar		7	54
Summa avsättningar för andra risker och kostnader		30	76
Depåer från återförsäkrare		397	472
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring	27	133	165
Skulder avseende återförsäkring		33	8
Derivat	19, 20	3 828	3 804
Övriga skulder	28	3 012	3 238
Summa skulder		7 006	7 215
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		183	189
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		116 509	122 594

Rapport över förändringar i eget kapital

Mkr	Aktiekapital	Konsoliderings- fond	Fond för verkligt värde	Balanserade vinstmedel inkl. årets resultat	Summa
Ingående eget kapital 2017-01-01	8	19 671	-	2 359	22 038
Årets resultat	-	-	-	3 121	3 121
Årets övriga totalresultat	-	-	-	-	-
Årets totalresultat	-	-	-	3 121	3 121
Vinstdisposition	-	2 359	-	-2 359	-
Överföring villkorad återbäring till konsolideringsfond	-	3	-	-	3
Utbetald återbäring	-	-1 012	-	-	-1 012
Utgående eget kapital 2017-12-31	8	21 021	-	3 121	24 150
Effekt av byte av redovisningsprincip ¹⁾			4	-4	
Ingående eget kapital 2018-01-01	8	21 021	4	3 117	24 150
Årets resultat	-	-	-	609	609
Årets övriga totalresultat	-	-	0	-	0
Årets totalresultat	-	-	-	609	609
Vinstdisposition	-	3 121	-	-3 121	-
Överföring villkorad återbäring till konsolideringsfond	-	19	-	-	19
Utbetald återbäring	-	-1 075	-	-	-1 075
Utgående eget kapital 2018-12-31	8	23 086	4	605	23 703

¹⁾ Effekt av byte av redovisningsprincip från IAS 39 - Finansiella Instrument: Redovisning och värdering till IFRS 9 - Finansiella Instrument.

Allt eget kapital klassificeras som bundet.

Kassaflödesanalys

Mkr	2018	2017
Årets resultat före skatt	784	3 244
Betald inkomst- och avkastningsskatt	-167	-162
Utbetald återbäring samt pensionskollektivavtal från konsolideringsfond	-1 075	-1 012
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	-4 514	-4 753
Summa	-4 972	-2 683
Förändring av övriga rörelsefordringar och skulder		
Tillgångar	3 230	5 245
Skulder	-428	-1 041
Kassaflöde från den löpande verksamheten	2 802	1 521
Investeringsverksamheten		
Avyttring dotterbolag	-	115
Utlåning till koncern- och intressebolag	767	-781
Investering i materiella tillgångar	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	767	-666
Periodens kassaflöde	-1 403	855
Likvida medel vid periodens början	5 381	4 527
Förändring i likvida medel	-1 403	855
Likvida medel vid periodens slut	3 978	5 381

Med likvida medel avses tillgodohavanden på bankräkningar samt plusgiro, beloppet redovisas i balansräkningen under Likvida medel.

Tilläggsupplysningar om kassaflöden

Mkr	2018	2017
Räntebetalningar	2 119	2 511
Ränteutbetalningar	-603	-729
Erhållna utdelningar	120	137
Specifikation av poster som inte ingår i kassaflödet:		
Förändringar av försäkringstekniska avsättningar	-3 357	-3 052
Värdoförändring och resultat av placeringstillgångar	662	-2 743
Värdoförändringar i placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risk	-1 864	1 062
Övrigt	45	-20
Summa	-4 514	-4 753

Såväl räntebetalningar som utdelningar redovisas i den löpande verksamheten.

Noter till finansiella rapporterna

Belopp i Mkr om inget annat anges.

Not 1

Redovisningsprinciper

Företagsinformation

Årsredovisningen för Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ), 516401-6627, avser räkenskapsår 1 januari–31 december 2018. Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) är ett ömsesidigt försäkringsaktiebolag med säte i Stockholm. Adressen är Tegelluddsvägen 11-13, 106 50 Stockholm. Företaget är ett helägt dotterföretag till Länsförsäkringar AB (publ), 556549-7020, med säte i Stockholm. Företaget med dotterföretag konsolideras inte i Länsförsäkringar ABs koncernredovisning då resultatet i Länsförsäkringar Liv i sin helhet tillfaller försäkringstagarna.

Länsförsäkringar Liv har i huvudsak livförsäkringsförpliktelser men även en liten del skadeförsäkringsförpliktelser inom livförsäkringsrörelsen, i form av sjuk- och olycksfallsförsäkring. Hela rörelsen presenteras således som livförsäkringsrörelse i resultaträkningen. Den del som utgör skadeförsäkringsförpliktelser redovisas i resultatanalysen under benämningen Sjuk- och olycksfall. Då dessa endast uppgår till mindre än en procent av den totala rörelsen har någon uppdelning av dessa förpliktelser på tjänstepension ej gjorts i denna redovisning.

Normgivning och lag

Årsredovisningen har upprättats enligt lagen om årsredovisning för försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2015:12, med de tillägg som införts genom FFFS 2016:13. Länsförsäkringar Liv tillämpar lagbegränsad IFRS. Dessa redovisningsprinciper ansluter i högsta möjliga mån till International Financial Reporting Standards (IFRS) sådana de har antagits av EU men gör det inom ramen för svensk lag. Det innebär bland annat att Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer tillämpas.

I enlighet med Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag har ingen koncernredovisning upprättats då samtliga dotterföretag, såväl var för sig som tillsammans, är utan väsentlig betydelse.

Förutsättningar vid upprättande av företagets finansiella rapporter

Företagets funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp är avrundade till miljoner kronor (Mkr), om inte annat anges. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom större delen av finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde.

De nedan angivna redovisningsprinciperna har tillämpats på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rapporterna, om inte annat anges.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Upprättandet av redovisning i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör uppskattningar och bedömningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av intäkter, kostnader, tillgångar, skulder och eventalförpliktelser. Dessa uppskattningar och bedömningar är baserade på tidigare kunskaper och erfarenheter och grundar sig på den information som fanns tillgänglig på balansdagen. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar, men för att minska avvikelserna utvärderas uppskattningarna regelbundet.

Ändringar av ovan nämnda uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om den endast påverkar denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Viktiga bedömningar vid tillämpning av koncernens redovisningsprinciper

Ett område där företagsledningen gör väsentliga bedömningar är vid klassificering av försäkringsavtal. Enligt IFRS 4 ska avtal som överför betydande försäkringsrisk klassificeras som försäkringsavtal. Länsförsäkringar Liv har gjort bedömning av samtliga försäkringsavtal. Storleken på försäkringsrisken har

bedömts genom ett övervägande huruvida det finns ett eller flera scenarier med kommersiell innebörd i vilka Länsförsäkringar Liv är förpliktigt att erlagga väsentliga ersättningar. Som försäkringsavtal enligt IFRS 4 klassificeras företagets traditionella livförsäkringar och försäkringskomponenten i de finansiella avtalen. Se avsnitt Försäkringsavtal nedan för ytterligare information.

Länsförsäkringar Liv gör bedömningar av vilken affärsmodell som används för att förvalta finansiella tillgångar vilket är avgörande för klassificering. Kategorierna av finansiella tillgångar och skulder finns beskrivna nedan under avsnittet Finansiella tillgångar och skulder, där även företagets bedömda klassificering framgår.

Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar

Den mest betydande effekten på de belopp som redovisas i de finansiella rapporterna är de antaganden som används vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna. Vid beräkning av livförsäkringsavsättningen görs antaganden om bland annat diskonteringsränta, dödlighet, sjuklighet och omkostnader. Vid beräkning av avsättning för oreglerade skador görs en aktuariell uppskattning av framtida utgifter för inträffade sjukfall samt för ännu ej anmälda skador. Statistiska metoder används för uppskattning av framtida skadekostnader. Värderingen av avsättningarna behandlas i nedanstående avsnitt om redovisning av försäkringstekniska avsättningar samt i not 2 Risker och riskhantering.

Ändrade redovisningsprinciper som tillämpas från och med 1 januari 2018

Från och med 1 januari 2018 tillämpar koncernen IFRS 9 finansiella instrument. Övriga ändrade redovisningsprinciper har inte haft någon påverkan på den finansiella rapporten.

IFRS 9 Finansiella instrument

IFRS 9 har ersatt IAS 39 och innehåller nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, en framåtblickande nedskrivningsmodell och förenklade förutsättningar för säkringsredovisning. De nya reglerna för säkringsredovisning har inte haft någon effekt på Länsförsäkringar Liv då säkringsredovisning inte tillämpas.

Effekt av övergång till IFRS 9

Länsförsäkringar Liv har utnyttjat undantaget att inte räkna om jämförande information för tidigare perioder. I not 31 framgår att IFRS 9 har för värdering av balansposter inte medfört några skillnader mot tidigare redovisade värden enligt IAS 39. Värdeförändringar på eget kapitalinstrument som tidigare påverkat balanserat resultat och som värderas till verkligt värde via övrigt totalresultat enligt IFRS 9 har omförts till fond för verkligt värde och framgår som övergångseffekter av IFRS 9 i Rapport över förändring i eget kapital per den 1 januari 2018.

Beskrivning av principerna för redovisning av finansiella instrument framgår i avsnittet *Finansiella tillgångar och skulder* under *Beskrivning av väsentliga redovisningsprinciper*. För beskrivning av jämförelsetal beräknade enligt IAS 39 hänvisas till årsredovisningen 2017.

Nya redovisningsregler som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade standarder och tolkningsuttalanden träder i kraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nedan beskrivs förväntade effekter som tillämpningen av nedanstående nya eller ändrade standarder förväntas få på Länsförsäkringar Livs finansiella rapporter. Övriga ändringar har inte haft någon inverkan på de finansiella rapporterna. Utöver dessa bedöms inte de nya eller reviderade IFRS och tolkningar som ännu inte trätt i kraft få någon väsentlig effekt på de finansiella rapporterna.

IFRS 16 Leasingavtal

IFRS 16 Leasingavtal utfärdades den 13 januari 2016 och ska ersätta IAS 17 Leasingavtal. Den nya standarden träder i kraft 1 januari 2019 och tidigare tillämpning är tillåten givet att IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder även tillämpas. IFRS 16 har godkänts av EU.

Den nya standarden innebär för redovisning hos leasetagare att i stort sett samtliga leasingavtal ska redovisas i rapport över finansiell ställning. Klassificering i operationella och finansiella leasingavtal ska inte göras för redovisning hos leasetagare. Standarden ger vissa undantag för leasetagarens redovisning för tillgångar till mindre värden och för leasingavtal med en leasingperiod som är 12 månader eller kortare. Standarden innehåller mer omfattande upplysningskrav. Länsförsäkringar Liv avser att använda valmöjligheten i RFR 2 att inte tillämpa IFRS 16 i juridisk person på grund av sambandet mellan redovisning och beskattning varför den nya leasingstandard inte bedöms ha någon effekt på företaget.

IFRS 17 Försäkringsavtal

IFRS 17 Försäkringsavtal publicerades den 18 maj 2017 och ska ersätta den befintliga standarden IFRS 4 Försäkringsavtal. Den nya standarden har ännu inte godkänts av EU men förväntas träda i kraft för räkenskapsår som inleds den 1 januari 2022 eller senare. Standarden kommer att eliminera motsägelser och svagheter i den befintliga metodiken genom att tillhandahålla ett principbaserat regelverk för redovisning av försäkringsavtal. Den nya standarden kommer även att ställa ett utökad krav på upplysningar för att öka jämförbarheten mellan olika företag.

Länsförsäkringar driver inom koncernen ett projekt för att analysera effekterna av den nya standarden. Länsförsäkringar Liv avser att inte tillämpa full IFRS och kommer därför påverkas av de förändringar som IFRS 17 medför på lagbegränsad IFRS.

IFRIC 23 Osäkerhet i fråga om inkomstskattemässig behandling

IFRIC 23 Osäkerhet i fråga om inkomstskattemässig behandling förtydligar hur IAS 12 Inkomstskatter ska tillämpas om det är oklart hur skattelagstiftningen ska tillämpas på en viss transaktion eller under en viss omständighet. Ett exempel är om ett yrkat avdrag i en inkomstdeklaration kommer att accepteras av det eller de organ (skattemyndighet) som har rätt att fatta beslut i frågan.

IFRIC 23 är godkänd av EU och ska tillämpas för räkenskapsår som påbörjas från och med den 1 januari 2019. Tidigare tillämpning är tillåten. Länsförsäkringar Liv har ännu inte fullt ut utvärderat effekten av tolkningen på bolagets finansiella rapporter.

Närstående

Som närstående juridiska personer räknas Länsförsäkringar AB koncernens företag, samtliga intresseföretag, Länsförsäkringar Mäklarservice AB och de 23 länsförsäkringsbolagen. Nämda bolag utgör tillsammans länsförsäkringsgruppen. Närstående nyckelpersoner är Länsförsäkringar Livs styrelseledamöter och ledande befattningshavare, nära familjemedlemmar till dessa personer och av dem ägda bolag. Se not 34 Upplysningar om transaktioner med närstående med mera för ytterligare information.

Omräkning av utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor enligt transaktionsdagens valutakurs. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till svenska kronor enligt balansdagens valutakurs. Icke monetära tillgångar och skulder redovisas till transaktionsdagens valutakurs.

Orealiserade valutakursdifferenser som därigenom uppstår redovisas i resultaträkningen som valutarisultat netto under Kapitalavkastning, intäkter eller Kapitalavkastning, kostnader.

De valutaterminer som används för att ekonomiskt säkra valutaexponeringen i balansräkningen värderas till verkligt värde och resultat effekter redovisas dels under Ränteintäkter och dels som Valutarisultat.

Försäkringsavtal

Försäkringsavtal är avtal i vilka Länsförsäkringar Liv åtar sig en betydande försäkringsrisk för försäkringstagaren genom att förbinda sig att kompensera försäkringstagaren om en förutbestämd försäkrad händelse skulle inträffa.

Enligt IFRS 4 Försäkringsavtal delas försäkringsavtal in baserat på nivån av försäkringsrisk mellan försäkringsavtal och övriga avtal. Försäkringsprodukter som inte innebär betydande försäkringsrisk ska klassificeras som övriga avtal. Storleken på försäkringsrisken har bedömts genom ett övervägande huruvida det finns ett eller flera scenarier med kommersiell innebörd i vilka Länsförsäkringar Liv är förpliktigt att erlagga väsentliga ersättningar.

Avtal med diskretionär del

Traditionella livförsäkringar inom Länsförsäkringar Liv utgör avtal med diskretionär del. Det innebär att försäkringstagarna har ett preliminärt fördelat överskott. Det innebär att försäkringstagarna har ett preliminärt fördelat överskott. Dessa avtal redovisas därför enligt principerna för försäkringsavtal. De preliminärt fördelade överskotten redovisas som eget kapital.

Premieinkomst

Premier för försäkringsavtal redovisas som premieinkomst i takt med att inbetald premie tjänas in. Premierna avser direkt livförsäkring samt direkt sjuk- och olycksfallsförsäkring och utgörs av periodiska premier och engångspremier. Som premieinkomst redovisas den totala bruttopremien för direkt försäkring som inbetalats eller kan tillgodoföras företaget för försäkringsavtal där försäkringsperioden påbörjats före räkenskapsårets utgång.

Försäkringsersättningar

Utbetalda försäkringsersättningar motsvarar redovisningsperiodens ersättningar till försäkringstagare samt annullationer, återköp och utflyttar. Ersättningarna redovisas genom att garanterad del kostnadsförs och återbäringsdelen minskar eget kapital. Även kostnader för skadereglering ingår i utbetalda försäkringsersättningar.

Kapitalavkastning

Kapitalavkastning, intäkter och kostnader

I kapitalavkastningen ingår ränteintäkter och räntekostnader samt valutakursvinster och valutakursförluster på placeringstillgångar, samt kassa och bank. Erhållna utdelningar, eventuella nedskrivningar av aktier och andelar i koncernföretag, kapitalförvaltningskostnader inklusive kostnader för egen personal, lokaler med mera som kan hänföras till kapitalförvaltning, samt övriga finansiella kostnader inklusive olika avgifter och externa kostnader för kapitalförvaltning ingår i kapitalavkastningen. I kapitalavkastningen ingår även realiserade resultat på placeringstillgångar. Realiserat resultat beräknas som skillnaden mellan erhållen köpeskilling och tillgångens anskaffningsvärde.

Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar

Orealiserade resultat på placeringstillgångar ingår i posterna Orealiserade vinster samt Orealiserade förluster på placeringstillgångar. Orealiserade resultat består av årets förändring av skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde. Vid försäljning återförs ackumulerade orealiserade värdeförändringar som realiserat resultat med undantag för aktier och andelar som företaget valt att värdera till verkligt värde via övrigt totalresultat.

Driftskostnader

Samtliga driftskostnader fördelas i resultaträkningen efter funktionerna, anskaffning, förändring i posten förutbetalda anskaffningskostnader, administration, provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring. Driftskostnader för skadereglering redovisas under Utbetalda försäkringsersättningar. Driftskostnader för finansförvaltning redovisas under Kapitalavkastning.

Leasing

Länsförsäkringar Liv hyr inventarier av moderföretaget Länsförsäkringar AB. Avtalen är av begränsad omfattning och redovisas i sin helhet som operationell leasing. Hyreskostnaderna redovisas linjärt över leasingperioden.

Skatt

Aukastningsskatt

Skatteobjektet utgörs av värdet på de nettotillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning vid räkenskapsårets ingång. Aukastningsskatten redovisas som skatt i resultaträkningen.

Inkomstskatt

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen utom då underliggande transaktion redovisas över övrigt totalresultat eller direkt mot eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas över övrigt totalresultat eller i eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, samt eventuella justeringar av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader beaktas inte för skillnad som uppkommit vid första redovisningen av goodwill och inte heller vid första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv som vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktigt resultat. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur underliggande tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Placeringstillgångar

Finansiella tillgångar och skulder

Redovisning i och borttagande från balansräkningen

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när företaget blir part till avtalet enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller företaget vid en överföring av tillgångarna inte längre har kvar betydande risker och fördelar från tillgångarna samt förlorar kontrollen över tillgången. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks.

Affärstransaktioner på penning-, obligations- och aktiemarknaderna redovisas i balansräkningen per affärsdag vilket är den tidpunkt då de väsentliga riskerna och rättigheterna övergått mellan parterna.

Kvittning av finansiella tillgångar och skulder

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i balansräkning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt när det föreligger en avsikt att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden eller att reglera posterna med ett nettobelopp. Upplysning om kvittningar som gjorts i balansräkningen lämnas i not 20. Upplysning om kvittning.

Klassificering och värdering

Alla finansiella tillgångar och skulder redovisas till verkligt värde vid första värderingstillfället. Efterföljande redovisning och värdering görs beroende på vilken värderingskategori det finansiella instrumentet hänförs till.

Länsförsäkringar Livs finansiella tillgångar består av:

- Skuldinstrument
- Derivatinstrument
- Egetkapitalinstrument

Finansiella tillgångar klassificeras och redovisas i enlighet med bestämmelserna i IFRS 9 in i någon av de tre värderingskategorierna:

- Upplupet anskaffningsvärde
- Verkligt värde via resultatet
- Verkligt värde via övrigt totalresultat

Skuldinstrument

Finansiella tillgångar som är skuldinstrument utgörs i balansräkningen av Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag. Aktier och andelar (avser värdepappersfonder där fonden måste återbetala fondandelar när andelen vill lösas in), Obligationer och andra räntebärande värdepapper, låne- och kundfordringar som klassificeras som

Övriga fordringar, samt Kassa och bank. Det som avgör klassificering av ett skuldinstrument är affärsmodellen för att förvalta instrumentet och egenkaperna i instrumentets avtalsenliga kassaflöden.

Ett krav för att en finansiell tillgång ska kunna redovisas till upplupet anskaffningsvärde eller verkligt värde via övrigt totalresultat är att de avtalsenliga kassaflödena enbart utgörs av återbetalning på utestående kapitalbelopp och ränta på utestående kapitalbelopp. Skuldinstrument som inte uppfyller kravet ska värderas till verkligt värde via resultatet oavsett vilken affärsmodell tillgången är hänförlig till. Samtliga skuldinstrument som värderas till upplupet anskaffningsvärde uppfyller dessa kassaflödeskriterier.

Upplupet anskaffningsvärde

Länsförsäkringar Liv hanterar låne- och kundfordringar enligt en affärsmodell vars mål är att realisera tillgångarnas kassaflöden genom att erhålla avtalsenliga kassaflöden som endast utgörs av kapitalbelopp och ränta på det utestående kapitalbeloppet. Dessa tillgångar värderas därför till upplupet anskaffningsvärde.

Med upplupet anskaffningsvärde avses det diskonterade nuvärdet av alla framtida betalningar hänförliga till instrumentet där diskonteringsräntan utgörs av tillgångens effektivränta vid anskaffningstillfället.

Verkligt värde via resultatet

Länsförsäkringar Liv hanterar sina innehav av räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag, värdepappersfonder som klassificeras som aktier och andelar samt obligationer och andra räntebärande värdepapper enligt en affärsmodell som innebär en värdering till verkligt värde via resultatet till följd av att tillgångarna förvaltas och utvärderas baserat på tillgångarnas verkliga värden och att det verkliga värdet utgör grunden för intern uppföljning och rapportering till ledande befattningshavare.

Derivatinstrument

Derivatinstrument redovisas till verkligt värde via resultatet. Derivat som har positiva marknadsvärden redovisas som tillgångar i balansräkning och de derivat som har negativa marknadsvärden redovisas som skulder.

Egetkapitalinstrument

Ett egetkapitalinstrument är varje form av avtal som innebär en residual rätt i ett företags tillgångar efter avdrag för alla dess skulder. Samtliga innehav av egetkapitalinstrument som utgör innehav av mer strategisk karaktär och inte innehas i kapitalavkastningssyfte redovisas till verkligt värde via övrigt totalresultat.

Resultat från försäljning av egetkapitalinstrument som redovisas till verkligt värde via övrigt totalresultat redovisas som en överföring inom eget kapital från fond för verkligt värde till balanserade vinstmedel och påverkar således inte resultaträkningen.

Finansiella skulder

Finansiella skulder utgörs i balansräkningen av Övriga skulder samt Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter. Länsförsäkringar Liv värderar samtliga finansiella skulder som inte är derivat till upplupet anskaffningsvärde.

Omklassificering av finansiella instrument

Finansiella tillgångar omklassificeras i normalfallet inte efter det första redovisningstillfället. Ett byte av affärsmodell för tillgången skulle dock innebära en omklassificering.

Metod för bestämning av verkligt värde

Metoder för bestämning av verkligt värde samt vilken nivå i värderingshierarkin som den indata som använts för att ta fram det verkliga värdet härrör ifrån återfinns i not 30 Värderingsmetoder för verkligt värde.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

Den största delen av företagens finansiella instrument värderas till ett verkligt värde genom priser som är noterade på en aktiv marknad. Till priset görs inget tillägg för transaktionskostnader (t.ex. courtage) eller framtida transaktionskostnader vid en eventuell avyttring. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad när transaktioner äger rum med tillräcklig frekvens och volym för att ge fortlöpande prisinformation. Om marknaden för till-

gången eller skulden är den mest fördelaktiga marknaden samt om ett företag vid värderingstidpunkten kan genomföra en transaktion med tillgången eller skulden till detta pris på denna marknad klassificeras innehavet som nivå 1 i värderingshierarkin för verkligt värde. Instrument som är noterade på en aktiv marknad och återfinns i nivå 1 i värderingshierarkin för verkligt värde återfinns i balansräkningen som Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag (lån till koncernföretag finns ej noterade på en aktiv marknad och värderas enligt nivå 2), Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper samt Derivat.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv används en värderingsteknik för att ta fram det verkliga värdet. Företaget innehar exempelvis OTC-derivat vilka inte handlas på en aktiv marknad. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter medan företagsspecifik information används i så liten utsträckning som möjligt. De instrument där samtliga väsentliga indata som krävs för värdering till verkligt värde är observerbara återfinns i nivå 2 i värderingshierarkin för verkligt värde. Instrument vars verkliga värde har fastställts genom att använda en värderingsteknik som bygger på marknadsuppgifter återfinns i balansräkningen som: Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag (emitterade värdepapper av koncernföretag finns noterade på aktiv marknad och återfinns i nivå 1), samt Derivat. I de fall ett eller flera väsentliga indata inte baseras på observerbar marknadsinformation klassificeras det berörda instrumentet i nivå 3 i värderingshierarkin för verkligt värde. Instrument vars verkliga värde inte har kunnat fastställas baserat på observerbar marknadsinformation återfinns i balansräkningen som Aktier och andelar samt Obligationer och andra räntebärande värdepapper.

Förväntade kreditförluster

Reserver för förväntade kreditförluster redovisas för finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde. Den initiala reserven för kreditförlust beräknas och redovisas redan vid det första redovisningstillfället och justeras sedan löpande över den finansiella tillgångens löptid. Balansposter värderade till upplupet anskaffningsvärde utgörs av låne- och kundfordringar, samt kassa och bank.

Reserv för finansiella tillgångar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde redovisas som en minskning av redovisat bruttovärde för tillgången. I resultaträkningen presenteras reserveringar för kreditförluster inom Kapitalavkastning, kostnader.

Konstaterad förlust

Konstaterade kreditförluster är sådana förluster som är beloppsmässigt slutgiltigt fastställda och där bedömningen gjorts att möjligheten till att få ytterligare betalningar är mycket liten. Fordran skrivs då bort från balansräkningen och redovisas som konstaterad förlust i resultaträkningen vid denna tidpunkt.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Anskaffningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal aktiveras som Förutbetalda anskaffningskostnader i balansräkningen och skrivs av under nyttjandeperioden. En förutsättning för att aktivering kan ske är att anskaffningskostnaderna är hänförliga till ett visst försäkringsavtal, eller homogena och uppföljningsbara grupper av avtal, och bedöms generera en marginal som minst täcker de anskaffningskostnader som man vill aktivera. Med anskaffningskostnader avses driftskostnader såsom provisioner och kostnader för försäljning som direkt är relaterade till anskaffning eller förnyelse av försäkringsavtal. Anskaffningskostnader skrivs av linjärt under tio år. Tillgången testas för nedskrivningsbehov varje år.

Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag

Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag redovisas till anskaffningsvärde justerat för nedskrivningsbehov.

Vid varje rapporteringstillfälle bedömer företaget om det föreligger en indikation på nedskrivningsbehov. Om så är fallet beräknas återvinningsvärdet. I det fall det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet skrivs tillgången ned. Nedskrivningen redovisas i resultaträkningen. Om återvinningsvärdet ökas igen återförs nedskrivningen via resultaträkningen.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av livförsäkringsavsättning samt avsättning för oreglerade skador. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättning motsvarar det förväntade kapitalvärdet av företags garanterade förpliktelser enligt löpande försäkringsavtal efter avdrag för det förväntade kapitalvärdet av framtida avtalade premiebetalningar. Livförsäkringsavsättningen är beräknad enligt vedertagna aktuariella principer baserade på antaganden om ränta, dödlighet, sjuklighet, premieförändringar, återköp/flytt, ändrad utbetalningstid, driftskostnader samt gällande skattesats avseende avkastningsskatt.

Vid beräkningen av försäkringstekniska avsättningar tillämpas den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan. Den är framtagen för att motsvara riskfria räntesatser för relevanta durationer och baseras på marknadsnoteringar för svenska swapräntor. Därtill finns ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,05 (4,20) procent. Ett differentierat tillägg till avsättningarna för tjänstepensionsförsäkring respektive övrig livförsäkring innebär åtskillnad mellan aktsamma och betryggande avsättningar.

Antaganden om dödlighet är utformade som en generationsdödlighet och innefattar en trendmässig ökning av förväntad livslängd i förhållande till födelseår. Dessa antaganden baseras på företagets erfarenhet av dödlighet i det egna beståndet samt på SCB:s antaganden om framtida livslängdsökningar.

Antagandena om premieförändringar, återköp/flytt, ändrad utbetalningstid och driftskostnader inklusive kapitalförvaltningskostnader bestäms utifrån företagets erfarenhet samt i vissa fall med expertbedömning angående framtida utfall. Länsförsäkringar Livs antaganden för livslängd och driftskostnader är betryggande respektive aktsamma och övriga antaganden får betraktas som realistiska eller i vissa fall aktsamma.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador omfattar avsättning för sjukräntor, fastställda skador samt icke fastställda skador.

Avsättningen för sjukräntor motsvarar det diskonterade kapitalvärdet av företagets förpliktelser i enlighet med försäkringsavtalet. För sjukräntor med fast belopp har det nominella ränteantagandet fastställts utifrån EIOPA's räntekurva för Solvens II. För indexerade sjukräntor har använts en räntekurva för break-even inflation, beräknad som skillnaden mellan nominella och reala statsobligationsräntor. Avsättningen för fastställda skador motsvarar det förväntade kapitalvärdet av företagets framtida utgifter med anledning av inträffade sjukfall. Här ingår skador som är anmälda och godkända men ännu ej utbetalda samt framtida driftskostnader. Här ingår även förräntningsrörelsen. Avsättning för icke fastställda skador avser ännu inte anmälda skador och har gjorts enligt statistiska metoder utifrån tidigare erfarenhet för respektive produkt.

Avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken

Villkorad återbäring

Avsättningen för villkorad återbäring för förvaltningsformen Försäkrad Pension bestäms som skillnaden på aggregerad nivå mellan marknadsvärdet av placeringstillgångarna för försäkringstagarnas räkning och livförsäkringsavsättningarna. För Nya Världen bestäms avsättning för villkorad återbäring som skillnaden mellan försäkringskapitalet och livförsäkringsavsättningarna på individuell nivå. Avsättning för villkorad återbäring får inte vara negativ på den enskilda försäkringen.

Återförsäkring

Avtal som ingåtts mellan Länsförsäkringar Liv och återförsäkrare genom vilka företaget kompenseras för förluster på avtal utfärdade av företaget och som uppfyller klassificeringskraven för försäkringsavtal enligt ovan, klassificeras som avgiven återförsäkring. För avgiven återförsäkring redovisas de förmåner som företaget har rätt till enligt återförsäkringsavtalet som Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar, vilket motsvarar återförsäkrarens ansvar. Deponerade medel från återförsäkrare utgör skuldposten Depåer från återförsäkrare. Fordringar på och skulder till återförsäkrare värderas på samma sätt som de belopp som är kopplade till återförsäkringsavtalet och i

enlighet med villkoren för varje återförsäkringsavtal. Årligt resultat regleras primärt genom avräkning i enlighet med återförsäkringsavtal.

Länsförsäkringar Liv meddelar inte mottagen återförsäkring.

Ersättningar till anställda

Kortfristig ersättning

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls. Ingen rörlig ersättning utgår till anställda i Länsförsäkringar Liv.

Ersättning vid uppsägning

En kostnad för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas vid den tidigaste tidpunkten av när företaget inte längre kan dra tillbaka erbjudandet till de anställda eller när företaget redovisar kostnader för omstrukturering. Ersättningarna som beräknas bli reglerade efter tolv månader redovisas till dess nuvärde. Ersättningar som inte förväntas regleras helt inom tolv månader redovisas enligt långfristiga ersättningar.

Augiftsbestämda pensionsplaner

Företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och har inte någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Företagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser.

FTP-planen är en pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Planen är förmånsbestämd för anställda födda 1971 eller tidigare och avgiftsbestämd för anställda födda 1972 eller senare. Den förmånsbestämda delen är försäkrad genom Försäkringsbranschens pensionskassa (FPK). Denna pensionsplan innebär att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner.

För närvarande har inte FPK möjlighet att tillhandahålla erforderlig information, varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Företaget har en förmånsbestämd pensionsplan. Planen är ett pensionsavtal från 2006 för försäkringsbranschen där personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan gå i pension vid 62 års ålder. Villkoren är utformade så att som pen-

sion erhålles cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder. Planen är aktuariellt beräknad med antaganden om genomsnittlig årlig pension per åldersgrupp samt sannolikhetsbedömning av utnyttjande av förtida pensionsuttag.

Aktieägartillskott och koncernbidrag

Aktieägartillskott redovisas direkt mot eget kapital hos mottagaren och mot Aktier och andelar i koncernföretag hos givaren. Koncernbidrag redovisas enligt huvudregeln i RFR 2. Erhållna koncernbidrag från dotterföretag redovisas enligt samma principer som utdelningar. Koncernbidrag som lämnas till ett dotterföretag redovisas som ökning av Aktier och andelar i koncernföretag. Koncernbidrag som lämnats till eller erhållits från moderföretaget redovisas i eget kapital efter avdrag för aktuell skatteeffekt, eftersom koncernbidragen redovisningsmässigt likställs med utdelning respektive aktieägartillskott.

Obeskattade reserver

Förändringar av obeskattade reserver redovisas över resultaträkningen under Bokslutsdispositioner (Periodiseringsfond). Obeskattade reserver kvittas i förekommande fall mot skattemässiga förlustavdrag eller blir föremål för beskattning när de löses upp.

En redovisningsenhet kan göra en avsättning till en periodiseringsfond för att minska det skattepliktiga resultatet under inkomståret men måste återföra samma periodiseringsfond till beskattning under det sjätte året efter avsättningsåret.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen redovisas enligt den indirekta metoden, vilket innebär att rörelseresultatet justeras för transaktioner som inte medför in- eller utbetalningar under perioden uppdelat utifrån de olika verksamhetsgrenarna.

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst endast bekräftas av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas eller inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet.

Riskhanteringssystemet inom Länsförsäkringar Liv

Länsförsäkringar Liv bedrivs enligt ömsesidiga principer och bolagets risker bärs av försäkringstagarna. Styrningen av risktagandet ska bidra till att försäkringsprodukter kan tillhandahållas med en kontrollerad risknivå och med en rimlig avkastning. Ett av de viktigaste målen med riskhanteringssystemet är att säkerställa att Länsförsäkringar Liv med marginal kan infria sina garanterade åtaganden till kunderna. Mest kritiska är således de risker som kan bidra till att bolaget blir insolvent vilket skulle kunna leda till att åtagandena mot försäkringstagarna inte kan infrias.

Målsättningen är därför att Länsförsäkringar Liv ska ha ett effektivt och robust system för riskhantering för att fortlöpande kunna identifiera, mäta, övervaka, hantera och rapportera de risker som verksamheten är förknippad med. Bolagets riskhanteringssystem består av en organisation med tydliga befogenheter och ansvar och innefattar riskstrategi, riskkaptit, riskhanteringsprocesser, riskmättningsmetoder, processen för den egna risk- och solvensanalysen (kallad ERSA), styrdokument och rapporteringsrutiner.

Inom Länsförsäkringar AB-koncernen har ett gemensamt riskhanteringssystem inrättats, som utgör en del av systemet för intern kontroll. Riskhanteringssystemet definieras som de strategier, processer, rutiner, interna regler, limiter, kontroller och rapporteringsrutiner som behövs för att säkerställa att bolaget löpande kan identifiera, mäta, övervaka, styra, hantera, rapportera och ha kontroll över de risker som bolagen är eller kan förväntas komma att bli exponerade för.

Framåtblickande analyser i form av scenarioanalyser och ERSA genomförs minst årligen. Det övergripande målet med ERSA är att säkerställa att kapitalbasen är och förblir tillräcklig för att bära de risker som följer av realiserandet av affärsplanen. I det löpande arbetet ingår att hantera kända risker och att identifiera nya risker. En samlad rapportering avseende samtliga risker i bolagets verksamhet sker kvartalsvis till Risk- och kapitalutskott och Revisionsutskott samt styrelsen.

Organisation av riskarbetet

Länsförsäkringar AB-koncernen har inrättat ett gemensamt riskhanteringssystem. Koncernens system för riskhantering framgår av koncerninstruktionen och av en koncerngemensam riskpolicy som fastställs av Länsförsäkringar ABs styrelse och godkänns av styrelsen i Länsförsäkringar Liv. Respektive försäkringsdotterbolag tar sedan fram en bolagsspecifik riskpolicy med utgångspunkt i den koncerngemensamma. Med utgångspunkt i det koncerngemensamma riskhanteringssystemet utformar Länsförsäkringar Liv även närmare regler för hantering av bolagsspecifika risker.

Riskhanteringssystemet utgör en integrerad del av organisationsstrukturen och beslutsprocesser bidrar till att målen för verksamheten kan uppnås med en högre grad av säkerhet. Systemet omfattar, utöver riskhantering i verksamheten, även den oberoende riskhanteringsfunktionen, Compliancefunktionen och Aktuariefunktionen.

Vd ansvarar för att av styrelsen beslutade styrdokument införlivas i verksamheten och respektive chef inom bolaget ansvarar för riskerna i den egna verksamheten.

Den oberoende riskhanteringsfunktionen ansvarar för den oberoende riskkontrollen och utgör ett stöd för vd, ledning och operativa enheter att fullgöra sitt ansvar för att bedriva verksamheten med god riskhantering. Regelbunden rapportering avseende riskerna sker till vd, ledning, Risk- och kapitalutskottet och Revisionsutskottet samt till styrelsen.

Aktuariefunktionen ansvarar för att samordna och säkerställa kvaliteten i de försäkringstekniska beräkningarna och utredningarna samt att bistå styrelse och vd i aktuariella frågor. Aktuariefunktionen ansvarar vidare för att på eget initiativ rapportera till styrelse och vd i frågor som rör metoder, beräkningar och bedömningar av de försäkringstekniska avsättningarna, värderingen av försäkringsriskerna samt återförsäkringsskydd och andra riskreduceringstekniker.

Funktionen för regelefterlevnad, Compliancefunktionen, är en oberoende kontrollfunktion med ansvar att övervaka och kontrollera regelefterlevnaden i den tillståndspliktiga verksamheten. Funktionen identifierar och rapporterar risker som kan uppkomma till följd av bristande regelefterlevnad och lämnar rekommendationer till åtgärder till berörd personal, vd och styrelse.

Internrevisionen är en oberoende granskningsfunktion som utgör styrelsens stöd i kvalitetssäkringen av organisationens riskhantering, styrning och kontroller.

Internrevisionsfunktionen, Compliancefunktionen och Riskhanteringsfunktionen är organisatoriskt placerad i Länsförsäkringar AB och fristående från den verksamhet som kontrolleras.

Solvens II

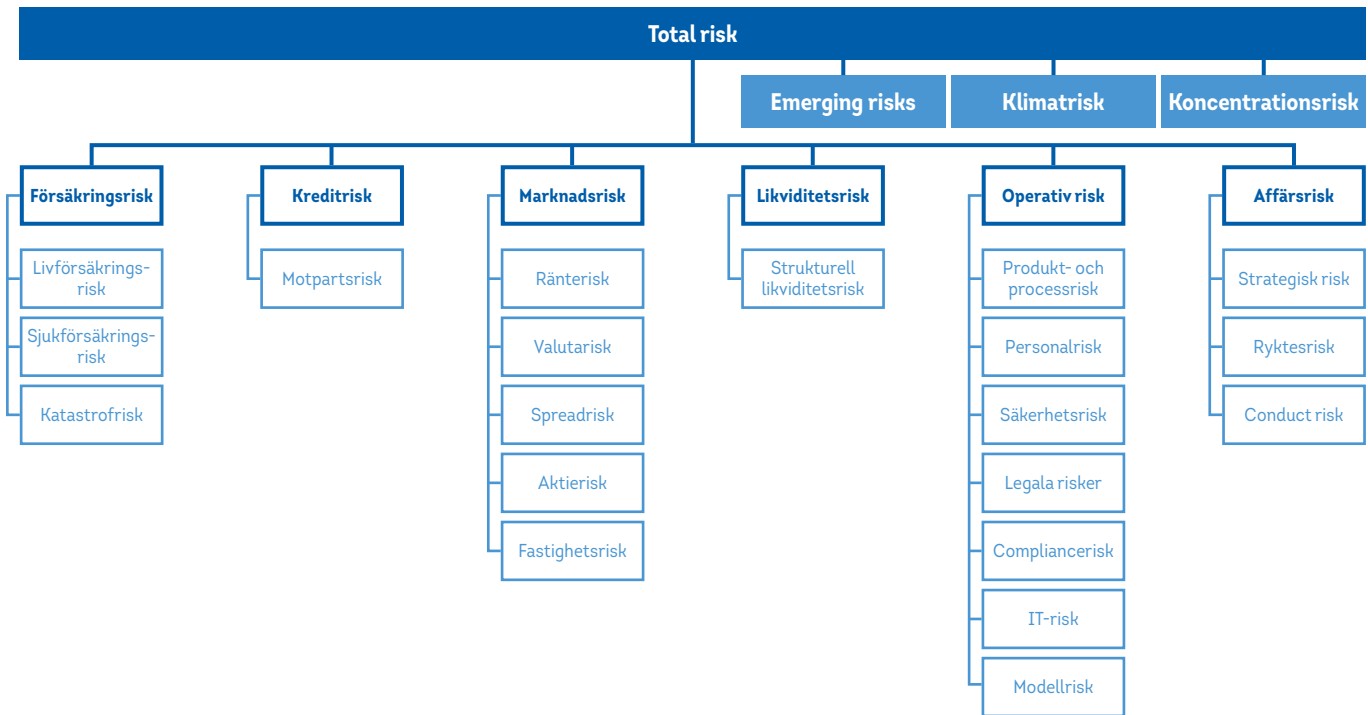
Länsförsäkringar Liv tillämpar sedan 1 januari 2016 Solvens II på hela verksamheten. Länsförsäkringar AB har utvecklat en partiell intern modell för mätning av risk och fått Finansinspektionens godkännande för densamma. Länsförsäkringar Liv beräknar solvenskapitalkravet för ränterisk, aktierisk, fastighetsrisk, spreadrisk och valutarisk med intern modell. Övriga risker beräknas i enlighet med standardformeln.

Riskprofil och Riskkarta

Länsförsäkringar Liv är exponerat mot främst marknadsrisk och Livförsäkringsrisker vilket beskrivs mer i bolagets Solvency and Financial Condition Report.

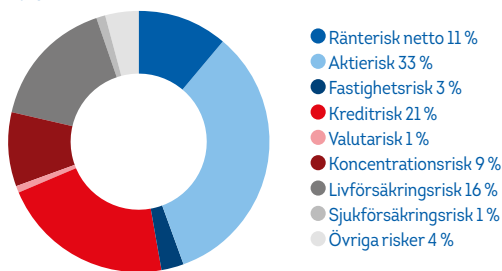
Nedanstående illustration visar Länsförsäkringar Livs riskkarta.

Figur 1. Indelning av risk i Länsförsäkringar Liv

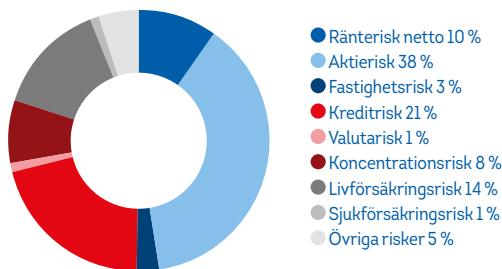

I bilden nedan illustreras bolagets riskprofil där aktierisk utgör den största risken.

Figur 2. Riskprofil (enligt Solvens II) 2018

2017

Liv- och sjukförsäkringsrisk

Med försäkringsrisk (teckningsrisk) avses risken för förlust eller negativ förändring avseende försäkringsförpliktelsens värde till följd av felaktiga tariffer och antaganden om avsättningar.

- Med livförsäkringsrisk avses risken för förluster vid försäkring av enskilda personers liv och hälsa.
- Med dödsfallsrisk avses risken för förluster till följd av att dödligheten bland de försäkrade blir högre än vad som antagits. Med livsfallsrisk avses risken för förluster till följd av att de försäkrade lever längre än vad som antagits.
- Med invaliditets- och sjukrisk avses risken för förluster till följd av att de försäkrades invaliditet och sjuklighet blir högre än vad som antagits.
- Med driftkostnadsrisk avses risken för förluster till följd av att de antagna driftkostnaderna för att bedriva bolagets verksamhet blir högre än vad som antagits.
- Med annullationsrisk avses risken för förluster till följd av att förändring i premiebetalningarna, återköp eller flytt avviker från vad som antagits.
- Med katastrofrisk avses risken för förluster till följd av naturkatastrofer, epidemier eller katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter som leder till mycket stora försäkringsersättningar.
- Med sjukförsäkringsrisk avses risken för förluster till följd av att de försäkrades invaliditet och sjuklighet blir större än vad som antagits. I sjukförsäkringsrisk ingår även katastrofrisk.

Exponering mot liv- och sjukförsäkringsrisk

Länsförsäkringar Liv utfärdar produkter inom liv- och sjukförsäkringsrörelse som även innefattar en mindre del med skadeförsäkringsförpliktelser i form av produkter inom olycksfallskydd och sjukkapital. Länsförsäkringar Liv bedriver livförsäkring med traditionell förvaltning i bestånden Trad (Gamla) och Nya Trad, Nya Världen förvaltning samt Försäkrad Pension. Verksamheten i Länsförsäkringar Liv bedrivs enligt ömsesidiga principer, vilket innebär att resultatet stannar hos kunderna och inte delas ut till ägaren. Länsförsäkringar Liv införde under hösten 2011 nyförsäljningsstopp vilket i princip innebär att all nyförsäljning har upphört. Exponeringen för teckningsrisk mäts som den sammanställda bästa skattningen av bolagets försäkringstekniska avsättningar baserat på data från försäkringssystemen.

I traditionell förvaltning sker placeringarna diskretionärt normalt i räntebärande värdepapper och aktier samt fastigheter och alternativa investeringar. I traditionell förvaltning finns ett garanterat värde som växer med garanterad ränta. Därutöver kan kunden få återbäring om totalavkastningen är bra över tid. Från och med maj 2013 har Länsförsäkringar Liv två bestånd inom traditionell förvaltning, Nya Trad och Gamla Trad. Förvaltningsformen Nya Världen är en förvaltningsform som kombinerar en garanti med möjligheten till bättre avkastning via placeringar i aktier. Garantin innebär att försäkringstagaren efter fem år, eller vid dödsfall, är garanterad att få tillbaka insatta pengar efter avdrag för avgifter och skatt. Den garanterade räntan är 0 procent.

Länsförsäkringar Liv riktar sig till privatpersoner, anställda, egenföretagare i små och medelstora företag och har få engagemang mot stora företag. Genom att samtliga 23 länsförsäkringsbolag har förmedlat bolagets produkter uppnås en geografisk fördelning över hela landet. I konsolideringsfonden finns försäkringstagarnas överskott. Storleken på enskilda försäkringstagares överskott varierar. Överskotten i konsolideringsfonden analyseras regelbundet, exempelvis med avseende på flytträtt, utbetalningstid och/eller ålder för att kunna bedöma omfattningen på kommande utbetalningar. Några materiella koncentrationer har inte identifierats. Till följd av detta bedöms Länsförsäkringar Liv inte ha några materiella riskkoncentrationer.

Hantering av liv- och sjukförsäkringsrisker

Det tidigare kvotåterförsäkringskyddet har upphört under 2018. Länsförsäkringar Liv har även tecknat en katastrofåterförsäkring för att ytterligare begränsa riskerna. Självbehållet är 20 Mkr och täcker upp till 700 Mkr.

Livsfallrisker kan främst behöva begränsas i samband med olika typer av ändringar, som avkortning av utbetalningstiden, tidigare lagd utbetalning, återköp eller flytt. För att reducera risken finns ett ändringsregelverk som bland annat kan innebära krav på medicinsk hälsoprövning. Långlevnadsrisken hanteras genom att livslängdsantagandena uppdateras regelbundet och genom att beakta trendmässig livslängdsökning.

Invaliditets- och sjukrisker har vid nyteckning begränsats genom riskbedömning enligt bolagets riskprövningsregelverk. En annan riskreducerande åtgärd sker vid skadereglering, med hjälp av regelmässig kontroll av lämnade uppgifter, i enlighet med bolagets skaderegleringspolicy. Risken hanteras också av att antaganden för insjuknande och tillfrisknande uppdateras regelbundet. Andra faktorer som påverkar teckningsriskerna är produktsammansättning, villkorsutformning, och riskurvalsregler.

Bolaget följer löpande upp utvecklingen av försäkringsrisker och bolagets känslighet för olika försäkringsrisker redovisas i tabell 1 nedan. Kapitalkrav för liv- och sjukförsäkringsrisker enligt Solvens II mäts enligt Standardformeln och beskrivs närmare i bolagets Solvens- och verksamhetsrapport. Bolaget är mest känsligt för låga räntor och långlevnadsrisker som påverkar försäkringsavsättningarna. Känslighetsanalysen avseende diskonteringsräntor görs för sjunkande räntor.

I och med att bolaget är stängt för nyteckning och försäkringsbeståndet successivt minskar behöver driftkostnaderna följa samma utveckling för att inte belastningen per försäkring ska öka över tid. Bolaget har därför ingått ett långsiktigt serviceavtal med Länsförsäkringar AB och Länsförsäkringar Fondliv avseende leveranser av tjänster till ett fast pris per år. Genom detta avtal begränsas bolagets driftkostnadsrisk.

Tabell 1. Känslighetsanalys liv- och sjukförsäkringsrisker (Mkr)

Antagande	Förändring i antagande	Effekt på resultat före skatt	
		2018-12-31	2017-12-31
Dödlighet	20% lägre dödlighet	-1 527	-1 427
Sjuklighet	50% ökad sjuklighet	-183	-201
Driftskostnadsprocent	10% högre driftskostnader	-509	-531
Nominella diskonteringsräntor ¹⁾	50 bp lägre diskonteringsränta	-2 906	-3 062

Resultateffekten är den samma som effekten på eget kapital.

¹⁾ I och med övergången till Solvens II-regelverket ändrade bolaget sin diskonteringsräntekurva för beräkning av livförsäkringsavsättningar och avsättningar för sjukräntor med fast belopp. Känslighetsanalysen utgår från den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan med ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta UFR på 4,05 procent avseende beräkningen av försäkringsavsättningarna, där UFR-nivån inte påverkades av stressen.

Uppföljning av gjorda antaganden avseende liv- och sjukförsäkringsrisker

De försäkringstekniska avsättningarna beräknas per försäkringsavtal efter antaganden om dödlighet, ränta, sjuklighet, sannolikhet för tillfrisknande, annullationer och driftskostnader. Uppföljning av gjorda antaganden görs minst årligen i samband med aktuariefunktionens redogörelse till Finansinspektionen.

Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för förluster till följd av ändringar, i nivå eller volatilitet, av räntor, priser på finansiella tillgångar och valutakurser. Marknadsrisk innefattar aktierisk, fastighetsrisk, ränterisk, kreditspreadrisk samt valutarisk.

Exponering för marknadsrisk

Marknadsrisk uppkommer främst genom förvaltningen av placeringstillgångarna som ska täcka försäkringsåtagandena. Värdet på försäkringsåtagandena beräknas genom att dessa diskonteras med en räntekurva vilket gör att marknadsrisk även finns på skuldsidan i balansräkningen.

De huvudsakliga tillgångsklasserna i Länsförsäkringar Livs placeringsportfölj är räntebärande värdepapper, aktiefonder, alternativa investeringar och fastigheter. Derivatinstrument används i förvaltningen av placeringstillgångarna i syfte att reducera marknadsrisker eller effektivisera förvaltningen av bolagets tillgångar och skulder samt för att nå önskad riskprofil.

Bolagets aktieexponering är hänförlig till främst de aktiefonder som finns i portföljerna Nya Trad och Nya Världen. Aktierisk finns utöver det även till viss del i onoterade aktier s.k. Private Equity.

Bolaget har kreditspreadrisk-exponering i svenska bostadsobligationer och i europeiska och amerikanska företagskrediter. Beslut om hur stor del av obligationsportföljen som ska utgöras av obligationer med kreditrisk fattas mot bakgrund av rådande marknadsförutsättningar och önskad nivå på risktagandet i placeringsportföljen. Tabell 4 visar att en övervägande del av de räntebärande placeringarna har en AAA rating.

Tabell 2. Känslighetsanalys marknadsrisker (Mkr)

Tabellen visar nettot av känsligheten i tillgångar och skulder, före skatt.

Antagande		Effekt på resultat före skatt	
		2018-12-31	2017-12-31
Ränterisk netto ¹⁾	50 baspunkter lägre räntenivå	-757	-884
Kreditspreadrisk	1 % ökad kreditspread	-2 596	-2 775
Aktierisk ²⁾	10% lägre aktiekurser	-2 230	-2 400
Fastighetsrisk ³⁾	100 bp lägre marknadsvärde	-171	-144

¹⁾ Länsförsäkringar Livs resultat påverkas mer negativt av sjunkande räntor än av stigande räntor. Ränterisken beaktar prISRISKEN, inklusive upplupna räntor. Netto värdeförändringar placeringstillgångar inklusive upplupna räntor, minus förändring FTA. Känslighetsanalysen utgår från den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan med ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,05 procent avseende beräkningen av försäkringsavsättningarna.

²⁾ Aktier och andelar justerade för fastighetsaktier.

³⁾ Marknadsvärde på innehav i fastighetsaktier.

Den valutaexponering som finns härrör till placeringstillgångar i andra valutor och risken begränsas genom användning av valutaderivat. Tabellen nedan redovisar valutaexponering för de valutor där resultateffekten av en 10%-ig förstärkning av SEK blir större än 10 Mkr och valutor som normalt valutasäkras. I Övriga valutor ingår övriga valutor, utom SEK, som bolaget är exponerat mot genom sina placeringstillgångar och där resultateffekten i den enskilda valutan är mindre än 10 Mkr. Den totala valutaexponeringen som andel av marknadsvärdet uppgick per 2018-12-31 till 4,4 (2,8) procent av totala placeringstillgångar.

Tabell 3. Effekt på resultat per bokslutsdagen av en 10 procentig förstärkning av SEK

Valuta ¹⁾	Effekt på resultat före skatt	
	2018-12-31	2017-12-31
BRL	-16	-11
HKD	-79	-45
INR	-29	-16
KRW	-43	-30
TWD	-35	-21
USD	-198	-128
ZAR	-13	-11
Övriga valutor	-59	-60
Summa	-472	-322

¹⁾ Avser valutaexponering i direktägda innehav noterade i respektive valuta samt indirekt exponering via genomlysning av fonder.

Hantering av marknadsrisk

Den främsta riskreduceringstekniken som tillämpas vid förvaltningen av tillgångarna är diversifiering. Investeringar sprids på flera tillgångsclasser samt segment inom dessa vilket ger exponering mot olika riskfaktorer som reagerar på olika sätt på de finansiella marknadernas rörelser. Detta innebär att portföljen i sin helhet är mindre känslig för marknadsrörelser än dess beståndsdelar. Diversifieringseffekten modelleras med den interna modellen och mäts regelbundet som en integrerad del av dessa beräkningar.

Länsförsäkringar Liv styr sitt risktagande med beaktande av de försäkringstekniska åtagandenas känslighet för ändringar i räntenivå och med medvetna val av vilken utsträckning åtagandena matchas med tillgångar med motsvarande egenskaper. Detta sker i huvudsak genom olika typer av räntederivat. I syfte att reducera ränterisk, främst för skuldmatchning, använder förvaltningen ränteterminer (futures och forwards) samt ränteswappar. Med hjälp av dessa instrument kan man på ett effektivt sätt minska räntekänsligheten utan att behöva sälja de underliggande obligationerna och därmed behålla eventuella kuponger samt överavkastning av spreadexponering. Effekten av dessa derivatstrategier följs upp kontinuerligt genom att mäta portföljens resulterande ränteduration och räntekänslighet (DVO1) på daglig basis.

Vid behov av att tillfälligt reducera aktierisk använder förvaltningen aktieindexderivat. På så sätt kan bolaget undvika att sälja aktiefonds innehaven samtidigt som portföljen skyddas för stora prisfall på aktiemarknaderna. Effekten av denna riskreduceringsstrategi mäts genom att aktieallokeringen (inklusive derivat) stäms av löpande för att säkerställa önskad regional allokering.

Förvaltningen använder sig regelbundet av derivatinstrument för att reducera valutarisken i portföljen. Detta möjliggör att förhålla sig till de fastställda limiterna för valutaexponering utan att för den delen avstå från att investera i önskvärda tillgångar som bär annan valutarisk än svenska kronan.

För att säkerställa långsiktig stabilitet görs ALM-analyser genom att simulera framtida kapitalbehov utifrån framskrivning av skuld- och tillgångssida givet flera tänkbara scenarier.

Motpartsrisk

Med motpartsrisk avses risken för förluster till följd av att motparter inte fullgör sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. Motpartsrisken härrör från motparter för finansiella derivat och kassabehållningar samt motparter inom återförsäkring.

Länsförsäkringar Livs exponering för motpartsrisk är låg men uppstår genom användning av finansiella derivat. Derivat köps för att skydda balansräkningen mot till exempel ränterisk, aktierisk och valutarisk och innebär att

motparten, genom derivatkontraktet, åtar sig att kompensera för negativa resultat till följd av förändringar av exempelvis marknadsräntor, aktiepriser eller valutakurser. Vid marknadsförändringar kan det därmed uppstå en fordran på motparten.

Länsförsäkringar Livs exponering för motpartsrisk är låg men uppstår genom användning av finansiella derivat. Derivat köps för att skydda balansräkningen mot till exempel ränterisk, aktierisk och valutarisk och innebär att motparten, genom derivatkontraktet, åtar sig att kompensera för negativa resultat till följd av förändringar av exempelvis marknadsräntor, aktiepriser eller valutakurser. Vid marknadsförändringar kan det därmed uppstå en fordran på motparten.

Återförsäkringskyddet har upphört under 2018 men bolaget har historiskt tecknat återförsäkring för att inte åta sig större egen ansvarighet än vad som följer av försäkringstekniska riktlinjer och återförsäkringspolicy. Därmed är bolaget fortsatt exponerat för motpartsrisk från återförsäkringsgivare. Exponeringen för motpartsrisken mäts som den sammanställda summan av potentiella förluster för det fall att motparterna fallerar.

De exponeringar som bolaget har mot återförsäkringsgivaren Sweden Re täcks genom bankkontosäkerheter.

Kreditrisken som uppstår via motparter i finansiella derivat hanteras dels genom limiter för derivatexponeringar per motpart, samt genom att avtal upprättas med samtliga motparter avseende OTC-derivat. Avtalen reglerar fordringar i derivatkontrakten mellan kontraktsparterna, bland annat hur stora fordringar som tillåts, hur dessa regleras och med vilken frekvens. I praktiken innebär detta i flertalet fall att hämtande och ställande av säkerheter sker dagligen. Storleken på tillåten exponering beror av motpartens rating. Motpartsrisk i avgiven återförsäkring har begränsats av att välja motparter med god kreditvärdighet. Sweden Re har en A rating från Standard & Poor's och den utestående fordran per 2018-12-31 var 397 (472) Mkr. Tabell 4 visar marknadsvärdet utan hänsyn tagen till kreditförstärkningar och motsvarar tillgångarnas bokförda värde på balansdagen.

I not Redovisningsprinciper i avsnittet om "förväntade kreditförluster" beskrivs metodiken för hur förväntade kreditförluster fastställs för olika typerna av tillgångar. Övriga fordringar utgörs av både interna och externa fordringar som historiskt visat på låg andel fallerade fordringar och inga konstaterade förluster för olika grupper av motparter. Förlusten vid fallissemang bedöms med det i beaktande och fordringarnas korta löptider vara väldigt låg varpå reserveringsbehovet blir noll eller nära noll.

Tabell 4. Länsförsäkringar Livs exponering per kreditkvalitetsnivå

	Marknadsvärde, Mkr	
	2018-12-31	2017-12-31
Kassa och bank samt likvida medel klassificerade som övriga fordringar		
A	3 978	5 381
Summa	3 978	5 381
Obligationer och andra räntebärande värdepapper¹⁾		
AAA - svenska staten	6 125	6 439
AAA - andra statspapper än svenska	2 262	2 307
AAA - övriga	49 769	46 920
AA	3 232	3 406
BBB	6 062	8 007
BB el lägre	4 763	5 096
Rating saknas	4 971	4 706
Summa	79 968	81 001
Derivat		
AA	69	27
A	278	50
BB	41	42
BBB	1	0
Summa	389	119
Summa	84 335	86 500

¹⁾ Marknadsvärde inklusive upplupen ränta för direktägda innehav vilket även inkluderar genomlysta räntefonder.

Affärsrisk

Med affärsrisk avses risken för vikande intjäning, ökade kostnader eller minskat förtroende från kunder eller övriga intressenter. Strategisk risk ingår därmed som en underkategori till affärsrisk. Affärsrisk inkluderar även ryktesrisk, dvs risken att intäkterna minskar på grund av negativa rykten om antingen Länsförsäkringar eller branschen i allmänhet. I affärsrisk ingår även Conduct risk, dvs risken för otillbörligt uppförande.

Bolagets exponering för affärsrisker följer av affärsstrategier där affärsplaneringsprocessen och återkoppling från affärsriskanalyser utgör ett viktigt instrument för att anpassa risknivån efter bolagets förutsättningar och förändringar i omvärlden.

Affärsrisker hanteras på styrelse- och ledningsnivå genom analyser och beslut dels inför strategiska vägval om inriktning av verksamhet och dels i den årliga affärsplaneringsprocessen. De specifika affärsrisker som vid var tid bedöms som viktigast följs fortlöpande upp på ledningsnivå.

Operativ risk

Med operativ risk avses risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller fallerade processer, människor, system eller yttre händelser, inbegripet legala risker och compliancerisker.

De former av operativ risk som Länsförsäkringar AB-koncernen är exponerad mot är produkt- och processrisker, personrisker, legala risker compliancerisker, IT-risker, modellrisker och säkerhetsrisker.

Arbetet med operativ risk baseras på en koncerngemensam metodik som omfattar affärskritiska processer och nyckelkontroller likväl som inrapporterade incidenter och verksamhetens egna självvärderingar av operativ risk.

I processen för hantering och kontroll av operativa risker ingår momenten identifiering, mätning, övervakning, hantering och rapportering.

Koncernen har ett gemensamt ramverk (BARB, Beaktande av risker vid beslut) för hur risker ska identifieras, värderas och dokumenteras i beslutsprocessen inför beslut som kan förväntas få en väsentlig påverkan på lönsamhet, riskprofil, organisation, kund eller varumärke. Syftet är att uppnå ett effektivt beslutsfattande genom en proaktiv och ändamålsenlig hantering av risker för att därigenom nå uppsatta mål med en större grad av säkerhet samt säkerställa att gällande lagar och regler efterlevs samt att kundnytta uppnås.

Gruppens kontinuitetshandlingar handlar om att upprätta beredskaps-, kontinuitets- och återställningsplaner för hantering av incidenter före, under och efter att en kris inträffat. Det övergripande målet för säkerhetsarbetet är att skydda organisationens tillgångar mot alla typer av hot, interna eller externa, avsiktliga eller oavsiktliga. Säkerhetsarbetet bedrivs enligt ISO-standarderna för informationssäkerhet och kontinuitetshandling.

Likviditetsrisk

Med likviditetsrisk avses risken för förluster till följd av att egna betalningsåtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel eller att de kan fullgöras endast genom upplåning till avsevärt högre kostnad än normalt eller genom avyttring av tillgångar till underpris.

Affärsverksamheten i Länsförsäkringar Liv bygger på att premier betalas i förväg och att de ska förvaltas till dess att en försäkringsersättning ska utbetalas. Brist på likviditet skulle kunna leda till att bolaget inte kan fullgöra sina åtaganden gentemot kunderna. Likviditetsrisken är nära kopplad till de placeringstillgångar som finns i bolagets investeringsportföljer och mäts och följs upp genom daglig prognostisering av likviditetsbehovet med hänsyn till både in- och utflöden, inklusive likviditetsbehov för ingångna derivatavtal.

Bolagets likviditetsbehov prognostiseras även på medellång sikt, upp till 5 år, med utgångspunkt i aktuariella kassaflödesprognoser årligen inom ramen för bolagets ERSA. För att säkerställa god kortsiktig betalningsberedskap hålls en likviditetsreserv som tar hänsyn till behovet av kassa och överskottslikviditet utifrån upprättade likviditetsprognoser för betalning av värdepappersaffärer och försäkringsersättningar samt övrigt förekommande in- och utbetalningar såsom premier och driftskostnader.

Tillgångarna delas in i fördefinierade likviditetsklasser varav likviditetsreserven endast får utgöras av tillgångar i den högsta likviditetsklassen. För livförsäkringsbolag finns också tydliga regler för hur tillgångarna ska vara förvarade för att säkerställa att de är tillgängliga för bolaget och därmed kan realiserars vid behov.

Tabell 5. Diskonterat nettokassautflöde avseende försäkringstekniska avsättningar

Duration, år	Andel av kassaflödet, %	
	2018	2017
0-5	32,0	32,3
5-10	25,9	26,1
10-15	18,5	18,6
15-20	11,0	11,1
20-30	9,2	8,9
30-	3,4	3,0

Tabell 6. Löptidsanalys för räntebärande finansiella tillgångar och skulder samt försäkringstekniska åtaganden

Tabellen visar kassaflöden under respektive period, baserat på de återstående kontraktuella förfallotiderna.

Mkr	2018						2017					
	<3 mån	3 mån-1 år	1-5 år	5-10 år	>10 år	Totalt	<3 mån	3 mån-1 år	1-5 år	5-10 år	>10 år	Totalt
Tillgångar												
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	0	293	2 784	0	0	3 077	-21	680	2 476	24	0	3 159
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	322	4 269	35 613	16 039	17 404	73 648	34	4 385	35 012	16 977	18 952	75 359
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga fordringar	1 399	-	-	-	-	1 399	1 159	-	-	-	-	1 159
Skulder												
Försäkringstekniska avsättningar ¹⁾	1 333	4 180	21 616	21 983	35 738	84 850	1 449	4 512	23 121	23 553	37 532	90 167
Övriga skulder	2 868	-	-	-	-	2 868	2 982	-	-	-	-	2 982
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	169	-	-	-	-	169	176	-	-	-	-	176
Summa kassaflöden, netto	-2 649	382	16 781	-5 944	-18 334	-9 764	-3 435	553	14 367	-6 552	-18 580	-13 648
Derivat, in- och utflöden, netto	0	-293	-2 784	0	0	3 077	384	390	1 075	1 652	714	4 215
Summa kassaflöden, netto	-2 649	89	13 997	-5 944	-18 334	-12 841	-3 051	943	15 442	-4 900	-17 866	-9 433

¹⁾ Försäkringstekniska avsättningar redovisas brutto, före avgiven återförsäkring.

Kapitalhantering

Länsförsäkringar Liv är ett livförsäkringsaktiebolag med vinstutdelningsförbud som bedrivs enligt ömsesidiga principer. Länsförsäkringar Liv är ett dotterbolag till Länsförsäkringar AB, men konsolideras inte in i Länsförsäkringar AB-koncernen. Resultatet i bolaget delas inte ut till ägaren utan stannar i bolaget och tillfaller Länsförsäkringar Livs försäkringstagare. I och med Länsförsäkringar Livs särställning i Länsförsäkringar AB-koncernen gäller andra förutsättningar för bolaget.

Kapitalplaneringsprocess

Till skillnad från de vinstdrivande dotterbolagen i koncernen, som ska bidra till värdetillväxt och utdelning till ägarna av Länsförsäkringar AB, styrs kapitalet i Länsförsäkringar Liv enbart för att trygga åtagandena mot kunderna och ge kunderna en så bra avkastning på placeringstillgångarna som möjligt. För Länsförsäkringar Liv är det även, med tanke på företagsformen, av största vikt att bibehålla ett tillräckligt kapital. Möjligheten till kapitalanskaffning via direkta kapitaltillskott får med tanke på vinstutdelningsförbudet ses som begränsad. Ett kapitalmål beslutas årligen, i samband med ERSA, av styrelsen vilket uttrycks som kapitalkvoten beräknad enligt Solvens II. Styrelsen beslutar också en lägsta gräns för kapitalisering.

Syftet med ERSA är att säkerställa att kapitalbasen är tillräcklig för att bära de risker som följer av realiserandet av affärsplanen. Analysen tar sin utgångspunkt i arbetet med affärsplanen och det så kallade basscenariot, men inkluderar även ett krävande negativt scenario och stresstester. Analysen ska genomföras på ett sådant sätt att styrelse och ledning får en ökad gemensam förståelse för frågor om kapitalstruktur, kapitalbehov och beredskap för att reducera risker.

Tabell 7. Kapitalsituation enligt Solvens II

Länsförsäkringar Livs solvenskvot mäts i enlighet med Solvens II och överstiger med god marginal det lagstadgade kravet. Solvenskvoten uppgick till 200 (207) procent.

Som framgår av tabell 6 nedan så har kapitalsituationen försvagats något under året som en effekt av justerade kostnadsantaganden och ett lägre resultat. Kapitalbasen i Länsförsäkringar Liv minskade under rapportperioden med 1 644 Mkr till 23 485 Mkr.

Mkr	2018-12-31	2017-12-31
Kapitalbas	23 485	25 129
Kapitalkrav	11 742	12 170
Kapitalkvot	200	207 ¹⁾

¹⁾ Exklusive ändrat antagande om driftskostnader. Inklusive ändrat driftskostnadsantagande uppskattas kapitalkvoten uppgå till 200 procent.

Not 3	Premieinkomst		
		2018	2017
Premieinkomsten brutto före avgiven återförsäkring fördelar sig enligt följande i livförsäkringsrörelsen			
Direkt livförsäkring		1 296	1 282
Direkt sjuk- och olycksfallsförsäkring		389	429
Summa		1 685	1 711
Premieinkomst brutto för direkt livförsäkring fördelar sig på följande kategorier			
Premier för individuell livförsäkring		1 296	1 282
Grupp-försäkringspremier		-	-
Summa		1 296	1 282
Periodiska premier		1 163	1 127
Engångspremier		133	155
Summa		1 296	1 282
Premier för ej återbäringsberättigade avtal		270	260
Premier för återbäringsberättigade avtal		1 026	1 021
Summa		1 296	1 282

Samtliga premier avser försäkring i Sverige.

Not 4	Kapitalavkastning per värderingskategori		
		2018	2017
Vinst/förlust uppdelat per värderingskategori			
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet		37	4 505
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde		-8	-36
Poster som ej fördelats på kategori			
Valutakursresultat, netto		-442	357
Utdelningar från koncern- och intresseföretag		0	2
Resultatandelar kommanditbolag		-	-101
Av- och nedskrivningar av aktier och andelar		-	-78
Kapitalförvaltningskostnader		-99	-110
Övriga finansiella kostnader		0	-
Icke finansiella poster som ingår i kapitalavkastning, netto		-14	940
Summa		-527	5 479

Not 5	Kapitalavkastning, intäkter		
		2018	2017
Hysesintäkter		0	0
Utdelningar			
Erhållna utdelningar		120	135
Erhållna utdelningar från koncern- och intresseföretag		-	2
Summa utdelningar		120	137
Ränteintäkter			
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag		19	31
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ¹⁾		1 255	1 328
Derivat		301	432
Övriga ränteintäkter ²⁾		51	85
Summa ränteintäkter		1 626	1 876
Valutakursresultat, netto		-	356
Realisationsvinster, netto			
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag		8	12
Aktier och andelar		533	2 241
Aktier och andelar i intresseföretag		-	3
Aktier och andelar i koncernföretag		-	950
Obligationer och andra räntebärande värdepapper		236	702
Övriga placeringstillgångar		1	3
Summa realisationsvinster		778	3 912
Kapitalavkastning, intäkter		2 524	6 281

¹⁾ Varav negativ ränta i på räntebärande värdepapper om 20 (31) Mkr.

²⁾ Varav negativ ränta i på kassa och bank om 13 (11) Mkr.

Not 6	Orealiserade vinster på placeringstillgångar		
		2018	2017
Aktier och andelar		-	590
Obligationer och andra räntebärande värdepapper		-	354
Derivat		47	-
Övriga finansiella placeringstillgångar		-	8
Summa		47	952

Not 7	Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring		
		2018	2017
Ersättningar		-4 757	-4 954
Annulationer, återköp och utflytt		-459	-616
Skaderegleringskostnader		-8	-9
Summa		-5 224	-5 579

Not 8	Driftskostnader	
	2018	2017
Funktionsindelade driftskostnader i livförsäkringsrörelsen		
Anskaffning	-30	-96
Förändring i posten förutbetalda anskaffningskostnader	-31	-41
Administrationskostnader	-351	-354
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	0	74
Summa	-412	-417
Varav inköp från Länsförsäkringar AB-koncernen	-126	-126
Totala beloppet för provisioner för direkt försäkring	-86	-110

Summan av posterna anskaffning och förändring i posten förutbetalda anskaffningskostnader utgör posten anskaffning nedan. Summan av posterna administrationskostnader och provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring utgör posten administration nedan.

De totala kostnaderna består av följande delar

	2018	2017
Anskaffning	-62	-137
Skadereglering	-8	-9
Administration	-351	-280
Kapitalförvaltning	-99	-110
Summa	-520	-536

Kostnaderna för anskaffning och administration redovisas i resultaträkningen under driftskostnader, kostnaderna för skadereglering redovisas under försäkringsersättningar i not 7 Utbetalda försäkringsersättningar och kostnaderna för kapitalförvaltningen redovisas i not 11 Kapitalavkastning, kostnader under kapitalförvaltningskostnader.

De totala kostnaderna fördelar sig enligt nedan

	2018	2017
Personalkostnader m.m.	-65	-58
Lokalkostnader m.m.	-0	-0
Avskrivningar m.m.	-38	-50
Övrigt	-417	-428
Summa	-520	-536

Not 9	Arvoden och kostnadsersättningar till revisorer	
	2018	2017
KPMG AB		
Revisionsuppdrag	2	2
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag	0	-
Skatterådgivning	1	2
Summa	3	4

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som förädlats av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

Not 10 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar

Medelantal anställda	2018	2017
<i>Sverige</i>		
Män	14	14
Kvinnor	18	19
Totalt antal anställda	32	33

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader, övriga medarbetare

Löner och ersättningar	21,6	19,9
Sociala kostnader	17,3	13,1
varav pensionskostnader	8,9	5,6
Summa	38,9	33,0

Styrelse och ledande befattningshavare, 17 (19)

Löner och ersättningar	13,7	14,2
varav fast lön till vd och vice vd	5,9	3,8
varav fast lön till andra ledande befattningshavare	5,1	7,7
Sociala kostnader	13,6	11,2
varav pensionskostnader	7,3	5,3
Summa	27,3	25,4

Totalt löner och andra ersättningar samt sociala kostnader

Löner och ersättningar	35,3	34,1
varav rörlig ersättning	-	-
Sociala kostnader	30,9	24,3
varav pensionskostnader	16,2	10,9
Summa	66,2	58,4

Ersättningar till styrelsen

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt årsstämans beslut. Arbetstagarrepresentanter och styrelseledamöter inom Länsförsäkringar AB-koncernen erhåller inte styrelsearvode.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Ersättning till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare består av grundlön och övriga förmåner. Pensionsförmåner samt övriga förmåner för verkställande direktören och andra ledande befattningshavare ingår som en del av den totala ersättningen. Med andra ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör företagsledningen.

Not 10 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar, forts.

Ersättningar till ledande befattningshavare	Pensionskostnad i förhållande till pensionsgrundande lön %				
	2018, Mkr	Grundlön/styrelsearvode	Övriga ersättningar	Pensionskostnad	Summa
Jörgen Svensson, verkställande direktör	3,9	0,1	4,3	8,3	51
Jakob Carlsson, vice verkställande direktör	1,9	0,0	0,8	2,7	44
Sten Dunér, styrelsens ordförande	0,5	-	-	0,5	
Karl-Olof Hammarkvist, tidigare styrelsens ordförande	0,2	-	-	0,2	
Anna Söderblom, styrelsens vice ordförande	0,3	-	-	0,3	
Gunnar Wetterberg, tidigare styrelseledamot	0,3	-	-	0,3	
Henrik Perlmutter, styrelseledamot	0,2	-	-	0,2	
Eric Grimlund, styrelseledamot	0,2	-	-	0,2	
Mats Andersson, styrelseledamot	0,2	-	-	0,2	
Olof Wogén, styrelseledamot	0,1	-	-	0,1	
Marie-Louise Zetterström, styrelseledamot	0,3	-	-	0,3	
Örian Söderberg, styrelseledamot	0,3	-	-	0,3	
Ingemar Larsson, tidigare styrelseledamot	0,1	-	-	0,1	
Karin Starrin, tidigare styrelseledamot	0,1	-	-	0,1	
Andra ledande befattningshavare (3 personer)	5,1	0,0	2,2	7,3	44
Totalt 2018	13,7	0,1	7,3	21,1	

Ersättningar till ledande befattningshavare	Pensionskostnad i förhållande till pensionsgrundande lön %				
	2017, Mkr	Grundlön/styrelsearvode	Övriga ersättningar	Pensionskostnad	Summa
Jörgen Svensson, verkställande direktör	3,8	-	1,9	5,7	52
Karl-Olof Hammarkvist, styrelsens ordförande	0,5	-	-	0,5	
Gunnar Wetterberg, styrelseledamot	0,3	-	-	0,3	
Henrik Perlmutter, styrelseledamot	0,2	-	-	0,2	
Eric Grimlund, styrelseledamot	0,1	-	-	0,1	
Marie-Louise Zetterström, styrelseledamot	0,3	-	-	0,3	
Birgitta Carlander, styrelseledamot	0,3	-	-	0,3	
Ingemar Larsson, styrelseledamot	0,3	-	-	0,3	
Örian Söderberg, styrelseledamot	0,2	-	-	0,2	
Anna Söderblom, styrelseledamot	0,3	-	-	0,3	
Sten Dunér, styrelseledamot	0,2	-	-	0,2	
Karin Starrin, tidigare styrelseledamot	0,1	-	-	0,1	
Andra ledande befattningshavare (6 personer)	7,6	0,0	3,4	11,0	0
Totalt 2017	14,2	0,0	5,3	19,5	

Pensionskostnad avser den kostnad som påverkat årets resultat.

Pensioner

Pensionsåldern för verkställande direktören är 60 år. Pensionen mellan 60 och 65 år är avgiftsbestämd, pensionspremien ska uppgå till 31 procent av den pensionsgrundande lönen. Med pensionsgrundande lön avses den fasta lönen. Därutöver betalar bolaget en extra pensionspremie om 120 000 kronor per år. I pensionskostnaden för verkställande direktören 2018 ingår kostnad för slutbetalning av pensionen mellan 60 och 65 år. Från 65 års ålder följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden. För andra ledande befattningshavare är pensionsåldern 65 år. Villkoren följer pensionsavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden. Utöver det betalas en extra pensionspremie motsvarande ett prisbasbelopp per år.

Avgångsvederlag

För verkställande direktören gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande arton månadslöner. För andra ledande befattningshavare följer uppsägningstiden gällande kollektivavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden.

Berednings- och beslutsprocess som tillämpas ifråga om ersättningar till företagsledningen

Ersättningspolicy för Länsförsäkringar AB-koncernen reglerar berednings- och beslutsprocessen gällande ersättningar till företagsledningen.

Ersättningsutskottet bereder väsentliga ersättningsbeslut samt bereder beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av Ersättningspolicyen.

Styrelsen fattar beslut om ersättning och övriga anställningsvillkor för verkställande ledningen och för anställda med övergripande ansvar för någon av bolagets kontrollfunktioner.

Ersättningsutskottets sammanställning och mandat

Ersättningsutskottets sammansättning och uppgifter regleras i styrelsens arbetsordning. Ersättningsutskottet består av styrelsens ordförande samt två styrelseledamöter.

Principer för ersättning till företagsledningen

Ledande befattningshavare i Länsförsäkringar AB-koncernen ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. De totala ersättningarna ska vara i nivå med branschen. Utformning av och nivå på ersättningar ska harmonisera med bolagets värderingar, det vill säga vara rimliga, präglad av måttfullhet och väl avvägda, bidra till en god etik och organisationskultur samt präglas av öppenhet och transparens.

Fast ersättning

Fast ersättning utgår enligt ovanstående generella princip.

Pension

Pensionslösningen ska följa villkoren i kollektivavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden.

Övriga förmåner

Utöver ovanstående förmåner erbjuds tjänstebil, individuell sjukvårdsförsäkring samt övriga förmåner som erbjuds samtliga anställda.

Antal kvinnor bland ledande befattningshavare %

	2018-12-31	2017-12-31
Styrelseledamöter	33	38
Andra ledande befattningshavare	20	33

Not 11	Kapitalavkastning, kostnader	
	2018	2017
Kapitalförvaltningskostnader	-99	-110
Övriga finansiella kostnader	-153	-150
Räntekostnader		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-15	-16
Derivat	-589	-646
Övriga räntekostnader	-1	-1
Summa räntekostnader	-605	-663
Nedskrivningar		
Aktier och andelar	-	-78
Resultatandel kommanditbolag	-	-101
Summa nedskrivningar	-	-179
Valutakursförluster, netto	-442	-
Realisationsförluster, netto		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-32	-29
Derivat	-647	-447
Summa realisationsförluster	-679	-476
Kapitalavkastning, kostnader	-1978	-1579

Not 12	Orealiserade förluster på placeringstillgångar	
	2018	2017
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-8	-24
Aktier och andelar	-639	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-473	-
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-25
Derivat	-	-126
Summa	-1120	-175

Not 13	Skatter	
	2018	2017
Aktuell skattekostnad		
Avkastningsskatt på pensionsmedel	-100	-96
Inkomstskatt	-75	-26
Justering av skatt hänförlig till tidigare år	0	0
Totalt redovisad skattekostnad	-175	-122
Tillämpade skattesatser:		
Avkastningsskatt på pensionsmedel, pensionsförsäkring	15%	15%
Avkastningsskatt på pensionsmedel, kapitalförsäkring	30%	30%
Genomsnittlig statslåneränta vid beskattning, pensionsförsäkring	0,51%	0,50%
Statslåneränta vid beskattning, kapitalförsäkring	1,49%	1,25%
Skattesats vid beräkning av inkomstskatt	22%	22%

Not 14 Aktier och andelar i koncernföretag

Företags namn	Organisations-nummer	Säte	Antal aktier/andelar	Kapitalandel, %	Eget kapital 2018	Resultat 2018	Bokfört värde	Verkligt värde
Länsförsäkringar Komplement AB	556660-1257	Stockholm	1 000	100%	0	0	0	0
Fastighets KB Automobilpalatset	969680-4195	Stockholm	1 000	100%	131	0	30	30
Totalt 31 december 2018					131	0	30	30
Totalt 31 december 2017					30	-101	30	30

Samtliga aktier och andelar är onoterade.

Anskaffningsvärde	2018-12-31	2017-12-31
Ingående balans	164	492
Aktieägartillskott	-	183
Tillkommande och avgående tillgångar	-	-271
Uttag från kommanditbolag	-	-139
Resultatandel i kommanditbolag	0	-101
Utgående balans	164	164
Akkumulerade värdeförändringar		
Ingående balans	-134	-57
Nedskrivningar	-	-77
Utgående balans	-134	-134
Summa bokfört värde	30	30
Verkligt värde	30	30

Not 15 Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag

	2018-12-31	2017-12-31
Noterade obligationer emitterade av Länsförsäkringar Hypotek	2 940	2 730
Noterade obligationer emitterade av Länsförsäkringar Bank	116	398
Summa verkligt värde	3 056	3 128

Not 16	Aktier och andelar i intresseföretag
---------------	---

Företagets namn	Organisations-nummer	Säte	Antal aktier/andelar	Kapitalandel, %	Eget kapital 2018	Resultat 2018	Bokförda värde	Verkligt värde
FAB S-Holt i Kista	556678-4715	Stockholm	499	49,9	1	0	0	0
Totalt 31 december 2018					1	0	0	0
Totalt 31 december 2017					1	1	0	0

Samtliga aktier och andelar är onoterade.

Bedömning har gjorts att innehaven i intressebolagen inte är av väsentlig betydelse för moderbolaget.

Sammanlagda belopp för intresseföretag	Intäkter	Resultat	Tillgångar	Skulder	Eget kapital	Verkligt värde
2018-12-31	-	0	1	-	1	0
2017-12-31	-	1	1	-	1	0

Anskaffningsvärde	2018-12-31	2017-12-31
Ingående balans	0	220
Tillkommande och avgående tillgångar	0	-220
Utgående balans	0	0

Not 17	Aktier och andelar
---------------	---------------------------

	2018-12-31	2017-12-31
Noterade aktier och andelar	16 252	18 778
Onoterade aktier och andelar	7 749	6 664
Summa	24 001	25 442
Anskaffningsvärde	16 253	17 292
Totalt bokfört värde	24 001	25 442
Avgår till tillgångar för villkorad återbäring	-2 722	-3 651
Totalt	21 279	21 791

Not 18	Obligationer och andra räntebärande värdepapper
---------------	--

	2018-12-31	2017-12-31
Emittent		
Svenska staten	6 124	6 437
Svenska bostadsinstitut	26 906	25 304
Övriga svenska emittenter	16 619	18 276
Utländska stater	4 618	4 360
Övriga utländska emittenter	23 285	25 836
Summa	77 552	80 214
Upplupet anskaffningsvärde	70 162	72 565
Marknadsstatus		
Noterade värdepapper	75 463	78 694
Onoterade värdepapper	2 089	1 520
Summa	77 552	80 214
Bokförda värden jämfört med nominellt belopp		
Summa överstigande belopp	6 074	6 431
Summa understigande belopp	-169	-79
Totalt bokfört värde	77 552	80 214
Avgår till tillgångar för villkorad återbäring	-908	-1 421
Totalt	76 644	78 793

Not 19		Derivat			
	Bokförda värden		Nominellt belopp		
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31	
Derivatinstrument med positiva värden eller värde noll					
Aktierelaterade	2	-	0	-	
Ränterelaterade	5 199	5 297	42 140	44 488	
Valutarelaterade	484	540	32 230	35 905	
Summa	5 685	5 837	74 370	80 393	
Derivatinstrument med negativa värden					
Aktierelaterade	11	1	0	0	
Ränterelaterade	3 621	3 727	14 470	17 484	
Valutarelaterade	196	76	7 881	-1 726	
Summa	3 828	3 804	22 351	15 758	
Totalt bokfört värde för derivatinstrument med positiva värden	5 685	5 837			
Avgår till tillgångar för villkorad återbäring	-19	-71			
Totalt	5 666	5 766			

Not 20		Upplysning om kvittning			
---------------	--	--------------------------------	--	--	--

Tabellen visar finansiella instrument som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettningsavtal eller liknande avtal, tillsammans med relaterade säkerheter. Bolaget har ISDA- och CSA-avtal med samtliga derivatmotparter vilket innebär att samtliga exponeringar täcks av dessa typer av avtal. Avtalen ger parterna en rätt att kvitta skulder mot fordringar i händelse av betalningsinställelse eller insolvens. Nettobeloppet utgörs av de belopp som i händelse av betalningsinställelse eller insolvens skulle erhållas om beloppet är en tillgång, eller betalas, om beloppet är en skuld.

Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal						
2018-12-31	Bruttobelopp	Kvittade i balansräkningen	Nettobelopp i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen		Nettobelopp
				Ramavtal om nettningsavtal	Säkerheter Erhållna (-) / Ställda (+)	
Tillgångar						
Derivat	5 685	-	5 685	-2 671	-2 648	366
Skulder						
Derivat	-3 828	-	-3 828	2 671	1 350	193
Totalt	1 857	-	1 857	0	-1 298	559

Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal						
2017-12-31	Bruttobelopp	Kvittade i balansräkningen	Nettobelopp i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen		Nettobelopp
				Ramavtal om nettningsavtal	Säkerheter Erhållna (-) / Ställda (+)	
Tillgångar						
Derivat	5 836	-	5 836	-2 004	-2 923	909
Skulder						
Derivat	-3 804	-	-3 804	2 004	1 134	-666
Totalt	2 032	-	2 032	0	-1 789	243

Not 21		Tillgångar och avsättningar för villkorad återbäring	
	2018-12-31	2017-12-31	
Ingående balans	5 869	4 810	
Värdeförändring	-1 882	1 059	
Utgående balans	3 987	5 869	

Förändring av avsättning redovisas i Resultaträkningen på raden Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk. Värdeförändringen på tillgångssidan redovisas i Resultaträkningen och ingår i raderna Kapitalavkastning, intäkter respektive kostnader samt Realiserade vinster och Realiserade förluster.

Not 22		Övriga fordringar	
	2018-12-31	2017-12-31	
Forordningar på Länsförsäkringar AB-koncernen	38	49	
Ej likvidavräknade försäljningar av placeringstillgångar	1 351	1 134	
Övriga fordringar	10	34	
Summa	1 399	1 217	

Övergången från IAS 39 till IFRS 9 innebär att reservering för kreditförluster för övriga fordringar gjordes om 0 Mkr per 2018-01-01. Reserveringen uppgår per 2018-12-31 till 0 Mkr. Samtliga exponeringar ligger i stadie 1.

Not 23 Förutbetalda anskaffningskostnader		
	2018-12-31	2017-12-31
Försäkringsavtal		
Ingående balans	102	143
Under året aktiverade kostnader	7	9
Årets avskrivningar enligt plan	-38	-50
Utgående balans	71	102

Not 24 Aktiekapital		
	2018-12-31	2017-12-31
Antal emitterade och betalda aktier	8 000	8 000
Kvotvärde per aktie, kronor	1 000	1 000
Antal utestående aktier	8 000	8 000

Bolaget kan enligt gällande bolagsordning inte lämna någon utdelning. Förändringar i eget kapital jämfört med föregående års balansräkning redovisas i rapport över förändringar i eget kapital.

Not 25 Livförsäkringsavsättning		
	2018-12-31	2017-12-31
Ingående balans	82 140	85 192
Inbetalningar	1 026	1 023
Utbetalningar	-4 835	-5 123
Beräknade kostnadsuttag ¹⁾	-393	-406
Kapitalavkastning tillförd livförsäkringsavsättning	-358	-472
Förändring i avsättning på grund av ändrat ränteantagande	2 395	1 883
Dödlighetsresultat	-40	-29
Skattekostnadsuttag livförsäkringsavsättning	-95	-72
Förändring p.g.a. grundändring till Nya Trad	-123	-441
Justering av LA (Riskmarginal)	205	28
Ny metod för framtida driftskostnader	-	685
Andra förändringar ²⁾	-910	-128
Utgående balans	79 012	82 140

¹⁾ Varav kostnadsuttag för kapitalförvaltning -129 (-133). Infördes under 2016.

²⁾ I andra förändringar är de största ingående posterna för 2018 dels förändringar p.g.a. interna flyttar till Nya Trad -206 mkr, dels ändring av framtida antaganden å -605 mkr, varav största posten avser framtida provisioner å -279 mkr.

För livförsäkringsavsättningar och avsättning för sjukräntor med fast belopp används den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan. Den är framtagen för att motsvara riskfria räntesatser för relevanta durationer och baseras på marknadsnoteringar för svenska swapräntor. Därtill finns ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,05%. För indexerade sjukräntor används en räntekurva för break-even inflation, beräknad som nominell ränta minus real ränta för statsobligationer.

Not 26 Avsättning för oreglerade skador					
	Fastställda skador	Icke Fastställda skador	Avsättning för skadeliv och sjukräntor	Totalt 2018-12-31	Totalt 2017-12-31
Ingående balans	58	195	1 904	2 157	2 216
Förändring	-0	-13	-293	-306	-59
Utgående balans	58	182	1 611	1 851	2 157

Not 27 Skulder avseende direkt försäkring		
	2018-12-31	2017-12-31
Skulder till försäkringstagare	137	156
Skulder till försäkringsmäklare	-4	9
Summa	133	165

Not 28 Övriga skulder		
	2018-12-31	2017-12-31
Skulder till koncernföretag	44	58
Skulder till Länsförsäkringar AB-koncernen	108	103
Ej likvidavräknade köp av placeringstillgångar	2 648	2 923
Övriga skulder	212	154
Summa	3 012	3 238

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat			Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Egetkapital-instrument	Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	Skuldinstrument värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	Egetkapital-instrument		
2018-12-31							
Tillgångar							
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	3 056	-	-	-	-	3 056	3 056
Aktier och andelar	23 994 ¹⁾	-	-	-	7	24 001	24 001
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	77 552 ¹⁾	-	-	-	-	77 552	77 552
Derivat	5 684 ¹⁾	-	-	-	-	5 684	5 684
Tillgångar för villkorad återbäring	3 987	-	-	-	-	3 987	3 987
Övriga fordringar	-	-	1 399	-	-	1 399	1 399
Kassa och bank	-	-	3 978	-	-	3 978	3 978
Summa	114 273		5 377		7	119 657	119 657

	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Skulder				
Derivat	3 628	-	3 628	3 628
Övriga skulder	-	2 868	2 868	2 868
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	173	173	173
Summa	3 628	3 041	6 669	6 669

Det redovisade värdet på tillgångar klassificerade som Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde samt skulder klassificerade som Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde utgörs av en rimlig approximation av verkligt värde utifrån tillgångarnas och skuldernas anskaffningsvärden då dessa tillgångar och skulder har korta löptider.

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar och kundfordringar			
2017-12-31						
Tillgångar						
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	3 128	-	-	-	3 128	3 128
Aktier och andelar	25 442 ¹⁾	-	-	-	25 442	25 442
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	80 214 ¹⁾	-	-	-	80 214	80 214
Derivat	-	5 837 ¹⁾	-	-	5 837	5 837
Tillgångar för villkorad återbäring	-	-	-	-	-	5 869
Övriga fordringar	-	-	1 217	-	1 217	1 217
Kassa och bank	-	-	5 381	-	5 381	5 381
Summa	108 784	5 837	6 598		121 219	121 219

	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Finansiella skulder värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Andra finansiella skulder		
Skulder					
Derivat	-	3 804	-	3 804	3 804
Övriga skulder	-	-	3 239	3 239	3 239
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	-	189	189	189
Summa	-	3 804	3 428	7 232	7 232

Det verkliga värdet på tillgångar klassificerade som Lånefordringar och kundfordringar, samt skulder klassificerade som Andra finansiella skulder utgörs av en rimlig approximation av verkligt värde utifrån tillgångarnas och skuldernas anskaffningsvärden då dessa tillgångar och skulder har korta löptider.

¹⁾ Inklusive belopp som i balansräkningen redovisas som tillgångar för villkorad återbäring.

Not 30 Värderingsmetoder för verkligt värde

I tabellen framgår finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i rapport över finansiell ställning utifrån använda värderingsmetoder där:

Nivå 1 avser värden som fastställs från noterade kurser på en aktiv marknad.

Nivå 2 avser värden som fastställs genom beräknade värden på observerbara marknadsnoteringar.

Nivå 3 avser värden som bygger på egna antaganden och bedömningar.

2018-12-31	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde
Tillgångar				
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	3 056	-	-	3 056
Aktier och andelar	13 530	7	7 742	21 279
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	74 226	329	2 089	76 644
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	-	-
Derivat	18	5 648	-	5 666
Tillgångar för villkorad återbäring	3 969	18	-	3 987
Skulder				
Derivat	12	3 816	-	3 828

2017-12-31	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde
Tillgångar				
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	2 993	135	-	3 128
Aktier och andelar	15 127	7	6 657	21 791
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	77 089	184	1 520	78 793
Derivat	15	5 751	-	5 766
Tillgångar för villkorad återbäring	5 799	70	-	5 869
Skulder				
Derivat	6	3 798	-	3 804

Det gjordes inte några väsentliga överföringar mellan nivå 1 och nivå 2 under 2018, och inte heller under 2017. Under 2018 och under 2017 förekom inte några överföringar från nivå 3.

Aktier och andelar i nivå 3 värderas till eget kapital per aktie utifrån senaste bolagsrapport. Avlistade bolag på obestånd värderas till noll, om annan notering inte kan hittas.

Innehav i Private Equityfonder vilka klassificeras som aktier i nivå 3, värderas externt av respektive fonds förvaltare. Värdering i respektive fond baseras på värdering av fondens innehav i portföljbolag. Värderingen av de underliggande portföljbolagen baseras på systematisk jämförelse med marknadsnoterade jämförbara bolag eller till ett värde baserat på en aktuell tredjeparts transaktion. I vissa fall är värderingarna baserade på diskonterade kassaflöden eller metoder baserade på andra icke observerbara data. Värderingen görs i enlighet med branschpraxis som till exempel International Private Equity and Venture Capital Valuation. Guidelines som stöds av många branschorganisationer såsom till exempel EVCA (European Venture Capital Association).

Obligationer och andra räntebärande värdepapper vilka ej är noterade på en aktiv marknad utgörs av räntebärande onoterade lån, dessa värderas genom användande av icke observerbara marknadsdata och klassificeras i värderingsnivå 3. Värderingen görs av externa förvaltare utifrån vedertagna värderingsmodeller vilka innebär att de underliggande innehav som utställaren av lånet innehar värderas utifrån relevanta observerbara marknadspriser då sådana finns samt för innehav vilka marknadspriser ej finns att tillgå till ett verkligt värde som motsvaras av anskaffningsvärdet justerat för eventuella nedskrivningar.

Vinster och förluster redovisas i resultaträkningen under Kapitalavkastning, intäkter respektive kostnader. För upplysningar om fastställande av verkligt värde samt värderingstekniker och indata, se not 1 Redovisningsprinciper.

Förändring nivå 3

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Totalt
Öppningsbalans 2017-01-01	5 186	1 371	6 557
Förvärv	1 757	278	2 035
Avyttringar	-137	-101	-239
Redovisat i årets resultat	-149	-27	-175
Utgående balans 2017-12-31	6 657	1 520	8 178
Öppningsbalans 2018-01-01	6 657	1 520	8 178
Förvärv	454	593	1 047
Avyttringar	-55	-14	-69
Redovisat i årets resultat	686	-10	676
Utgående balans 2018-12-31	7 742	2 089	9 831

Länsförsäkringar Liv har börjat tillämpa IFRS 9 Finansiella instrument från och med 1 januari 2018. Ändringar i redovisningsprinciper hänförliga till införandet av IFRS 9 framgår i not 1 Redovisningsprinciper.

Klassificering av finansiella tillgångar och skulder enligt IFRS 9

Mkr	Bokfört värde 2018-01-01	Kategori enligt IAS 39	Kategori enligt IFRS 9
Tillgångar			
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	3 128	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Verkligt värde via resultatet
Aktier och andelar	25 442		
Varav aktier och andelar av strategisk karaktär	7	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Verkligt värde via övrigt totalresultat
Varav övriga aktier och andelar	25 435	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Verkligt värde via resultatet
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	80 214	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Verkligt värde via resultatet
Derivat	5 837	Innehav för handelsändamål	Verkligt värde via resultatet
Övriga fordringar	1 217	Lånefordringar och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde
Kassa och bank	5 381	Lånefordringar och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde
Summa tillgångar	121 219		
Skulder			
Derivat	3 804	Innehav för handelsändamål	Verkligt värde via resultatet
Övriga skulder	3 239	Andra finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	189	Andra finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde
Summa skulder	7 232		

Förväntade kreditförluster redovisas på posterna Kassa och bank och Övriga fordringar värderade till upplupet anskaffningsvärde och ackumulerade reserveringar uppgår till noll eller nära noll.

Not 32 Återvinningstidpunkter

	2018		2017	
	Högst 1 år	Längre än 1 år	Högst 1 år	Längre än 1 år
Tillgångar				
Aktier och andelar i koncernföretag	-	30	-	30
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	351	2 705	960	2 168
Aktier och andelar i intresseföretag	-	-	-	-
Aktier och andelar	-	21 279	-	21 791
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	6 668	69 976	7 915	70 878
Derivat	5 666	-	5 766	-
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	-	-
Tillgångar för villkorad återbäring	194	3 793	173	5 696
Återförsäkrarens andel av avsättning för oreglerade skador	84	313	144	328
Övriga fordringar	1 399	-	1 217	-
Materiella tillgångar	-	1	-	2
Aktuell skattefordran	-	-	39	-
Likvida medel	3 978	-	5 381	-
Förutbetalda anskaffningskostnader	38	33	50	52
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1	-	3	-
Summa	18 379	98 130	21 648	100 945
Skulder				
Livförsäkringsavsättning	5 079	73 933	5 314	76 826
Avsättning för oreglerade skador	349	1 502	372	1 785
Villkorad återbäring	194	3 793	173	5 696
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	-	23	-	22
Övriga avsättningar	7	-	7	47
Depåer från återförsäkrare	84	313	144	328
Skulder avseende direktförsäkring	133	-	165	-
Skulder avseende återförsäkring	33	-	8	-
Derivat	3 828	-	3 804	-
Övriga skulder	3 012	-	3 238	-
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	183	-	189	-
Summa	12 902	79 564	13 414	84 704

Not 33 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser

	2018-12-31	2017-12-31
För egna skulder ställda säkerheter		
Registerförda tillgångar för försäkringstekniska avsättningar:	84 453	89 694
Summa	84 453	89 694
¹⁾ Tillgångar ställda till förmån för försäkringstagarna för att täcka försäkringstekniska avsättningar enligt 6 kap 11§ försäkringsrörelselagen. Det som tas upp som ställda säkerheter motsvarar den försäkringstekniska skulden efter avdrag för återförsäkrarens andel. Samtliga tillgångar upptagna i förmånsregistret uppgår till 108 017 (114 480) Mkr		
Övriga ställda pantar	3	3
Summa	3	3
	2018-12-31	2017-12-31
Eventalförpliktelser		
Delägare i Fastighets KB Automobilpalatset	14	27
Summa	14	27
Åtaganden		
Återstående belopp att investera i placeringstillgångar	4 391	3 591

Organisation

Länsförsäkringar Liv är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar AB som i sin tur ägs av 23 kundägda länsförsäkringsbolag.

Gemensam verksamhet bedrivs i Länsförsäkringar AB-koncernen som bland annat tillhandahåller service till Länsförsäkringar Liv. Detta avser bland annat utveckling, underhåll, tjänster såsom ekonomi, juridik, livadministration, kapitalförvaltning, riskkontroll, compliance, säkerhet, personal, kommunikation samt drift, förvaltning och utveckling av gemensamma IT-system. Organisationen innebär att det förekommer ett stort antal löpande transaktioner och enstaka transaktioner av engångskaraktär mellan bolag inom länsförsäkringsgruppen.

Närstående juridiska personer och närståendekretsen

Verksamheten i Länsförsäkringar Liv bedrivs enligt ömsesidiga principer. Detta innebär att någon vinstutdelning inte får ske till aktieägarna.

Som närstående juridiska personer definieras samtliga bolag inom Länsförsäkringar AB-koncernen samt länsförsäkringsbolagen och socken- och häradsbolagen. Nämda bolag utgör tillsammans länsförsäkringsgruppen. Närstående nyckelpersoner är styrelseledamöter och ledande befattningshavare och nära familjemedlemmar till dessa personer och av dem ägda bolag.

Ersättningar till styrelse och ledningspersoner i Länsförsäkringar Liv framgår av not 10 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar. I övrigt förekommer inga transaktioner mellan dessa personer eller deras närstående utöver normala kundtransaktioner.

Riktlinjer för hantering av intressekonflikter

Det är viktigt att det finns väl fungerande system som förhindrar förtäckt vinstutdelning eller annan otillåten kapitalanvändning, samtidigt som försäkringstagarnas intressen av att ta del av stordrifts- och andra fördelar av att ingå i en koncern tillvaratas. Länsförsäkringar Livs styrelse har fastställt riktlinjer om hantering av intressekonflikter som syftar till att fungera som ett verktyg för att främja bolagsintern kontroll.

Själukostnadsprincipen

Prissättningen för serviceverksamheten inom länsförsäkringar baseras på direkta och indirekta kostnader. En prislista fastställs i samband med målsättningsprocessen. Totalt sett syftar prissättningen till att fördela kostnaderna inom länsförsäkringsgruppen utifrån förbrukning. Gemensamma utvecklingsprojekt och gemensam service är kollektivt finansierade och faktureras utifrån beslutad fördelningsnyckel.

Prissättningen och kostnadsfördelningen av tjänster inom bland annat utveckling och underhåll av generella IT-system och andra servicetjänster är för närvarande indelade i grupperna bastjänster (till exempel kostnader för hyror, arbetsplatser och gemensamma funktioner), obligatoriska tjänster (till exempel gemensam utveckling och IT) och individuell service. Gemensamt för dessa är att kostnader så långt som möjligt fördelas utifrån en bedömning av faktiskt utnyttjande.

Bastjänster omfattar det basutbud av tjänster som Länsförsäkringar AB tillhandahåller till Länsförsäkringar Liv genom de koncerngemensamma enheterna. Koncernoverhead benämns de kostnader som utgörs av Länsförsäkringar AB:s verkställande direktör och dennes staber samt de kostnader som direkt beror av att Länsförsäkringar AB med dotterbolag är en koncern. De obligatoriska tjänsterna omfattar bland annat gemensam utveckling och service, underhåll och utveckling av det gemensamma varumärket samt förvaltning och drift av gruppens gemensamma IT-system som tillhandahålls av Länsförsäkringar AB. Därtill finns en prislista för individuell service som exempelvis projektledning. Med individuell service avses tjänster som är styckeprissatta och som Länsförsäkringar Liv vid behov kan välja att köpa från Länsförsäkringar AB.

Priser och kostnadsfördelning inom Länsförsäkringar AB-koncernen bereds på bilaterala möten mellan köpare och säljare och i den gemensamma företagsledningen som verkställande direktören för Länsförsäkringar Liv ingår i. Styrelsen för Länsförsäkringar Liv beslutar därefter om prislista och kostnadsfördelning för det kommande året i samband med den årliga affärsplaneringen.

Beslutsordning

Transaktionerna grundas på skriftliga avtal av marknadsmässig standard och villkor. Beslutsunderlag inför ett nytt avtal med närstående juridiska personer ska vara skriftliga och innehålla en bedömning av risken för intressekonflikter. Beslutsunderlaget ska bland annat innehålla en kortfattad behovs- och konsekvensanalys samt vem som tagit initiativ till transaktionen.

Det finns uppdragsavtal som reglerar de uppdrag som Länsförsäkringar Liv har uppdragit åt Länsförsäkringar AB eller annan närstående att utföra. I uppdragsavtalen framgår också hur styrning och planering av den utlagda verksamheten ska ske. Till uppdragsavtalen finns specifikationer som beskriver respektive uppdrags tjänsteinnehåll, service-nivå och utförande.

Uppföljning

Uppföljning av kostnadsfördelning sker månadsvis. Rapportering av den totala kostnaden samt av interna kostnader sker till Länsförsäkringar Liv styrelse och företagsledningen.

Principerna dokumenteras i ekonomihandboken och priser för köpta tjänster publiceras på Länsförsäkringars intranät.

Länsförsäkringar Livs transaktioner med närstående

I nedanstående avsnitt lämnas en redogörelse över de väsentliga närstående transaktioner som förekommit under 2018.

1) IT-tjänster och produkter från Länsförsäkringar AB

Länsförsäkringar AB tillhandahåller IT-tjänster och produkter enligt ramavtal sedan 2004. Prissättningen baseras på en kostnadsfördelningsprincip. Kostnader för gemensam finansiell infrastruktur fördelas enligt olika nycklar beroende på tjänst för att ge en så rättvisande bild som möjligt. Ramavtalet gäller tills vidare med 12 månaders uppsägningstid.

2) Service och utveckling från Länsförsäkringar AB

En närmare beskrivning av prissättning och organisation för dessa tjänster finns i ovanstående avsnitt om regler för interna transaktioner av löpande karaktär.

Obligatoriska tjänster inom länsförsäkringsgruppen

Kostnaderna för de obligatoriska tjänsterna inom Länsförsäkringar AB-koncernen fördelas på de tre kärnaffärerna Sak, Liv och Bank. De totala driftskostnaderna används som fördelningsgrund mellan kärnaffärerna där ingen tydlig kostnadsdrivare kan identifieras.

Individuell service inom länsförsäkringsgruppen

Priserna för individuell service är satta så att de ska avspegla förbrukningen av varan eller tjänsten och fakturering sker enligt överenskommelse med kunden.

Basservice inom Länsförsäkringar AB-koncernen

Servicecenter och varje koncerngemensam enhet som tillhandahåller basservice inom Länsförsäkringar AB-koncernen upprättar årligen en dokumentation som utvisar vilka enheter som är motparter, vilka varor och tjänster som tillhandahålls, innehåll, service-nivå, priskonstruktion och prisnivå. Detta avser till exempel tjänster som IT, lokalhyra och kapitalförvaltning. Länsförsäkringar Liv hyr lokaler av Länsförsäkringar AB och betalar för det en marknadsmässig hyra.

Kostnader för koncernoverhead

Kostnaderna för koncernoverhead fördelas mellan enheterna inom Länsförsäkringar AB-koncernen. För koncernoverhead ska det årligen upprättas ett dokument som anger vad kostnaderna avser, det vill säga vilka tjänster och aktiviteter som utförs och av vilken vd-stab/funktion samt hur dessa kostnader fördelas mellan affärsenheter med flera.

3) Obligationer i Länsförsäkringar Hypotek AB

Länsförsäkringar Liv äger noterade obligationer emitterade av Länsförsäkringar Hypotek AB med ett verkligt värde om 2 940 (2 730) Mkr.

4) Länsförsäkringsbolagens distributionsersättning

Länsförsäkringar Liv betalar ersättning till länsförsäkringsbolagen för kundvård baserad på kapital under förvaltning (Nya Trad), inbetalda premier samt för omställning från traditionell förvaltning till förvaltning i Nya Trad. Ersättningsnivåerna regleras genom avtal.

5) Servicetjänster mellan Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar Fondliv

Länsförsäkringar Liv köper administrativa tjänster av Länsförsäkringar Fondliv. Servicetjänsterna regleras genom avtal. Prissättningen utgår från en kostnadsfördelningsprincip och är sedan 2014 ett fast pris per försäkring. Avtalet förlängs med ett år i taget så länge avtalet inte sägs upp av parterna. Tjänsterna avser främst livadministration, IT-förvaltning, administration av riskaffären samt riskbedömning och skadereglering.

6) Kapitalförvaltning inom Länsförsäkringar AB och hos externa förvaltare

På uppdrag av Länsförsäkringar Liv förvaltar Länsförsäkringar AB placeringstillgångar genom sin avdelning för kapitalförvaltning och ett antal externa förvaltare. För förvaltningen betalar Länsförsäkringar Liv ersättning i förhållande till sin andel av kapitalförvaltningsavdelningens faktiska driftskostnad. Ersättningen beräknas till vid varje tidpunkt gällande självcostnadspris enligt beslutade ekonomistyrningsprinciper inom Länsförsäkringar AB-koncernen. För den externa förvaltningen betalar bolagen ersättning med motsvarande belopp och vid samma tidpunkter som Länsförsäkringar AB betalar ersättning till de externa förvaltarna. En del av den externa förvaltningen av de traditio-

nella portföljerna och i Nya Världen består av fonder via Länsförsäkringar Fondförvaltning AB. Denna andel (av totalt investerat via fonder) uppgick till årsskiftet för Nya Trad till 63 procent. Gamla Trad 29 procent och för Nya Världen till 92 procent. Ersättningen till Länsförsäkringar Fondförvaltning AB är marknadsmässig. Avtalet med Länsförsäkringar AB gäller tills vidare med 12 månaders uppsägningstid.

7) Förvaltningsersättning från Länsförsäkringar Fondförvaltning AB

Länsförsäkringar Fondförvaltning tillhandahåller förvaltningsersättning för hantering av Nya Världenprodukter samt Gamla Trad och Nya Trad. Samarbetsavtalet gäller tills vidare med en månads uppsägningstid.

8) Tjänstepensioner till anställda inom länsförsäkringsgruppen

Länsförsäkringar Liv tillhandahåller tjänstepensioner till anställda inom länsförsäkringsgruppen. Dessa pensionsförmåner grundar sig på avtal på den svenska arbetsmarknaden och premierna är marknadsmässiga.

9) Obligationer och förlagslån i Länsförsäkringar Bank AB

Länsförsäkringar Liv äger noterade obligationer emitterade av Länsförsäkringar Bank AB med ett verkligt värde om 116 (398) Mkr

10) Samarbete med Länsförsäkringar Sak averseende upphandling av katastrofåterförsäkring:

Länsförsäkringar Liv har uppdragit åt Länsförsäkringar Sak, avdelning Återförsäkring, att ansvara för upphandling och administration av icke-proportionell återförsäkring av kata-

strofrisker. Samarbetet innebär att parterna delar återförsäkringskydd. Premien uppgick till 1,0 (1,3) Mkr. Inga katastrofskador inträffade under året.

11) Överenskommelse med Länsförsäkringar Fondliv och Länsförsäkringar AB om ersättning vid överföring av kapital, i samband med att kunder flyttar försäkringar, mellan bolagen:

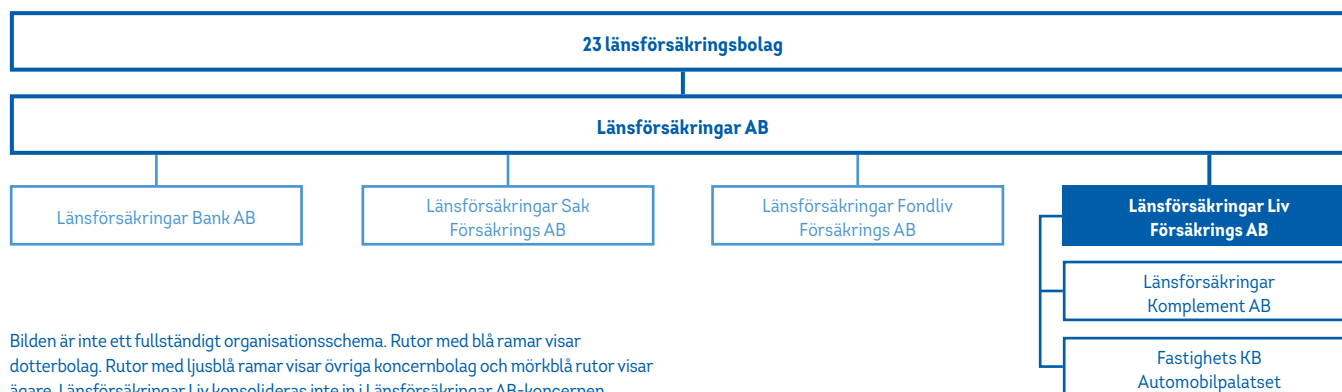
Idag sker premieflöden mellan Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar Fondliv vid byte av förvaltningsform. Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar Fondliv har överenskommit om att bolagen ska kompensera varandra på affärsmässig grund för kostnader som uppstår vid flytt av försäkringskapital mellan bolagen. Ersättningen ska ligga på en nivå som motsvarar vid var tid gällande flyttavgifter vid extern flytt från respektive part. Avräkning ska ske kvartalsvis enligt separat redovisning mellan parterna.

Därutöver har under 2018 en ersättning om 50 Mkr utgått från Länsförsäkringar AB som kompensation för överflyttat kapital från Länsförsäkringar Liv till Länsförsäkringar Fondliv. Ersättningen baseras på ett avtal från 2011 undertecknat i samband med försäljningen av Länsförsäkringar Fondliv.

12) Avtal averseende vissa AML-tjänster med Länsförsäkringar Bank AB:

Länsförsäkringar Bank AB tillhandahåller vissa tjänster gällande åtgärder för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsförsäkringar Liv betalar ersättning enligt en kostnadsfördelningsprincip vilken fastställs av båda bolagens styrelser. Kostnader för AML-tjänster har under 2018 fakturerats via Länsförsäkringar Fondliv och Länsförsäkringar AB.

Organisationsstruktur

Bilden är inte ett fullständigt organisationsschema. Rutor med blå ramar visar dotterbolag. Rutor med ljusblå ramar visar övriga koncernbolag och mörkblå rutor visar ägare. Länsförsäkringar Liv konsolideras inte in i Länsförsäkringar AB-koncernen.

I tabellerna nedan åskådliggörs de väsentliga närstående transaktioner mellan bolag inom Länsförsäkringar Liv och närstående juridiska personer till koncernen som redogjorts för ovan. Alla belopp anges i Mkr.

Transaktioner mellan Länsförsäkringar Liv och närstående bolag

Karaktär	Motpart	2018		2017		Hänvisning
		Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	
IT-tjänster och produkter	Länsförsäkringar AB	-	42	-	33	1
Service och utveckling, varav	Länsförsäkringar AB	-	84	-	89	2,11
- Individuell service		-	12	-	12	
- Obligatoriska tjänster		-	12	-	14	
- Basservice		-	49	-	51	
- Koncernoverhead		-	11	-	12	
Ränta	Länsförsäkringar Hypotek AB	23	-	20	-	3
Distributionsersättning inkl. ersättning kapital	23 länsförsäkringsbolag	-	86	-	110	4
Service-tjänster	Länsförsäkringar Fondliv AB	3	136	5	159	5
Kapitalförvaltning	Länsförsäkringar AB	-	99	-	110	6
Förvaltningsersättning	Länsförsäkringar Fondförvaltning AB	22	-	30	-	7
Tjänstepensionspremier till anställda inom länsförsäkringsgruppen	Länsförsäkringsgruppen	26	-	44	-	9
Ränta	Länsförsäkringar Bank AB	1	-	1	-	9
Katastrofåterförsäkring	Länsförsäkringar Sak AB	-	-	-	2	10
Kompensation vid flytt av kapital	Länsförsäkringar Fondliv AB	2	-	4	-	11
Summa		77	444	109	522	

Not 34 Upplysningar om transaktioner med närstående med mera, forts.

Transaktioner mellan Länsförsäkringar Liv och dess dotterbolag

Karaktär	Motpart	2018		2017	
		Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader
IT-tjänster och produkter	Länsförsäkringar Liv ABs dotterbolag	-	-	1	0
Summa		-	-	1	0

Fordran och skuld närstående

Motpart	2018-12-31		2017-12-31	
	Fordran	Skuld	Fordran	Skuld
Länsförsäkringar Hypotek AB	2 940	-	2 575	-
Länsförsäkringar Bank AB	116	-	398	-
Länsförsäkringar AB	35	18	164	21
Länsförsäkringar Fondliv AB	7	88	44	81
Länsförsäkringar Fondförvaltning AB	2	-	2	-
Länsförsäkringsbolag	-	13	-	9
Länsförsäkringar Sak AB	-	2	-	1
Fastighets KB Automobilpalatset	-	44	-	58
Summa	3 100	165	3 183	170

Not 35 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

Nya antaganden om långsiktig diskonteringsränta: Den diskonteringsräntekurva som används vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar, vad gäller längre löptider, baseras på ett antagande om en långsiktig jämnviktsränta (UFR). Beräkningen av långa försäkringstekniska avsättningar för såväl redovisningsändamål enligt IFRS som för solvensberäkning enligt Solvens II utgår från denna långsiktiga jämnviktsränta. Reglerna för fastställande av den långsiktiga jämnviktsräntan enligt Solvens II har uppdaterats varpå den långsiktiga räntan sänkts med 0,15 procent per den 1 januari 2019. Räntesänkningen kommer att öka de försäkringstekniska skulderna enligt IFRS såväl som enligt Solvens II med cirka 320 Mkr.

Ny vd för Länsförsäkringar Liv. Den 1 maj 2019 avgår Jörgen Svensson i enlighet med avtal som vd för Länsförsäkringar Liv. Till ny vd har styrelsen utsett Jakob Carlsson, nuvarande CFO och vice vd för bolaget. Jakob Carlsson har arbetat inom Länsförsäkringar i 10 år varav de senaste 8 åren i sin nuvarande roll som CFO för Länsförsäkringar Liv.

Not 36 Förslag till vinstdisposition

Förslag till dispositioner enligt nedan samt fastställande av resultaträkningen och balansräkningen avses att läggas fram vid årsstämman i maj 2019.

Den för år 2018 redovisade vinsten uppgår till 609 032 192 kronor.

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att årets resultat disponeras enligt följande, kronor:

Årets resultat

Summa	609 032 192
--------------	--------------------

Av ovanstående netto föreslås uttag ur (-) respektive avsättning till (+) konsolideringsfonden med följande fördelning, kronor.

Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring	266 769 660
Tjänsteanknuten sjukförsäkring och premiebefrielseförsäkring	186 250 421
Individuell traditionell livförsäkring	77 713 189
Ouppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring samt premiebefrielseförsäkring	71 247 833
Sjuk och olycksfall	7 051 089
Summa	609 032 192

Styrelsen föreslår bolagsstämman att bemyndiga styrelsen att med avseende på verksamhetsåret 2019 använda upp till 1 200 Mkr av konsolideringsfondens medel för slutlig tilldelning till försäkringstagarna i samband med utbetalning av pension och annan försäkringsersättning, överföring av försäkringskapital (flytt) och återköp. Därtill föreslås att bolagsstämman bemyndigar styrelsen att rabattera premier för vissa riskprodukter, med effekten att konsolideringsfonden reduceras med upp till 300 Mkr under 2019.

Företagets resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman i maj 2019.

Stockholm den 6 mars 2019

Sten Dunér
Styrelseordförande

Anna Söderblom
Styrelseledamot, vice ordförande

Mats Andersson
Styrelseledamot

Fredrik Bergström
Styrelseledamot

Eric Grimlund
Styrelseledamot

Henrik Perlmutter
Styrelseledamot

Örjan Söderberg
Styrelseledamot

Olof Wogén
Styrelseledamot

Marie-Louise Zetterström
Styrelseledamot

Bitte Franzén Molander
Arbetsagarrepresentant

Kristina Padel Roström
Arbetsagarrepresentant

Jörgen Svensson
Verkställande direktör

Min revisionsberättelse har lämnats den 6 mars 2019
KPMG AB

Gunilla Wernelind
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ), org. nr 516401-6627

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) för år 2018 med undantag för hållbarhetsrapporten på sidorna 7–11. Bolagets årsredovisning ingår på sidorna 4–48.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ)s finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Mina uttalanden omfattar inte hållbarhetsrapporten på sidorna 7–11. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Mina uttalanden i denna rapport om årsredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till revisionskottet i enlighet med revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på min bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt min professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i mitt ställningstagande till, årsredovisningen som helhet, men jag gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Försäkringstekniska avsättningar

Se not 25 och 26 och redovisningsprinciper på sid 25 i årsredovisningen för detaljerade upplysningar och beskrivning av området.

Beskrivning av området

Bolagets försäkringstekniska avsättning uppgår till 80 863 MSEK per 31 december 2018, vilket motsvarar 69 procent av bolagets totala tillgångar.

Detta är ett område som innefattar betydande bedömningar.

Livförsäkringsavsättningar motsvarar kapitalvärdet av de garanterade förpliktelserna enligt löpande försäkringsavtal efter avdrag för kapitalvärdet av framtida avtalade premiebetalningar.

Avsättningarna beräknas enligt vedertagna aktuariella metoder. Beräkningarna bygger på antaganden om bland annat ränta, dödlighet, skatt och driftskostnader.

Avsättningen för oreglerade skador omfattar fyra olika avsättningar: avsättning för sjukräntor, rapporterade skador, icke rapporterade skador och en skadebehandlingsreserv. Viktiga antaganden är sjuklighet och avvecklingstid.

Hur området har beaktats i revisionen

Vi har bedömt tillämpade antaganden i de aktuariella metoderna som används vid beräkning av livförsäkringsavsättningar och avsättningen för oreglerade skador.

Vi har jämfört värderingsantagandena med bolagets egna utredningar, myndighetskrav och branschsiffror.

Vi har använt våra interna specialister på aktuariella frågor för att utmana de metoder och antaganden som använts vid beräkningarna av kassaflöden och värdering av avsättningarna. Vidare har vi via beräkningar kontrollerat att avsättningarna är rimliga jämfört med de förväntade avtalsenliga förpliktelserna eller mot våra egna kontrollberäkningar gällande avsättning för sjukräntor och okända skador.

Vi har stickprovvis testat kontroller i företagsledningens process för kontroll av indata, aktuariella beräkningar och att bokning görs korrekt i huvudbok.

Vi har också kontrollerat fullständigheten i de underliggande fakta och omständigheter som presenteras i upplysningarna i årsredovisningen och bedömt om informationen är tillräckligt omfattande för att förstå företagsledningens bedömningar.

Beskrivning av området

Bolagets finansiella instrument i nivå 2 och 3 uppgår till 15 833 MSEK per 31 december 2018, vilket motsvarar 15 procent av bolagets placeringstillgångar.

Värderingen av finansiella tillgångar som klassificeras i nivå 2 enligt IFRS värderingshierarki bygger på observerbara marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1. Eftersom representativa transaktioner för de aktuella tillgångarna endast finns i begränsad omfattning är det uppskattade värdet på tillgångarna svårbedömt.

Värderingen av finansiella tillgångar som klassificeras i nivå 3 enligt IFRS värderingshierarki innefattar betydande bedömningar av företagsledningen, eftersom de värderas baserat på indata som ej är observerbara av externa parter.

Bolagets tillgångar enligt ovan, utgörs av aktier och andelar samt obligationer och andra värdepapper.

Hur området har beaktats i revisionen

Vi har testat nyckelkontroller i värderingsprocessen, innefattande företagsledningens fastställande och godkännande av antaganden och metoder som använts i modellbaserade beräkningar, kontroller av kvalitet i data, förändringshantering avseende interna värderingsmodeller samt företagsledningens genomgång av värderingar utförda av externa specialister.

Vi har engagerat våra interna värderingsspecialister i syfte att utmana de metoder och antaganden som använts vid värderingen av onoterade finansiella tillgångar samt genomfört en oberoende kontrollvärdering.

Vi har bedömt metoderna i värderingsmodellerna mot branschpraxis och värderingsriktlinjer.

Vi har jämfört använda antaganden med lämpliga referensvärden och priskällor samt undersökt betydande avvikelser.

Vi har också kontrollerat fullständigheten i de underliggande fakta och omständigheter som presenteras i upplysningarna i årsredovisningen och bedömt om informationen är tillräckligt omfattande för att förstå företagsledningens bedömningar samt av tillämpade metoder.

Annan information än årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen finns på sidorna 1-3 och 7-11 samt 52-61 men innefattar inte årsredovisningen och min revisionsberättelse avseende denna.

Mitt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som

innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar jag och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Jag måste också förse styrelsen med ett uttalande om att jag har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka mitt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer jag vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Jag beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) för år 2018 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Mitt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed mitt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda

ersättningskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaper. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 7-11 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Min granskning har skett enligt FAR:s rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att min granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsssed i Sverige har. Jag anser att denna granskning ger mig tillräcklig grund för mitt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Gunilla Wernelind, Box 382, 101 27, Stockholm, utsågs till Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ)s revisor av bolagsstämman den 15 maj 2018. KPMG AB eller revisorer verksamma vid KPMG AB har varit bolagets revisor sedan 2000.

Stockholm den 6 mars 2019

Gunilla Wernelind
Auktoriserad revisor

Bolagsstyrningsrapport

Inledning

Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (Länsförsäkringar Liv) är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar AB som i sin tur ägs av 23 kundägda länsförsäkringsbolag och 16 socken- och häradsbolag. Verksamheten i Länsförsäkringar Liv bedrivs enligt ömsesidiga principer, vilket innebär att resultatet stannar hos kunderna och delas inte ut till ägaren.

Länsförsäkringar Liv följer Svensk kod för bolagsstyrning (Koden) i tillämpliga delar. Avvikelse sker huvudsakligen till följd av att Länsförsäkringar Liv inte är ett aktiemarknadsbolag. Huvudsakliga avvikelser från Kodens bestämmelser och förklaringar till detta redovisas under avsnittet Avvikelse från Koden på sidan 56.

Denna bolagsstyrningsrapport har inte granskats av bolagets revisorer.

Bolagsstyrning

Länsförsäkringar Liv utgör operativt affärsenhet Tradliv inom Länsförsäkringar AB-koncernen.

Länsförsäkringar AB har ett företagsstyrningssystem, vilket tar sin utgångspunkt från länsförsäkringsgruppens strategier, Länsförsäkringar AB:s uppdrag från ägarna, Länsförsäkringar AB:s långsiktiga inriktning och av Länsförsäkringar AB:s styrelse beslutade principer för styrning av Länsförsäkringar AB-koncernen. Den riskbaserade verksamhetsstyrningen utgör grunden i företagsstyrningssystemet.

Baserat på ovan angivna utgångspunkter utgörs företagsstyrningssystemet av organisationen, det interna regelverket och syste-

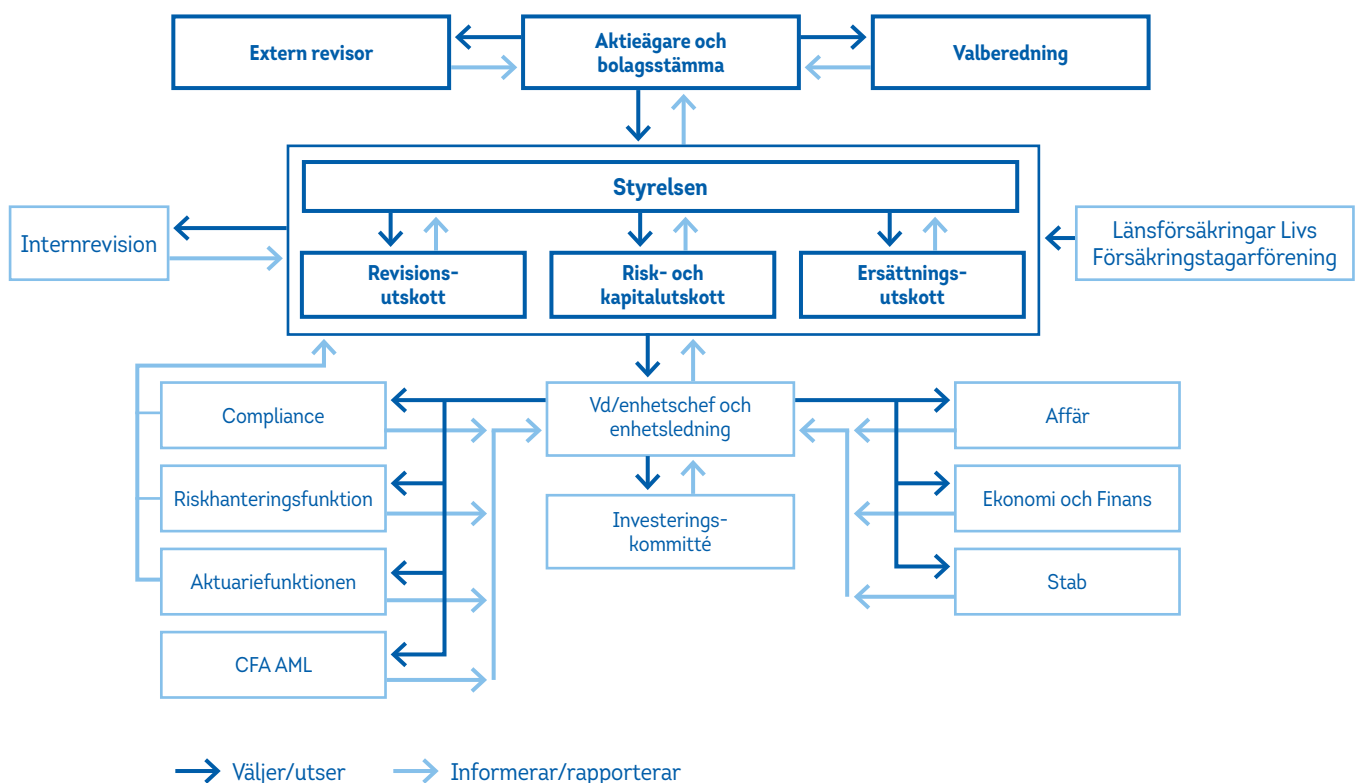
met för intern kontroll och inom ramen för företagsstyrningssystemet säkerställer Länsförsäkringar Liv styrningen och den interna kontrollen inom bolaget.

Styrelsen fastställer den operativa organisationen för Länsförsäkringar Liv. Organisationen ska vara ändamålsenlig och överblickbar med en tydlig fördelning av ansvar och uppgifter mellan, dels de olika bolagsorganen, dels de så kallade försvarslinjerna, samt omfatta en tydlig besluts- och rapporteringsordning. Integrerat i den operativa organisationen finns ett system för intern kontroll, vilket omfattar bland annat ett system för regelefterlevnad och ett system för riskhantering. Inom ramen för organisationen säkerställs skalfördelar genom koncerngemensamma funktioner och utlagd verksamhet, kontinuitetshandling och beredningsplaner, effektiva system för rapportering och överföring av information, informations säkerhet, hantering av intressekonflikter samt att styrelseledamöter och medarbetare är lämpliga för sina uppgifter.

Det interna regelverket, som utgörs av styrdokument som policyer, riktlinjer och instruktioner, utgör ett viktigt verktyg för styrning av verksamheten. Genom det interna regelverket fastställs organisationen och ansvarsfördelningen, samt hur styrning och den interna kontrollen ska ske. Det interna regelverket ses över och beslutas regelbundet.

Den interna kontrollen är en del av styrningen och ledningen av Länsförsäkringar Liv. Den interna kontrollen syftar till att säkerställa att organisationen är effektiv och ändamålsenlig, att verksamheten bedrivs enligt beslutade strategier för att nå uppsatta mål och att den finansiella redovisningen och rapporteringen är tillförlitlig. Den

Länsförsäkringar Livs styrningsstruktur, figur 1

interna kontrollen ska vidare säkerställa en effektiv drift och förvaltning av informationssystem, en god förmåga att identifiera, mäta, övervaka och hantera risker samt en god regelefterlevnad. Risk- och kapitalstyrningen och kapitalplaneringen utgör en del av den interna kontrollen. Den interna kontrollen omfattar alla delar av organisationen, inklusive utlagd verksamhet och är en integrerad del av organisationsstruktur och beslutsprocesser. Den interna kontrollen inom Länsförsäkringar Liv är baserad på ett system med tre försvarslinjer som utgörs av verksamheten i första linjen, funktioner för compliance och riskkontroll samt aktuariefunktionen i andra linjen, samt internrevision i tredje linjen.

Riskhanteringsystemet, som utgör en del av den interna kontrollen, säkerställer att verksamheten inom Länsförsäkringar Liv fortlöpande kan identifiera, värdera, övervaka, hantera och rapportera risker. Den interna kontrollen omfattar även systemet för regelefterlevnad som säkerställer efterlevnad av lagar, förordningar och andra regler, bevakning och effektiv implementering av nya och ändrade regelverk, att styrelser och medarbetare utbildas och att risker avseende efterlevnad av externa och interna regler kontinuerligt kan identifieras, mätas, kontrolleras, hanteras och rapporteras. Styrningen och rapporteringen illustreras översiktligt i figur 1.

Bolaget har lagt ut viktiga delar av sin verksamhet till moderbolaget Länsförsäkringar AB och till systerbolaget Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (Länsförsäkringar Fondliv). Huvudsakliga motiv för detta är bedömningen att störst effektivitet uppnås genom att vissa funktioner bedrivs koncerngemensamt. Härutöver hanterar Länsförsäkringar Bank det operativa arbetet för motver-

kande av penningtvätt. Distribution och kundvård hanteras i huvudsak av länsförsäkringsbolagen. Särskild kompetens och resurs finns avsatt inom respektive ansvarig funktion inom bolaget för att säkerställa beställning, uppföljning och kontroll av den utlagda verksamheten.

En översiktlig bild av organisationen och den utlagda verksamheten framgår av figur 2.

Aktieägare och bolagsstämma

Aktieägaren utövar sin rösträtt på bolagsstämman som är högsta beslutande organ. Normalt hålls en bolagsstämma per år, årsstämman. Länsförsäkringar AB innehar 100 procent av kapital och röster i Länsförsäkringar Liv.

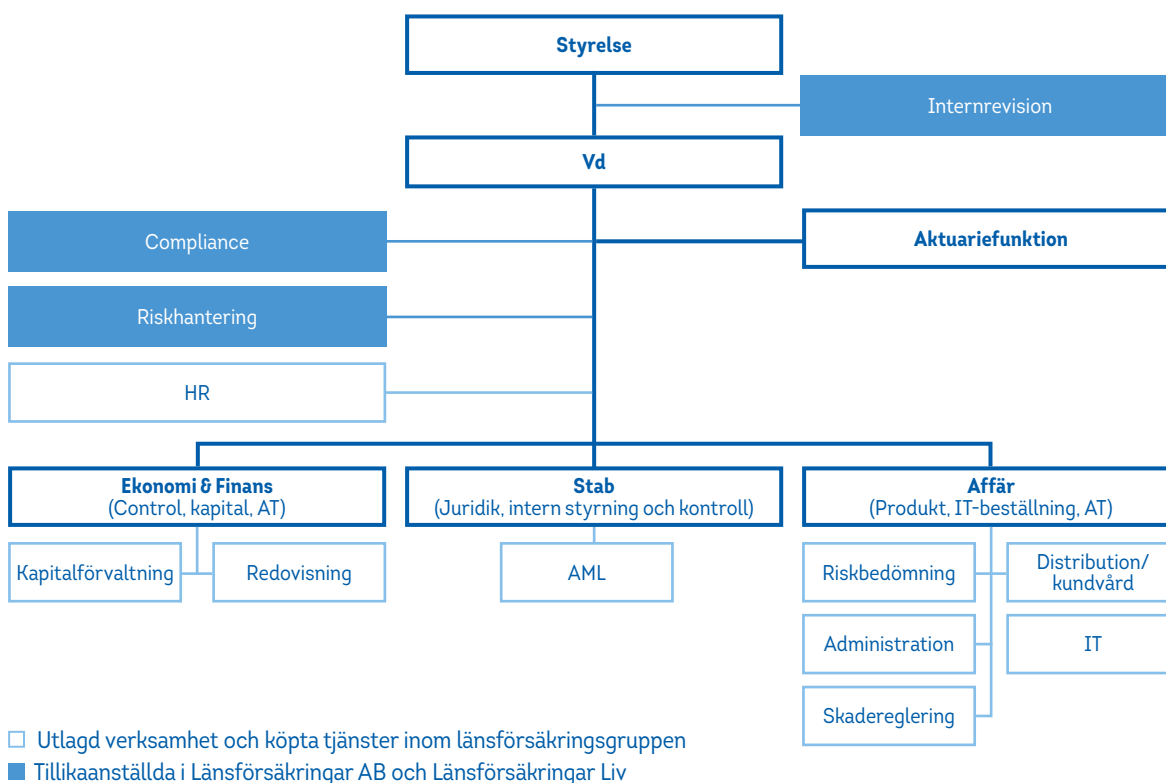
På bolagsstämman fattas beslut om årsredovisningen, val av styrelse och revisorer, arvode och annan ersättning till styrelseledamöter och revisorer samt andra väsentliga frågor i enlighet med lag och bolagsordning. Förslaget om arvode till styrelseledamöterna är uppdelat mellan ordföranden och övriga ledamöter.

Valberedning

Nomineringsprocess

Bolagsstämman i Länsförsäkringar AB utser en valberedning. Valberedningens uppgift är att lämna förslag till styrelse och revisorer i Länsförsäkringar AB och att, i samråd med Länsförsäkringar AB:s koncernchef, lämna förslag till styrelse och revisorer i bland annat Länsförsäkringar Liv samt att lämna förslag till arvode och annan ersättning till styrelse och revisorer.

Länsförsäkringar Livs organisationsstruktur, figur 2

För valberedningen gäller en av Länsförsäkringar AB:s bolagsstämma fastställd instruktion och rekrytering av nya styrelseledamöter ska ske enligt instruktionen och enligt fastställda processer och rutiner. Med utgångspunkt från bolagets storlek och komplexitetsgrad samt verksamhetens art och omfattning ska styrelsen ha ett tillräckligt antal styrelseledamöter. Med denna utgångspunkt ska valberedningen med hänsyn till bolagets verksamhet, utvecklingskede och förhållanden i övrigt bedöma om styrelsen har en lämplig sammansättning som säkerställer en för bolaget erforderlig samlad kompetens och erfarenhet präglad av mångfald, med avseende på bland annat ålder, kön och geografiskt ursprung. Valberedningen ansvarar även för att det genomförs en lämplighetsbedömning av de enskilda ledamöterna som föreslås för val till styrelsen.

Valberedningen inför årsstämman

Valberedningen i Länsförsäkringar AB består sedan årsstämman 2018 av Otto Ramel (ordf.) (Länsförsäkringar Skåne), Per-Åke Holgersson (Länsförsäkring Kronoberg), Anna-Greta Lundh (Länsförsäkringar Södermanland), Kjell Lindfors (LF Norrbotten) och Mats Åstrand (Länsförsäkringar Gävleborg).

Valberedningen har inför årsstämman 2018

- tagit del av styrelsens utvärdering av styrelsearbetet,
- tagit del av styrelseordförandens syn på verksamheten, styrelsens arbete samt behov av kompetens och erfarenhet samt
- sett över och diskuterat behovet av kompetens och erfarenhet med hänsyn till verksamheten och regelverkskrav.

Valberedningen kommer inför årsstämman 2019 att

- ta ställning till kandidaters oberoende,
- nominera styrelseledamöter, styrelseordförande och revisorer,
- genomföra lämplighetsbedömningar av styrelseledamöter samt
- föreslå arvoden och annan ersättning till styrelseledamöter och revisorer.

Externa revisorer

Årsstämman utser de externa revisorerna. Nominering sker via valberedningen. Enligt bolagsordningen ska Länsförsäkringar Liv ha en till tre ordinarie revisorer jämte noll till tre suppleanter. Revisorerna utses för en mandattid om längst fyra år. Vid årsstämman 2018 omvaldes Gunilla Wernelind, KPMG AB, till ordinarie revisor och Anders Tagde, KPMG AB, till revisorssuppleant för tiden till och med årsstämman 2019.

Revisorn granskar Länsförsäkringar Livs årsredovisning samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Revisorn har inför styrelsen redogjort för sin granskning och sina iakttagelser en gång under 2018. Revisorn deltar härutöver vid sammanträden inom styrelsens revisionsutskott.

Länsförsäkringar Livs Försäkringstagarförening

Länsförsäkringar Livs försäkringstagarförening har bildats med ändamålet att tillvarata Länsförsäkringar Livs försäkringstagares långsiktiga intressen. Föreningens medlemmar utses av försäkringstagarna i Länsförsäkringar Liv. För att säkerställa uppfyllandet av ändamålet och för att tillförsäkra försäkringstagarna insyn och inflytande i bolagets verksamhet, äger föreningen rätt att utse två

ledamöter i Länsförsäkringar Livs styrelse. I angelägenheter av särskild betydelse, ska föreningen erhålla särskild information och kunna avge särskilt yttrande.

Styrelsen

Styrelsens sammansättning

Styrelsen för Länsförsäkringar Liv ska enligt bolagsordningen bestå av 8-14 ledamöter med noll till sex suppleanter. Ledamöterna väljs för en mandattid om högst två år. I styrelsen ingår härutöver ledamöter som utsetts av arbetstagarorganisationerna. Verkställande direktören ingår inte i styrelsen. Länsförsäkringar Liv har ingen tidsgräns för hur många mandatperioder en ledamot får sitta i styrelsen och ingen åldersgräns för styrelseledamöterna. Två av ledamöterna utses av Länsförsäkringar Livs Försäkringstagarförening. En majoritet av styrelsens ledamöter, inklusive arbetstagarrepresentanterna, ska vara oberoende i förhållande till Länsförsäkringar Liv och bolag som ingår i samma koncern. Styrelsens ordförande utses av bolagsstämman. Verkställande direktören och styrelsens sekreterare närvarar vid styrelsens sammanträden, utom vid ärenden då jäv kan föreligga eller det i övrigt är olämpligt att de närvarar. I övrigt närvarar föredraganden under sina respektive föredragningar.

Styrelsen har sedan årsstämman 2018 och fram till februari 2019 bestått av tolv ordinarie ledamöter och en suppleant. Åtta ledamöter är utsedda av bolagsstämman, två av Länsförsäkringar Livs Försäkringstagarförening samt två ledamöter och en suppleant av arbetstagarorganisationerna. Sju av ledamöterna är oberoende. Styrelseledamoten Gunnar Wetterberg avgick på egen begäran ur styrelsen i februari 2019. Styrelsens ledamöter presenteras på sidan 58 och 59 i bolagets årsredovisning.

Styrelsens ansvar och arbetsfördelning

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning och ska handlägga och fatta beslut i frågor av väsentlig betydelse och av övergripande natur rörande bolagets verksamhet. Styrelsen utser, utvärderar och entledigar verkställande direktören, fastställer en ändamålsenlig organisation och verksamhetens mål och strategier samt ser till att det finns effektiva system för intern styrning och kontroll, samt riskhantering.

Styrelsen fastställer varje år en arbetsordning för sitt arbete. Arbetsordningen innehåller bland annat en redogörelse för styrelsens, ordförandens och ledamöternas ansvar och uppgifter, arbetsfördelningen inom styrelsen, lägsta antalet styrelsesammanträden, rutiner för verksamhetsrapportering och finansiell rapportering, rutiner i övrigt för styrelsesammanträden vad gäller kallelser och utformning av material samt bestämmelser om intressekonflikter och jäv.

Styrelsen ska kontinuerligt hålla sig underrättad om bolagets utveckling för att fortlöpande kunna bedöma bolagets ekonomiska situation och finansiella ställning. Styrelsen har genom arbetsordningen fastställt att ekonomisk rapportering ska ske enligt fastställd instruktion och genom regelbundna styrelsesammanträden.

Styrelsen ska vidare regelbundet behandla och utvärdera bolagets riskutveckling och riskhantering. Under året följer styrelsen regelbundet upp resultat- och affärsvolymutveckling, finansiell ställning och utveckling av risker i förhållande till bland annat affärsplan och prognoser. Styrelsen får regelbundet rapporter från

Compliance, Risk Management, Aktuariefunktionen och Internrevision. Styrelsen följer löpande upp aktuella ärenden hos myndigheter.

Styrelsens ordförande

Enligt arbetsordningen ska ordföranden leda styrelsens arbete och se till att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden ska bland annat se till att styrelsen sammanträder vid behov, att styrelseledamöterna ges tillfälle att delta i sammanträden och erhåller tillfredsställande informations- och beslutsunderlag samt tillämpar ett ändamålsenligt arbetssätt. Ordföranden ska genom löpande kontakt med verkställande direktören och även mellan styrelsemötena, hålla sig informerad om väsentliga händelser och bolagets utveckling samt stödja verkställande direktören i arbetet.

Styrelsens arbete

Styrelsen har i sin arbetsordning fastställt årligen återkommande ärenden samt en standard för dagordning och besluts- och informationsmaterial. Styrelsen har i en bolagsinstruktion fastställt bolagets operativa organisation och klargjort ansvarsfördelningen mellan bolagets olika organ och befattningshavare samt angett hur verksamheten ska styras och kontrolleras.

Utöver styrelsens arbetsordning och bolagsinstruktionen fastställer styrelsen minst en gång per år en instruktion för verkställande direktören, riskpolicy, försäkringstekniska riktlinjer, placeringsriktlinjer, riktlinjer för hantering av intressekonflikter, riktlinjer för utläggning av verksamhet och ytterligare ett större antal styrdokument för verksamheten.

Styrelsen har inrättat ett risk- och kapitalutskott, revisionsutskott och ersättningsutskott. Utskottens uppgifter fastställs av styrelsen i särskilda arbetsordningar för utskotten. Inget av utskotten har något generellt beslutsmandat. Varje utskott ska regelbundet rapportera sitt arbete till styrelsen.

Styrelsen genomför årligen strategiskt seminarium och utvärderar verkställande direktörens arbete och anställningsvillkor. Styrelsen träffar bolagets revisor minst en gång per år. Se även avsnitt Revisionsutskottet nedan.

Tidpunkter för styrelsesammanträden fastställs vid det första ordinarie sammanträdet efter årsstämman för nästkommande kalenderår. Inför varje sammanträde sker kallelse med preliminär dagordning cirka 14 dagar före sammanträdet. Handlingar till sammanträdet distribueras normalt en vecka före sammanträdet. Samtliga handlingar och material som förevisats vid sammanträdet sparas elektroniskt.

Styrelsen har under 2018 bland annat diskuterat strategin för livförsäkringsverksamheten, genomfört en riskworkshop och inför varje ordinarie styrelsesammanträde genomgått utbildning om regelverk och andra aktuella frågor.

Antal styrelsesammanträden och ledamöternas närvaro redovisas i tabellen på sidan 56.

Utvärdering av styrelsens arbete

Styrelseordföranden initierar varje år en utvärdering av styrelsens arbete. Utvärderingen skedde under 2018 med utgångspunkt från en enkät som diskuterades i styrelsen samt delgavs valberedningen.

Risk- och kapitalutskottet

Risk- och kapitalutskottet ska stödja styrelsen i risk- och kapitalfrågor och utgöra ett forum för analys av och fördjupad diskussion kring Länsförsäkringar Livs risktagande och kapitalbehov. Utskottet ska inför styrelsens beslut bereda och behandla frågor rörande bland annat

- kapitalförvaltningsverksamheten,
- riskpolicyen,
- bolagets interna partiella modell med avseende på metoder, modeller och validering,
- intern risk- och kapitalutvärdering, samt
- uppföljning av riskernas utveckling och eventuella avvikelser i förhållande till risklimiter.

Vid det första styrelsesammanträde som hölls efter årsstämman 2018 utsågs Sten Dunér (ordf.), Mats Andersson, Anna Söderblom, Sören Westin och Gunnar Wetterberg till ledamöter i risk- och kapitalutskottet. Från och med 2018-09-10 har Fredrik Bergström ersatt Sören Westin som ledamot. Gunnar Wettergren avgick i februari 2019 som styrelseledamot och som ledamot i Risk- och kapitalutskottet. Antalet sammanträden inom risk- och kapitalutskottet och ledamöternas närvaro redovisas i tabellen på sidan 56.

Revisionsutskottet

Revisionsutskottet ska svara för beredningen av styrelsens arbete inom bland annat följande områden.

- Övervaka bolagets finansiella rapportering.
- Med avseende på den finansiella rapporteringen övervaka effektiviteten i bolagets interna kontroll, internrevision och riskhantering.
- Hålla sig informerad om revisionen av årsredovisning och koncernredovisning.
- Granska och övervaka revisorns opartiskhet och självständighet och därvid särskilt uppmärksamma om revisorn tillhandahåller bolaget andra tjänster än revisionstjänster.
- Övervaka effektiviteten i bolagets företagsstyrningssystem och kontroll av de operativa riskerna.

Vid det första ordinarie styrelsesammanträde som hölls efter årsstämman 2018 utsågs Örian Söderberg (ordf.), Sten Dunér, Henrik Perlmutter och Marie-Louise Zetterström till ledamöter i revisionsutskottet. Antalet sammanträden inom revisionsutskottet och ledamöternas närvaro redovisas i tabellen på sidan 56.

Ersättningsutskottet

Ersättningsutskottet ska bereda frågor om ersättning till den verkställande direktören och övriga i den verkställande ledningen samt ersättning till anställda som har det övergripande ansvaret för någon av bolagets kontrollfunktioner. Utskottet ska även bereda beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av ersättningspolicyen.

Vid första ordinarie styrelsesammanträde efter årsstämman 2018 utsågs Sten Dunér (ordf.), Anna Söderblom och Sören Westin till ledamöter i ersättningsutskottet. Från och med 2018-09-10 har Fredrik Bergström ersatt Sören Westin som ledamot. Antalet sammanträden inom ersättningsutskottet och ledamöternas närvaro redovisas i tabellen på sidan 56.

Sammanträden och närvaro

Tabellen utvisar antalet sammanträden inom respektive organ som hållits under 2018 och styrelseledamöternas närvaro.

	Oberoende ledamot	Styrelsen	Risk- och kapitalutskottet	Revisionsutskottet	Ersättningsutskottet
Totalt antal möten		7	4	4	2
Mats Andersson ¹⁾ ledamot fr.o.m. 2018-05-15	x	2	1		
Fredrik Bergström ²⁾ ledamot fr.o.m. 2018-09-10		1	1		1
Birgitta Carlander ledamot till 2018-05-15	x	3		2	
Sten Dunér ³⁾	x	7	2	4	1
Bitte Franzén Molander		7			
Eric Grimlund		7			
Karl-Olof Hammarkvist ledamot till 2018-05-15	x	3	2		1
Ingemar Larsson ledamot till 2018-05-15	x	3		2	
Susanne Lindberg (suppl)		6			
Kristina Padel Roström		7			
Henrik Perlmutter ⁴⁾	x	7		2	
Örian Söderberg ⁴⁾		7		2	
Anna Söderblom ⁵⁾	x	7	4		1
Sören Westin ledamot till 2018-09-10		5	1		1
Gunnar Wetterberg ledamot fram till februari 2019	x	7	4		1
Marie-Louise Zetterström	x	7		3	
Olof Wogén ledamot fr.o.m. 2018-05-15	x	3			

¹⁾ Ledamot i Risk- och kapitalutskottet fr.o.m. 2018-06-14

²⁾ Ledamot i Risk- och kapitalutskottet och Ersättningsutskottet fr.o.m. 2018-09-10

³⁾ Ledamot i Risk- och kapitalutskottet och Ersättningsutskottet fr.o.m. 2018-06-14

⁴⁾ Ledamot i Revisionsutskottet fr.o.m. 2018-06-14

⁵⁾ Ledamot i Ersättningsutskottet fr.o.m. 2018-06-14

Verkställande direktör och företagsledning

Jörgen Svensson är verkställande direktör i Länsförsäkringar Liv sedan maj 2008. Jörgen Svensson är född 1959.

Operativt är Länsförsäkringar Liv organiserad i avdelningar. Härutöver finns de fyra kontrollfunktionerna Risk Management, Compliance, Aktuariefunktionen och Internrevision. Företagsledningen utgörs av verkställande direktören och cheferna för avdelningarna. Företagsledningen är ett forum för samråd och informationsutbyte mellan bolagets ledande befattningshavare. I ledningen behandlas och beslutas i frågor som berör bolaget.

Vd har vidare inrättat en investeringskommitté för beredning, beslut och uppföljning av kapitalförvaltningsfrågor, i vilken vd är ordförande.

Kontrollfunktioner

Internrevision

Internrevision är en oberoende granskningsfunktion som utgör styrelsens stöd i utvärderingen av företagsstyrningssystemet,

inklusive organisationens riskhantering, styrning och kontroller. Internrevision ska genom granskning utvärdera om och kvalitets-säkra att verksamhetens övergripande interna styrning och kontrollsystem bedrivs på ett effektivt sätt och att den samlade rapporteringen till styrelsen ger en korrekt och heltäckande bild av verksamheten, att verksamheten bedrivs enligt gällande interna och externa regler samt att styrelsens beslut efterlevs. Styrelsen har fastställt en särskild instruktion för internrevision.

Resultatet från internrevisionens granskning rapporteras över-siktligt till styrelsen och mer detaljerat till revisionsutskottet.

Compliance

Compliance är en oberoende kontrollfunktion med ansvar för att övervaka och kontrollera att verksamheten bedrivs med god regel-efterlevnad. Funktionen ska övervaka och kontrollera regel-eft-levnaden i den tillståndspliktiga verksamheten och identifiera och rapportera risker som kan uppkomma till följd av bristande regel-eft-levnad. Compliance ska även ge stöd och råd till verksamheten och säkerställa att verksamheten informeras om nya och ändrade regler samt delta i genomförande av utbildningar. Rapportering av compliancerisker och rekommendationer till åtgärder sker till vd, styrelsen och revisionsutskottet.

Risk Management

Risk Management utgör ett stöd för styrelsen, vd, ledning och övriga verksamheten att fullgöra sitt ansvar för att verksamheten bedrivs med god riskhantering och riskkontroll och för att säkerställa att risker hanteras i enlighet med det av styrelsen fastställda riskramverket. Risk Management ska utföra sitt arbete självständigt och oberoende från affärsverksamheten. Risk Management rapporterar regelbundet till vd och styrelsen. Rapportering sker även löpande av operativa risker till revisionsutskottet och av övriga risker till risk- och kapitalutskottet.

Aktuariefunktionen

Aktuariefunktionen har det övergripande ansvaret för kvaliteten i de försäkringstekniska beräkningarna i bolaget och rapporterar till ledning och styrelse i frågor som rör metoder, beräkningar och bedömningar av de försäkringstekniska avsättningarna, värderingen av försäkringsriskerna och återförsäkringsskydd. Funktionen bidrar även till bolagets riskhanteringssystem, bland annat genom deltagande i bolagets egen risk- och solvensanalys.

Avvikelse från Kodens

Huvudsakliga avvikelser från Kodens bestämmelser och förklaringar till detta är följande.

Valberedning, kallelse till, publicering av information inför och genomförande av bolagsstämma

Avvikelse från Kodens bestämmelser sker med hänsyn till att bolaget inte är aktiemarknadsbolag och endast har en aktieägare. Se vidare avsnitt aktieägare och bolagsstämma samt valberedning på sidan 53.

Mandattiden för styrelsens ledamöter

Avvikelse från Kodens bestämmelse om mandattid om högst ett år sker mot bakgrund av att bolagsstämman är suverän att när som helst avsätta eller tillsätta styrelseledamot oavsett mandattid. Längre mandattid än ett år bidrar till att säkerställa kontinuitet och uppbyggnad av kompetens i styrelsen.

Ersättningsutskottet

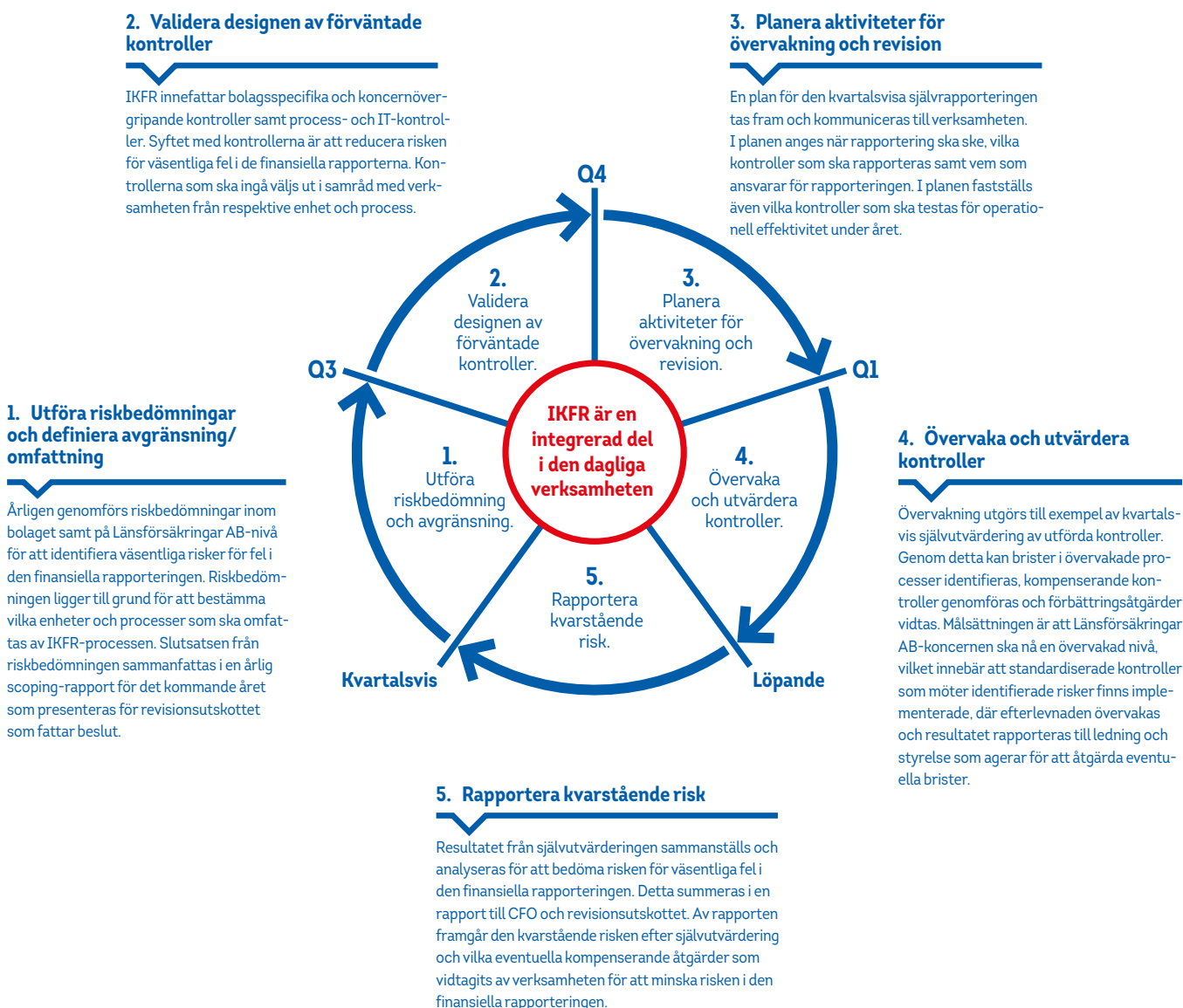
Avvikelse från Kodens krav på att majoriteten av utskottets ledamöter ska vara oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen sker mot bakgrund av länsförsäkringsgruppens federativa struktur, styrning och arbetsformer.

Finansiell rapportering

Länsförsäkringar Liv är inte ett noterat bolag och följer därför inte de krav som särskilt uppställs för noterade bolag vad gäller finansiell rapportering.

Intern kontroll avseende finansiell rapportering

Styrelsens ansvar är att se till att det finns effektiva system för uppföljning och kontroll av bolagets verksamhet och ekonomiska ställning. Intern kontroll avseende finansiell rapportering (IKFR) är en process som syftar till att ge ledning och styrelse en rimlig försäkran om tillförlitligheten i den finansiella rapporteringen. Processen utförs i en årlig cykel vilken framgår av bilden nedan.

Utöver ovanstående process utför internrevision en oberoende granskning av utvalda risker och kontroller inom IKFR i enlighet med den plan som fastställs av revisionsutskottet. Resultatet av internrevisions granskning rapporteras tillsammans med rekommendationer löpande till revisionsutskottet.

Styrelse och revisor

1 Sten Dunér

Född 1951. Invald: 2009. **Utbildning:** Civilekonom. **Övriga styrelseuppdrag:** Ledamot Fastighets AB Balder. **Tidigare erfarenhet:** Vd Länsförsäkringar AB, ordförande Länsförsäkringar Sak, Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fondliv, ledamot Svensk Försäkring, Försäkringsbranschens Arbetsgivarorganisation European Alliance Partners Company AG, CFO och andra chefsbefattningar inom Länsförsäkringar AB.

2 Anna Söderblom

Född: 1963. Ekon. Dr. lärare och forskare vid Handelshögskolan i Stockholm. Invald: 2015. **Utbildning:** Universitetsexamen i matematik från Lunds universitet. Ekon Dr från Handelshögskolan Stockholm. **Övriga styrelseuppdrag:** Styrelseordförande Advenica AB (publ.), styrelseledamot Poolia AB (publ.), BTS Group AB (publ.), Midway Holding AB, Cabonline Holding AB samt Almi Företagspartner. **Tidigare erfarenhet:** Teknisk supportchef och marknadsdirektör Microsoft Norden, marknadsdirektör Posten Brev samt investeringsansvarig Industrifonden.

3 Mats Andersson

Född 1954. Egen företagare. Invald: 2018. **Utbildning:** Civilekonom. **Övriga styrelseuppdrag:** Vice ordförande Global Challenges Foundation. Styrelseledamot Carneo (inkl dotterbolag), PRI Pensionsgaranti samt Länsförsäkringar Liv. **Tidigare erfarenhet:** Vd AP4, CIO Skandia Liv, portföljförvaltare AP3, head of Nordic Equities Deutsche Bank, head of Nordic Equities S.G. Warburgs, analyschef Hägglöf & Ponsbach, redaktör Affärsvärlden samt kreditberedare Götabanken. Senior rådgivare Rockefeller Foundation, French Council of the OAT samt Fonds zur Finanzierung der Kerntechnischen Entsorgung.

4 Fredrik Bergström

Född 1970. Anställd 2018. Vd Länsförsäkringar AB. Invald: 2018. **Utbildning:** Civilekonom Uppsala Universitet. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar Bank AB, ordförande Länsförsäkringar Fondliv AB, ordförande Länsförsäkringar Sak AB, ledamot Svensk Försäkring, ledamot Försäkringsbranschens Arbetsgivareorganisation, ledamot European Alliance Partners Company AG, ledamot Enebybergs Tennishall AB. **Tidigare erfarenhet:** Vd Länsförsäkringar Stockholm, chef affärsområde Konsument SBAB, distributionschef Ifs privataffär Sverige samt andra befattningar inom If Skadeförsäkring AB och Dial Försäkrings AB.

5 Eric Grimlund

Född 1967. Advokat. Invald: 2017. **Utbildning:** Jur. kand. **Övriga styrelseuppdrag:** Styrelseordförande Länsförsäkringar Skaraborg och Platzer Fastigheter Holding AB (publ).

6 Henrik Perlmutter¹⁾

Född 1950. Civilingenjör, MBA. Invald: 2013. **Utbildning:** KTH, INSEAD. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Fjord Advisors AB, ledamot Managent AB. **Tidigare erfarenhet:** Ordförande Exini Diagnostics AB, Ponsus Pharma AB, Länsförsäkringar Livs Försäkringstagarförening och ledamot Biolin Scientific AB.

Revisorer: Gunilla Wernelind. Ordinarie, vald av bolagsstämman. Auktoriserad revisor KPMG. Revisor i bolaget sedan 2016. Suppleant: Anders Tagde. Auktoriserad revisor KPMG. Revisor i bolaget sedan 2015.

¹⁾ Henrik Perlmutter och Olof Wogén är försäkringstagarrepresentanter i styrelsen och utsedda av Länsförsäkringar Livs Försäkringstagarförening

7 Örian Söderberg

Född 1952. Invald: 2015. **Utbildning:** Jur. kand. **Tidigare erfarenhet:** Vd Länsförsäkringar Älvsborg, Vd Länsförsäkringar Jönköping, vd Länsförsäkringsbolagens Fondförvaltning AB, Länsförsäkringar Bank AB, vd Länsförsäkringar Wasa Fonder, vice vd Länsförsäkringar Stockholm, ledamot Försäkringsbranschens Pensionskassa FPK.

8 Olof Wogén¹⁾

Född 1958. Riskchef Lantmännen Invald: 2018. **Utbildning:** Civilekonom Handelshögskolan Stockholm, MBA Warwick Business School. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Lantmännen Pensionsstiftelse Grodden, ordförande Fastighets AB Grodden med dotterbolag, ordförande Grodden Holding AB, ledamot Lantmännen Fastigheter AB, Dirual AG samt Länsförsäkringar Livs Försäkringstagarförening. **Tidigare erfarenhet:** Finansdirektör Södra Skogsägarna.

9 Marie-Louise Zetterström

Född 1959. Vd Patientförsäkringen LÖF. Invald: 2013. **Utbildning:** Juridik med inriktning Försäkringsrätt. **Övriga styrelseuppdrag:** Personförsäkringsföreningen (PFF). **Tidigare erfarenhet:** Vd Förenade Liv, marknadschef Folksam, styrelseledamot Folksam Fond försäkring, Folksam LO Fond försäkring, Folksam LO Fond, Tre Kronor försäkring och Patientförsäkring Löf.

Arbetstagarrepresentanter

10 Bitte Franzén Molander

Född: 1961. Systemspecialist, förvaltningsledare. Invald: 2009 som suppleant, ordinarie 2016. **Utbildning:** Beteendevetenskapliga linjen. **Övriga styrelseuppdrag:** Länsförsäkringar Fondliv AB, **Tidigare erfarenhet:** Mångårig erfarenhet av liv- och pensionsförsäkringsbranschen, ledamot Länsförsäkringar Fondförvaltning AB.

11 Kristina Padel Roström

Född: 1963. Produktspecialist. Invald: 2015. **Tidigare erfarenhet:** Redovisningsekonom Skandia International, livadministratör Länsförsäkringar Liv, verksamhetsutvecklare Swedbank Försäkring, ledamot Länsförsäkringar Fondliv AB.

Suppleant: Susanne Lindberg.

Ledning

Jörgen Svensson

Vd. Född 1959. Anställd 2008. **Utbildning:** Studier i ekonomi, juridik och marknadsföring Lunds Universitet, AMP Handelshögskolan. **Styrelseuppdrag:** Ledamot Länsförsäkringar Mäklarservice. **Tidigare erfarenhet:** Vd Länsförsäkringar Blekinge, styrelseledamot Länsförsäkringar Liv AB och Wasa Run Off AB. Olika chefsbefattningar Skandia och If.

Erling Andersson

Ansvarig för aktuariefunktionen. Född 1955. Anställd 2001. **Utbildning:** Civ. ing. Teknisk Fysik LTH Lund, Dr. i kärnfysik Heidelberg. **Styrelseuppdrag:** Inga. **Tidigare erfarenhet:** Chefaktuarie Länsförsäkringar Liv, aktuarie Skandia Liv.

Jakob Carlsson

Finanschef. Född 1967. Anställd 2007. **Utbildning:** Civilekonom Örebro Universitet; MBA City University of London. **Styrelseuppdrag:** Inga. **Tidigare erfarenhet:** Chefscontroller SPP och Handelsbanken Liv, koncerncontroller Alecta.

Veronika Engstrand

Chefsjurist. Född 1976. Anställd 2015. **Utbildning:** Jur. kand., Uppsala Universitet. **Styrelseuppdrag:** Inga. **Tidigare erfarenhet:** Länsrättsnotarie, försäkringsjurist Finansinspektionen, rättsenhetschef försäkring och pension Finansinspektionen.

Roger Lidberg

Affärschef. Född 1960. Anställd 1995. **Utbildning:** Ekonomistudier vid Lunds och Uppsala Universitet. **Styrelseuppdrag:** Inga. **Tidigare erfarenhet:** Olika chefsbefattningar Länsförsäkringar och Skandia.

Definitioner

Direktavkastning

Beräknas som summan av hyresintäkter från fastigheter, ränteintäkter, räntekostnader, utdelningar på aktier och andelar, förvaltningskostnader i kapitalförvaltningen samt driftskostnader i fastigheter, i förhållande till placeringstillgångarnas genomsnittliga värde under året.

Förvaltningskostnadsprocent

Driftskostnaderna enligt resultaträkningen samt skaderegleringskostnader enligt not 8 i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital.

Kapitalbas

Kapitalbasen består av primärkapital och tilläggskapital. Primärkapitalet är skillnaden mellan tillgångar och skulder värderade i enlighet med Solvens II-regelverket samt efterställda skulder. Tilläggskapitalet består av poster som inte är upptagna i den legala balansräkningen men som kan krävas in för att täcka förluster. I Länsförsäkringar Liv består i huvudsak kapitalbasen av eget kapital och obeskattade reserver enligt legalt bokslut som justerat med omvärderingsposter som uppstår vid omvärdering av balansräkningen i enlighet med Solvens II.

Kapitalkvot

Kapitalbasen i förhållande till solvenskapitalkravet.

Kollektiv konsolideringsgrad

Kvoten mellan marknadsvärdet på totala nettotillgångar och bolagets totala åtagande gentemot försäkringstagarna (garanterade åtaganden samt preliminärt fördelad återbäring) för de återbäringsberättigade försäkringarna.

Kollektivt konsolideringskapital

Marknadsvärdet på totala nettotillgångar minskat med bolagets totala åtagande gentemot försäkringstagarna (garanterade åtaganden samt preliminärt fördelad återbäring) för de återbäringsberättigade försäkringarna.

Konsolideringskapital

Eget kapital, obeskattade reserver (inklusive uppskjuten skatt) samt övervärden på tillgångar.

Minimikapitalkrav

Minimikapitalkravet utgör den minsta storlek på det medräkningsbara primärkapitalet och beräknas med beaktande helt eller delvis av försäkringstekniska avsättningar, premieinkomst, positiv risksumma, uppskjutna skatter, administrativa kostnader och avgiven återförsäkring samt solvenskapitalkravet.

Solvensgrad

Marknadsvärdet av bolagets totala nettotillgångar i förhållande till garanterade åtaganden till försäkringstagarna (försäkringstekniska avsättningar enligt balansräkningen).

Solvenskapitalkrav

Regulatoriskt solvenskapitalkrav beräknat enligt Länsförsäkringars Interna modell.

Totalavkastning

Totalavkastning på tillgångar i traditionell förvaltning framtagen i enlighet med Försäkringsförbundets rekommendation för årlig rapportering av totalavkastning. Totalavkastningstabellen finns att läsa i förvaltningsberättelsen. Övriga tillgångar och förvaltningskostnader ingår inte i beräkningen av totalavkastningen.

Adress

Länsförsäkringar Liv

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11-13
Tfn: 08-588 400 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Produktion: Länsförsäkringar Liv i samarbete med Springtime-Intellecta.
Foto: Länsförsäkringars bildbank, Jimmy Eriksson. Tryck: GöteborgsTryckeriet.
Vi trycker på det miljövänliga.

